

Universitätsbibliothek Wuppertal

L. Annaei Senecae Tragoediae

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Amstelodami, 1662

Hercules Oetæus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-770)

L. ANNÆI SENECÆ

*HERCULES OETÆUS.

DRAMATIS PERSONÆ.

HERCULES. HYLLUS. ALCMENA. CHORUS ÆTOLARUM MULIERUM. NUTRIX. DEIANIRA. IOLE. PHILOCTETES. CHORUS OECHALIARUM VIRGINUM. LICHAS, Muta Persona.

IOLE ET CHORUS OECHALIDUM

sunt *Ἰόλη καὶ Ὀρχαλίδου.*

A R G U M E N T U M.

Deianira indigne ferens sibi pralatum Iolen Euryti regis Oechalie filiam, Herculi tunicam mitrit imbutam sanguine Centauri Nessi sagitta Herculi Hydræ felle tincta vulnerati; efficacissimum credens philtum presentissimumque amoris remedium, quod illarum monuerat moriens Nessus. Quam simul ac induisset in Cenæo Eubœæ promontorio sacrificaturus Hercules, ignem concipit virus, vestisque corpori

*HERCULES OETÆUS.] An ut Cato *Vticensis*? Sed non est temere, quod optimi codices, Florentinus & Vossianus, cognomen illud *Oetæi* nullum agnoscunt. Florentinus in fine: *Marcii Lucii Annaei Senecae Hercules explicat.* Vossianus in principio: *Incipit quæ dicitur Hercules.* Et hoc rubrica. Credibile est igitur sic appellatam esse ab auctore, ut appellari debuisset præclare disputat vir incomparabilis: *HERCVLES IN OETA.* Gronovius. In hac tragedia duo chori, alter Oechalidum virginum, alter Ætolatum mulierum. Iole & chorus Oechalidum virginum, sunt *Ἰόλη καὶ Ὀρχαλίδου.* Scena Trachine, ut apud Sophoclem. Scalig. Licet noster hac tragedia eam Sophocelis, quæ *ῥαχινίαν* inscribitur, imitatus fuerit: inscriptionem tamen ab Euripide maluit accipere, quia illa Sophoclea reprehensione non vacat, si Scaligero patri libro 3. de arte poetica capite 97. credimus. *Delrius.* *Ἀνοικοδομία* summa est. Hyllus ex Eubœa venit in Thessaliam, Trachina usque; & quæ Herculi sacrifici-

canti in Cenæo promontorio venerint, refert. Cum in ipso constitutionis principio, nondum sacrificaret, ac ne in loco quidem esset Hercules. Cogita jam, quantum sit iter ex Eubœa Trachina usque, quæ sub Oeta est. Sed præclare nos ludit. Nam cum Herculem in Eubœa primo posuerit, tamen in Oeta comburit, & tribus tantum versibus advectum fuisse indicat. Quod quidem iter semel ut conficiatur, triplo majore opus est tempore, quam Tragediæ est ambitus. Apud Græcum, semel in dolore Herculi tribuitur *ῥήσις* proluxa: cujus divinitas omnem poeticum conatum excedit. Idque non nisi in fine. Hic Iovis ille filius, membra dum dilaniat sua, trecentos & amplius versus declamat. Et in occupatione tam molesta, multa dicit, quæ vix ociofus declamator in schola effunderet. Græci oratio, tota est frugalis, sobria, casta, & quæ ne levissimam quidem *ἄεθροῦ* suspicionem admittit. Hic non modo plurima redundant, sed & sæpe repetuntur. Sensus præfertim usque ad nauisam. Deianiræ à Græco mores tribuuntur

corpore adherentis estus carnem, ossa interiora absumit. Nesci fraude intellecta sibi mortem consciscit Deianira, Hercules, interfecto Licha qui munus letale attulerat, mandat Philoctetæ (cui moriens arcum & sagittas tradidit) extrui sibi in monte Oeta pyram, in qua se cum clava ac leonis pelle cremat. Alcmena denique matri apparet, ipsamque consolatur jam in cœlitum numerum a scriptis.

ACTUS PRIMUS.

HERCULES.

Scena hæc prima cum choro seq. in Eubœa statuitur, ubi, Hercules in Cœneo promontorio sacrificaturus, vota de cœlo, quod rebus gestis (quas enumerat) meruisse se gloriatur, concipit. reliquæ Tragediæ scena est Trachine.

Sator deorum, cujus excussum manu
Utræque Phœbi sentiunt fulmen domus,
Secure regna: protuli pacem tibi,
Quacunq; Nereus porrigi terras vetat.

buuntur matronales. Hic perpetuo furit. Iam ex machina dissolvit drama, in qua nulla est *ai ungenius*. Nihil enim opus erat matris causa apparere Herculem, scum per se soluta esset actio. Et hanc partem non desumpsit è Trachiniis, in qua ante mortem Hercules quacunq; agenda sunt absolvit, sed è Philoctete ejusdem. In qua plane ad machinam eundem erat, cum non possët ope humana flecti Philoctetes. Ideo apparet ille, & hunc nodum secat. Alcmenæ personam optime omisit Græcus. Nam quæ verba digna inventiri poterant? Hic ubique sublimitatem quæsit. Et vix drama invenias, quod æque allurgeret, nisi tumeret. Passim tamen multa occurrunt, quæ sublimitatis *Phœbæ* habent. Neque raro sententiæ, nihil minus quam humiles, affectatione acuminis exarscunt. Frustra inscriptionem tantopere commendat Cæsar Scaliger. Melius enim Hercules in Oeta dixisset. Sicut Oedipus in Colono. Non enim ego, cladem Crassi si tractem, & hinc drama conficiam, Crassum Parthum in-

scribam, sed in Parthi. Et, Pompeium in Egypto. cujus constitutiõ esse possët, qualis Æschyli Perse. Ita Iphigenia in Aulide, in Tauris Philoctetes in Lemno, in Troia. Ita Septem ad Thebas. non Thebani septem, cum, excepto Polynice, nemo è ducibus Thebanus esset. Male ergo vulgus, Septem Thebana. Cicero quoque *Πολυζυλως*, Oedipum Coloneum dixit. Herculem Oetæum Euripidis qui addicat, non meminimus. quod vult vir magnus. Neque se inscripsisse putamus. Multa enim sunt ab ineptis. Et hoc sæpe antiqui monuerunt. Heinsius.

Vers. 2. Utræque] Oriens & Occidens. Vel utrumque hemisphærium. Farnabius.

4. Porrigi terras] Cingens & coercens mare terram instar cingali dicit, quacunq; nam Hercules orbem peragravit, ut pacem orbi pararet. Seneca lib. 1. de benefic. Hercules nihil sibi vicit. orbem terrarum transiit, non concupiscendo, sed vindicando. Quid vinceret malorum hostis, bonorum vindex; terrarum marisque pacator? Delt.

Non est tonandum. perfidi reges jacent,
 Sævi tyranni. fregimus, quidquid fuit
 Tibi fulminandum. sed mihi cœlum, parens,
 Adhuc negatur? parui certe Iove
 Ubique dignus: teque testata est meum
 Patrem noverca. quid tamen pectus moras? 10
 Numquid timemur? numquid impositum sibi
 Non poterit Atlas ferre cum cœlo Herculem?
 Quid astra, genitor, quid negas? mors me tibi
 Certe remisit. omne concessit malum,
 Quod terra genuit, pontus, æter, inferi. 15
 Nullus per urbes errat Arcadias leo.
 Stymphalis ista est. Mænali nulla est fera.
 Sparsit peremptus aureum serpens nemus.
 Et hydra vires posuit. & notos Hebro
 Cruore pingues hospitum fudi greges: 20
 Hostisque traxi spolia Thermodontiae.
 Vidi silentum fata; nec tantum redii,

Sed

8. Parui] Apparui. Farnabius.
 9. Teque] Quin ipsa Iuno testatur
 me approbasse te patrem. Vide Herc.
 Fur. vers. 36. quo respicit. ut & v. 46.
 Idem.

11. Numquid] Numquid ego in
 cœlum relatus nimio pondere præ-
 gravans urgebo Atlanta cœlum hu-
 meris sustinentem? Idem.

13. Mors] Non me detinuit infer-
 nus sed remisit, ut ad te venirem. Id.

14. Concessit] Abiit, cessit. Idem.

15. Quod] Herc. Fur. v. 30. Idem.

16. Per urbes errat Arcadicas leo.]
 Flor. Arcadias, ut editum olim. Illud
 nuperum est. Gronovius. Leo.] Herc.
 Fur. vers. 223. Farnabius.

17. Stymphalis] Herc. Fur. v. 243.
 Idem. Mænali] Cervæ. Hercul. Fur.
 vers. 221. Idem.

18. Serpens] Draco vigil custos
 horrorum Hesperidum. Hercul. Fur.
 vers. 238. Idem.

19. Hydra] Hercul. Fur. vers. 240.

Idem. Hebro] Thraciæ amnis, cui
 Homerus Iovem patrem tribuit, cum
 cæteri fluvii dicantur Oceani filii. Vi-
 de vers. 623. Delrius.

20. Cruore pingues hospitum fudi]
 Florent. fregi greges: ut quotquot vi-
 disse ait antiquos codd. Delrius. Fregi
 est domui. Silius lib. 1. sternacem ad
 prælia fœnis Frangere equum. Infra: nec
 frangens mala Erres per orbem. Gron.
 Greges:] Thracios equos Diomedis.
 Hercul. Fur. 225. Farnabius.

21. Thermodontiae.] Amazionis,
 Hippolytes. Hercul. Fur. vers. 245,
 & 820. Idem.

22. Vidi regentem fata;] Rophe-
 lingius notat in Aldino, Basil. Lugd.
 esse: silentum. Melius, inquit Del-
 rius, regentem. Negat id Florentinus,
 qui & ipse: Vidi silentum fata. id est,
 statum conditionemque mortuorum.
 Medea: Comprecor vulgus silentum.
 Virgilius lib. 6. Aneid. ille silentum
 Concilliumque vocat. Gronovius.

23. Tre-

Sed trepidus atrum Cerberum vidit dies,
 Et ille solem. nullus Antæus Libys
 Animam resumit. cecidit ante aras suas
 Busiris. una est Geryon sparsus manu. 25
 Taurusque populis horridus centum pavor.
 Quodcunque tellus genuit infesta, occidit,
 Meaque fufum est dextera. iratis deis,
 Non licuit esse. si negat mundus feras, 30
 Animum noverca, redde nunc gnato patrem,
 Vel astra forti. nec peto ut monstres iter.
 Permite tantum, genitor; inveniam viam.
 Vel si times, ne terra concipiat feras;
 Properet malum quodcunque, dum terra Herculem 35
 Habet, videtque. nam quis invadet mala?
 Aut quis per urbeis rursus Argolicas erit
 Junonis odio dignus? in tutum meas
 Laudes recepi. nulla me tellus filet.

Me

23. *Trepidus*] Herc. Fur. vers. 595.
 & 542. *Farnabius*.

24. *Antæus*] Neptuni ex terra fil.
 gigas. Tingitanæ rex hospites secum
 palastra certare provocans cogensque
 occidit, quem Hercules cum animad-
 vertisset lassum tactu terræ recreari pe-
 ctori alstrictum expirare coëgit. *Idem*.

25. *Cecidit*] Herc. Fur. vers. 484.
Idem.

26. *Vna est*] Mei unius, cum ipse
 tricorpor esset. *Idem*.

27. *Taurusque*] Herc. Fur. v. 229.
 & Agamemni. v. 827. *Idem*. *Populus*
horridus] Iratus Neptunus taurum
 Cretensibus immiserat: quia Minos,
 ejus beneficio late mari imperans, ni-
 hilo quam ceteris diis majorem sibi
 honorem habuisset. eum taurum ab
 Hercule in Creta occisum Claudianus
 refatur: alii in Peloponneso necatum
 volunt. forte quia, ut constat, è Creta
 in Peloponnesum trajecit. Pausanias,
 in Atticis. *Delrius*.

28. *Tellus genuit infestum,*] Vt

Moguntinus, sic & Flor. duo Heinsia-
 ni, meus, *infesta*. Statius lib. 11. *Yr-
 bem armis opibusque gravem & modo
 civibus arctam, Ceu celo demissa tuas
 inimicare tellus, Haussisti*. Statim, si
negat, ut Lipsius, Fl. quoque, & Vossia-
 nus, ne Gruterus obducatur suos, & to-
 lerabilem imaginetur sensum, ubi nul-
 lus est. Sed de interpretatione Lipsii
 dubito: si animum suum & benevo-
 lentiam abnuit Iuno, inquit. At Iuno
 mihi videtur dici *negare animum* pri-
 stinum in Herculem sive iram, cessan-
 do, & non obijciendo ei novum labo-
 rem. *Gronovius*.

29. *Iratis*] Monstra quippe deo-
 rum ira teris immissa sustulit. *Farnab.*

35. *Properet*] Properet edere. *Id.*

36. *Invadet mala?*] Sic quoque
 Flor. & simpliciter est aggredietur, sive
 justus, sive injustus: nihil enim in al-
 terutram partem hoc verbum definit.
 Sic in Medea: *invadam deo*. Gronov.

38. *In tutum meas Laudes recepi.*] *Id.*
 Rursum pejus eligit illa Palatina en-
 neas;

Me sensit Ursæ frigidum Scythicæ genus, 40
 Indusque Phœbo subditus, Cancro Libys: 40
 Te, clare Titan, testor. occurri tibi.
 Quacunque fulges. nec meos lux prosequi
 Potuit triumphos. Solis excessi vices.
 Infraque nostras substitit metas dies. 45
 Natura cessit. terra defecit gradum.
 Laxata per me nox. & extremum chaos
 In me cucurrit. inde ad hunc orbem redii,
 Unde retro nemo. tulinus Oceani minas,
 Nec ulla valuit. quaterne tempestas ratem, 50
 Quamcunque pressi. pars quota est, quam prosequor?
 Jam vacuus æther non potest odio tua
 Sufficere nuptæ; quasque devincam feras

Tellus

neas: nam Flor. ut olim editum, *rede-
 ri*. Sequenti Pl. *Vrsæ frigidum Scythi-
 cæ genus*, ut editur: nec corrigendum
 quidquam, sed ex proximo versu in-
 telligendum, *subditum*. Gronovius.
 Non perituras. *Farnabius*.

41. *Phæbo*] Orienti soli. *Farnab.
 Cancro*] Cancri tropico subditus Afer.
Idem.

43. *Quacunque*] In Oriente seu
 Occidente. *Idem*. *Nec meos*] Neque
 lux tua prosequi potuit me ad Tartara
 penetrantem. *Idem*.

44. *Vices*.] *Cursus*, limites per vi-
 ces obeundos. *Idem*.

45. *Intraque nostras*] *Lege*: *Intra-
 que nostras*. Longius pertinent metæ
 victoriarum mearum quam metæ diei.
Gronovius.

46. *Defecit*] Non suppeditavit mi-
 hi ubi sisterem. *Farnabius*.

47. *Laxata per me nox*.] *Florent*.
Laxata prior est nox: & deinde: *in-
 cucurrit*. Forte: *Laxata pejor nox &
 extremum chaos* In me incucurrit. In-
 ferorum noctem vocat *pejorem* compa-
 ratione noctis, quæ supra terras agit.
Sic infra: *Ad fata & Vmbra atque
 pejorem potum*. Gronov. *Nox*.] *Tene-
 brarum regio*, *Tartarus*. *Farnab*. *Ex-*

tremum] *Mihi objectum est Chaos*.
Hercul. Fur. vers. 609. Thyest. v. 350.
Idem.

49. *Vnde retro nemo*.] *Flor*. *Vnde
 omne retro est. Omne, τὸ πᾶν*, uni-
 versum. A qua parte, quicquid est, re-
 tro & longè remotum est. Cui, quic-
 quid est, ab tergo est. *Pedo Albinove-
 nus*. *Iam pridem post terga diem solemp-
 que relictum*, *Iam pridem nostri extorres
 sinibus orbis Per non concessus audaces ire
 tenebras, Hesperii metas extremaque lit-
 tora mundi*. *Gronovius*.

50. *Nec ulla*] *Hercul. Fur. v. 320*.
Farnabius.

51. *Quacunque pressi*.] *Flor*, ut &
Mogunt. & Vossii. *Quamcunque*. *Re-
 ste*: nam, ut ipse ait lib. 6. *nat. quæst*.
cap. 6. navis dimidia nunquam jactatur.
Stacim idem: *pars quota est Persæ
 mei*? *Ovidius lib. 9. & ut vincas alior*,
Achelœ, dracones, *Pars quota Ler-
 næa serpens eris unus Echidna*. *Fabius
 decl. 252. quota ego sum portio istius
 indignationis*? *Agamemni*. *Sed ille na-
 stræ pars quota est culpe senex*? *Clau-
 dianus lib. 2. in Rufinum*: *Quamquam
 omnes alii, quos hæc tormenta fatigant,
 Pars quota sunt, Rufine, tui*. *Gronov*.
 52. *Tua nuptæ*;] *Luconi. Farn*.

Tellus timet concipere, nec monstra invenit.
 Feræ negantur. Hercules monstri loco
 Jam cœpit esse. quanta nunc fregi mala,
 Quot scelera nudus? quidquid immane obstitit,
 Solæ manus stravere. nec juvenis feras
 Timui, nec infans. quidquid est iustum, leve est.
 Nec ulla nobis segnis illuxit dies.
 O quanta fudi monstra, quæ nullus mihi
 Rex imperavit! institit virtus mihi
 Junone pejor. sed quid impavidum genus
 Fecisse prodest? non habent pacem dei.
 Purgata tellus omnis in cœlo videt
 Quodcunque timuit. transtulit Juno feras.
 Ambit peremptus Cancer ardentem plagam,
 Libyæque sidus fertur, & messes alit.
 Annum fugatæ tradit Astrææ Leo.
 At ille jactans fervidam cœlo jubam
 Austrum madentem siccatur, & nimbos trahit.
 Invasit omnis ecce jam cœlum fera,
 Meque antecessit. victor è terris meos
 Specto labores. astra portentis prius
 Ferisque Juno tribuit, ut cœlum mihi

55. *Monstri*] Nullo labore domiti.
Farnabius.

59. *Infans.*] Herc. Fur. vers. 213.
Idem.

61. *Nullus.*] Nullus Eurytheus.
 Hercul. Fur. vers. 35. & infra v. 1795.
Idem.

63. *Sed quid?*] Sed quid prodest genus humanum metu monstorum liberasse, cum illa in cœlum Juno transtulerit? *Idem.*

67. *Cancer*] Thyeft. v. 852. *Idem.*
Ardentem] Zonam torridam. *Idem.*

68. *Alit.*] Calore maturat. *Idem.*

69. *Annum fugatæ*] Notum de Astræa. Heinianus tamen fugante: meus: fugasem: Flor. & Voll. fugacem. Vt Horatius: Eheu fugaces, Po-

Face-

flume, Postume, Labuntur anni. Statim Flor. At ipse jactans. Et versu sequenti: & nimbos rapit. non trahit. Gronov. Annum] Sol Leone egressus intrat Virginem. Farnab. Astræa] Thyeft. vers. 855. *Idem.*

70. *Ille*] Horrenteque jubas & sulcum cernit leonem; Hunc ubi contigerit Phœbi violentior axis, Accensam Cancro jam tum geminabitur astra, Tunc lymphæ tenues, tunc est tristissima telus. *Idem.*

75. *Tribuit*, ut cœlum mihi Faciat timendum.] Flor. Faceret: alludentque Vossianus, Laceret. Statingue: pejus ac levius Stryge, non pejus. Tertio post versu: Haud astra merui. Gronovius.

Faceret timendum. sparserit mundum licet,

55 Cœlumque terris pejus, ac pejus Styge

Irata faciat; dabitur Alcidæ locus.

Si post feras, post bella, post Stygium canem,

Nondum astra merui, Siculo Hesperium latus. 80

Tangat Pelorus; una jam tellus erit:

60 Illinc fugabo maria, si jungi jubes;

Committat undas Isthmus, & juncto salo

Novâ ferantur Atticæ puppes viâ.

Mutetur orbis. vallibus currat novis 85

Iter, novasque Tanais accipiat vias,

65 Da da tuendos, Juppiter, saltem deos.

Ille licebit fulmen à parte auferas,

Ego quam tuebor: siue glaciale polum,

Seu me tueri fervidam partem jubes, 90

Hac esse superos parte securos puta.

70 Cirrhæa Pæan templa, & atheream domum

Serpente cæso meruit. at quoties jacet

Python in hydra? Bacchus & Perseus deis

Jam se intulère. sed quota est mundi plaga 95

Oriens subactus? aut quota est Gorgon fera?

75 Quis astra gnatus laudibus meruit suis

Ex te & noverca? quem tuli, mundum peto.

Sed tu, comes laboris Herculei Licha,

Præfer

80. *Siculus*] Siciliam Italiæ contigiam reddam: uti olim fuit priusquam in pontus & undas Hesperium Siculo latus absidit. Farnabius.

81. *Pelorus;*] Vnum è tribus Siciliae promontoriis, quod Italiam spectat. *Idem.*

83. *Committat*] Isthmo Corinthio perfosso, Agæum Ionio miscebo mare. *Idem.*

85. *Vallibus*] Alveis. *Idem.*

86. *Tanais*] Scythiæ fluv. *Idem.*

91. *Securos*] A feris quas Iuno in cœlum transtulit. *Idem.*

92. *Cirrhæa*] Cultum oraculum.

que Delphicum (Oedip. vers. 269.) & cœlum meruit Apollo, intersecto uno Pythone. *Pæan templa,*] Apollo πῆλον aut πῆλον τῶν οὐρίων. Vel exclamazione Latona: *ie tui* cæso Pythone. Farnabius.

93. *At quoties jacet*] Flor. meruit, & quoties jacet. Gronovius.

94. *Hydra?*] Numeroso malo, & binis singulo amputatore pullulante capitibus.

96. *Oriens*] A Baccho subactus Oedip. vers. 114. & 424. Farnabius. *Gorgon*] Medusa à Perseo devicta. Med. vers. 829. *Idem.*

Præfer triumphos, Euryti victos lares,
Stratumque regnum: vos pecus rapite ocuis,
Qua templo tollens ara Cenæi Jovis
Austro timendum spectat Euboicum mare.

100. *Præfer triumphos,*] Flor. & Voss. *Perfer triumphos.* Iubet enim illum nuntium ire ad uxorem: qua occasione ab illa accepit tunicam, qua arsit Hercules. *Granov. Triumphos,*] Insignia victoriæ & iniagines. *Farn.*

102. *Qua templa tollens ara Cenæi*] *Tolli & premere* dicitur, quid quid supra est. *Tollit* igitur *ara templum*, quæ templo tegitur, quæ in templo est. Miror magnos viros hic herere potuisse. *Granovius. Cenæi Iovis*] Cui templum & cultus in Cenæo Eubææ promontorio. *Farnab.* Dissentit ab aliis Scholiastes Sophoclis tradens tum demum templum Cenæo Iovi ab Hercule erectum: cum tamen ipse Sophocles significet jam ædificatum. *Ovid. 9. Metam. Victor ab Oechaliâ Cenæo sacra parabat Vota Iovi* — Delrius.

103. *Astro timendum*] Aliorum *Austro*, quod frustra arcent Gruteri membrana, non modo Herbis. & Ven. sed & Florentinus Vossianusque adferunt. Meus quoque & Heinsianus minor: *Hauſtro.* Abeant igitur, cum suo Arcturo, qui non Euboicum modo, sed omne mare reddit timendum. *Plautus Rudente: Increpui hibernum & fluctus mori maritimos.* Nam *Arcturus signum omnium sum acerrimum. Vehemens sum exorians: cum occido, vehementior.* Quid facit autem huc illud Virgilii in undecimo: *scit triste Minerva Sidus & Euboicæ cautes ul-torque Caphareus.* An possunt rationem dare, quare Arcturus sit *sidus Minerva.* Illas quidem Euboicas cautes non astrum, sed Nauplius fecit timendas. *Gron. Austro*] Austro flante. *Farn.*

CHORUS OECHALIARUM VIRGINUM.

IOLE.

Iole Choro Oechalidum mista patriæ excidium, suorum internectionem, suam denique servitutem plangit.

Chor. **P**ar ille est superis, cui pariter dies
Et fortuna fuit. mortis habet vices, 105
Lente cum trahitur vita gementibus.
Quisquis sub pedibus fata rapacia,
Et puppem posuit fluminis ultimi,

Non

104. *Par ille est superis,*] Hemi-choria prima habet choriambicos, & est vox Chori: altera anapesticos, & est querela Ioles: finis Chori eodem genere metri clauditur. Ponuntur hæc conjunctim, quasi scenæ unius loco. *Fabritius. Cui pariter*] Cujus vita simul cum fortunæ felicitæ exitu desinit. *Farnabius.*

105. *Mortis*] Vita in miseris ædæ mors est. *Idem.*

107. *Sub pedibus*] *Subjecti pedibus*, contempti mortem & Charontis cymbam. *Idem.*

108. *Et puppem posuit luminum*] Scripti quidam *luminu*, quod ait Gruterus, videre se contextu insecuisse quosdam, sed non etiam causam qua-

Non captiva dabit brachia vinculis,

Nec pompæ veniet nobile ferculum. 110

Nunquam est ille miser, cui facile est mori.

Illum si medio decipiat ratis

Ponto, cum Borean expulit Africus,

Aut Euris Zephyrum, cum mare dividunt,

Non puppis laceræ fragmina colligit, 115

Ut littus medio speret in æquore.

Vitam qui poterit reddere protinus,

Solus naufragium non poterit pati.

Nos turpis macies & lacrimæ tenent,

Et crinis patrio pulvere sordidus. 120

Nos non flamma rapax, non fragor obruit.

Felices sequeris Mors, miseros fugis.

Stamus: nec patriæ mœnibus, heu locus

At silvis dabitur; lapsaque sordidæ

Fient templa casæ. jam gelidus Dolops 125

Hac

2. Nos tamen etiam in compluribus id reperimus. Sed solum nōdum Flor. qui *fluminis ultimi*. Stygis scilicet, quam postremam se navigare putabant. Gronovius.

110. *Nec pompæ*] Neque ut spectaculum exornabit victoris hostis triumphum. Farnabius. *Nobile ferculum*] Non ducetur in triumpho. ferculum, inquit Placiades, est missus canium. Sed hoc loco ponitur pro instrumento, quo spolia suspendebantur, ut Livius usurpavit lib. 1. his verbis: *Ipsè exercitu victore reducto, ipse non factus vir magnificus, tum factorum ostentator haur minor, spolia, duci hostium casti suspensa, & fabricato ad id ante ferculo, gerens in Capitolium, &c.* Alconius Pedianus, *Ferculi*, inquit, signa ante triumphantem vehi per pompam solabant. Delrius.

111. *Nunquam*] Vide Choromertium. Agamemni. vers. 585. Farn.

112. *Ratis*] Fracta, hians, fatiscens. Id.

114. *Mare*] Maris dominium in-

ter se venti victores partiuntur. Idem.

119. *Nos turpis*] Quæ turpem vitam per servitutem prætulimus morti honestæ. Idem.

122. *Felices*] Idem in Troade dicit Hecuba. Delrius.

123. *Stamus: nec patriæ*] Vexatissimus locus. Delrius: *Sed silvis dabitur*. Scaliger eodem sensu: *At silvis*. Sed frustra dicit non datum iri patriæ mœnibus locum, quæ jam dejecta erant & prostrata. Gruterus: *Stamus nos: patriæ mœnibus heu, locus*. Dan. Heinzius: *Stamus nunc patriæ mœnibus heu locus*. Nam scriptorum nonnulli nunc pro nec: quidam, en pro heu. Flor. *patriis mœnibus*. Fortassis: *Stamus, nec patriæ est. mœnibus heu locus Et silvis dabitur*. Vel, *Stamus, sed patriæ mœnibus heu locus Et silvis dabitur*. Nos superstites sumus. at hic locus, ubi patria nostra stetit, in arvom & silvam converteretur. Statim: *Quæretur, patriæ quis fuerit locus*. Gronov.

125. *Gelidus*] Namque ad Pindum

Hac ducet pecudes, qua tepet obrutus,
 Stratæ qui superest Oechaliæ, cinis.
 Illo Theſſalicus paſtor in oppido
 Indocta referens carmina fiſtula.
 Cantu noſtra canet tempora flebili. 130
 Et dum pauca Deus ſæcula contrahit,
 Quæretur, patriæ quis fuerit locus,
 Felix incolui non ſteriles focos,
 Nec jejuna ſoli jugera Theſſali.
 Ad Trachina vocor, ſaxa rigentia, 135
 Et dumeta jugis horrida torridis,
 Vix gratum pecori montivago nemus.
 At ſi quas melior fors famulas vocat,
 Illas aut volucer transferet Inachus;
 Aut Dircaea colent mœnia, qua fluit 140
 Iſmenos tenui ſtumine languidus.

Heic

in Phthia extrema habitant Dolopes
 pop. Theſſal. *Farnabius.*

127. *Oechalia,*] Oechaliæ plures,
 Eufathio quinque, hic de Eubœæ,
 qua dicta Euryti, vide Strab. lib. 10.
Delrius.

129. *Indocta fiſtula.*] Calamo agros-
 ſti, ut ait Virgilius. paſtoritiam fiſtu-
 lam Tibullus, *garrulam*; alii *ſtridulam*
 vocant; à Græcis *σείρις* propter ſibi-
 lum; ex cicutis, avenis, calamis, vel
 arundinibus conficiebatur, ſingulis
 primo tubulis, mox binis, tandem ſep-
 tentis coherentibus, & conglutinatis
 cera & lino vel ſetis; ita, ut qua ori in-
 ferebantur, æquales eſſent; qua ſonus
 & ſpiritus efferebatur, alæ inſtar, in-
 æquales. ita Scalig. art. poët. lib. 4. *Id.*

131. *Et dum pauca Deus ſæcula con-
 trahit,*] Florent. melius: *contrahet.*
 Gronovius.

133. *Non ſteriles locos,*] Ingrata re-
 petitio vocis ex præcedente verſu. Fl.
Felix incolui non ſteriles focos. Penates.
 Virgilius: *Hortor amare focos.* Idem.

135. *Trachina*] Urbem Theſſaliæ

ab Hercule in aſpero & ſaxoſo ſolo
 conditam Troad. verſ. 816. *Farnabius.*

137. *Pecori*] Capris. aut etiam ca-
 preis. *Idem.*

138. *At ſi*] Quod ſi quæ noſtrum
 melloris ſoli dominum fortitæ fue-
 rint. *Farnabius.*

139. *Transferet*] Ad urbes Ina-
 chias, i. Argos Mycenæſve transferet,
Idem.

140. *Dircaea*] Thebas Bœotia. à
 Dirce fonte. Theb. verſ. 126. *Idem.*
Qua fugit Iſmenos tenui ſtumine.]
 Lipſius cauſatus non convenire rapi-
 dum & *fuga* verbum huic languenti, è
 ſcripto probat: *qua fluit.* Ergo, ut
 amicis omnia communia, ille alter:
 Vera lectio, quæ in Baſileenſ. margine
 excuſa, *fluit.* nam Iſmenus *languidus*
 opponitur Inacho *volucris*; *fugit* hic,
 ille *fluit.* Quam bellum autem, *fluit*
ſtumine? Nimirum non meminerant
fugere eſſe Senecæ quocumque motu
 labi, decurrere, ire: ut *fuga* pro itione:
 quemadmodum ſuperius notavimus.
 Gronovius.

Heic mater tumidi nupserat Herculis.
 Quæ cautes Scythiæ, quis genuit lapis?
 Num Titana ferum te Rhodope tulit,
 Te præruptus Athos, te fera Caspia, 145
 Quæ virgata tibi præbuit ubera?
 Falsa est de geminis fabula noctibus,
 Æther cum tenuit sidera longius,
 Commisitque vices Lucifer Hespero,
 Et solem vetuit Delia tardior. 150
 Nullis vulneribus pervia membra sunt.
 Ferrum sentit hebes; lentior est chalybs.
 In nudo gladius corpore frangitur,
 Et saxum refilit, fataque negligit,
 Et mortem indomito corpore provocat. 155
 Non illum poterant figere cuspides,

Non

142. Mater] Alcmena nupta Amphitryoni. Farnabius.

143. Quæ cautes] Γλωκὴ δὲ σὲ πικρὲ θελασσα Πέτρει τ' ἀλιβάσι, ὅτε τοι νόστος ἐστὶν ἀπηνής. Iliad. π. duris genuit te cautibus horrens Caucasus, Hyrcanaque admorunt ubera tigres.

144. Titana] Aliquisne de Titanum genere, & in rupe quapiam seu monte genitus; Rhodope scil. aut Atho? Farnabius.

145. Athos,] Med. vers. 719. Id. Te fera Caspia,] Flor. te fera Caspias. Nempe ut Thespii filia Thespiades, Thestii Althæa Thespias, ita Caspius Caspias facit. Sic Daulia & Daulias ales. Gronovius.

147. Falsa] Neque enim verum est Iovem gemina noctis opera te genuisse. Hercul. Fur. vers. 42. Agamem. vers. 809. Farnabius.

149. Commisitque] Continuatis nullo die intermedio noctibus, loco Luciferi, qui mane debebat oriri, mansit Hesperus dux noctis, ejus vices fungens. Loquitur quasi de diversis stellis, cum una sit, pro diversis functionibus

diversa nomina sortita. Delrius.

150. Et soles vetuit Delia] Fl. ut Cruser. solem. Arcuit, morata est. Vt infrâ: Chaonis quondam loquax Stat lata vasti quercus & Phabum vetat. Gronovius, Et soles] Luna tardius progressa non cessit diei. Farnabius.

151. Nullis vulneribus pervia membra sunt.] Lipsius ex Mf. protulit: pervia membra sunt. Ferrum sentit hebes. Itaque & ante triennium amicus ejus consecit membra, & ex Mf. jampridem recensuit, sentit. At Grueterus veretur fidem habere unico testi, cum suus sit utcumque sensus scripturæ receptæ. Immo non nisi perineptus. Ne laboret autem unîcî testis fides, Scito utrumque esse in Florentino. Gronov. Pervia] Penetrabilia, Farnabius.

152. Chalybs.] Non distincta metalli species, ut perverse quidam, sed ferri, purioris, sincerioris, & durioris species, certa quadam temperaura constans: nonnihil ut puto diversum à σιδηρο, quod ipsum quoque certa ferri temperatura est, juxta Aristotelem lib. 4. Meteor. Delrius.

Non arcus Scythica tenfus arundine,
 Non quæ tela gerit Sarmata frigidus;
 Aut qui soliferæ suppositus plagæ
 Vicino Nabathæ vulnera dirigit 160
 Parthus Cnossiacis certior ictibus.
 Mures Oechaliæ corpore propulit.
 Nil obstare valet. vincere quod parat,
 Jam victum est. quota pars vulnere concidit?
 Pro fato patuit vultus iniquior,
 Et vidisse fat est Herculeas minas, 165

Quis

257. *Scythica*] Hercul. Fur. 1126. *Farnabius.*

158. *Sarmata*] Hercul. Fur. 538. *Idem.*

159. *Solifera*] Orientali seu Australi. *Idem.*

160. *Vicino Nabathæ*] Reprehendit Scaliger, Parthos anguste interpretatus à Parthia proprie dicta, quæ ab Arabia remotissima. Sed Parthi debent intelligi venire, quousque Parthicum patebat imperium Senecæ tempore. Multa enim passim talia inspergit suo quam heroum ævo congruentiora. Quum bello civili inter Tres viros C. R. & occisores Cæsaris Hierosolyma caperent, & Hyrcanum abducerent Parthi, quantum aberant ab Arabia? *Nabathes avri to Nabathæus*, ut *Macetes* pro *Macedone*. Gronovius. *Nabathæ*] Incolæ Arabiæ Petreæ. *Farnabius*. Dionys. & alii Græci sine aspiratione *Nabathæi*. Tamen quia & hæc vox ab Hebræis manavit, dicti enim Nabathæ à Nebajoth seu Nabajoth מצבא filio Ismaëlis Genes. 25. & tota regio ab Euphrate usque ad mare rubrum, magna scilicet Arabiæ portio, Nabajoth seu Nabathæna, מצבא חאי 60. non vereor non sequi Græcos, & consuetudinem vulgatam retinere. Porro cum ad Euphratem usque Nabathæi se porrigant, metito illis vicinos dixit Parthos. *Delrius.*

161. *Cnossiaci*] Cretensibus. Herc.

Fur. vers. 18. qui sagittandi petitiissimi. Hippol. vers. 812. *Farnabius.*

152. *Corpore*] Inermis, absque machina. *Idem.*

165. *Pro fato potuit*] Quum genus loquendi non approbarem mihi, posse pro fato, eoque conjicerem patuit, ne quid temere agerem, inspectis quibus has tragedias recensere seria res fuit, deprehendi, quum vulgo obtineret *patuit*, alterum subjectum à Lipsio, ita placuisse amico ejus ut id ab se productum mallet, Nec postea quisquam reclamavit. At nos revocamus *patuit*, nec optimorum auctoritate carens & exquisita ævoque propriæ dictionis, *Patere* interdum est idem quod *valere* & esse. Sic *patere multum*, *patere tantum*, *patere plus*, *patere satis* Senecæ. Plinius lib. 33. cap. 3. *Talentum Ægyptium pondo LXXX. patere Varro tradit.* Vbi male de Budæi conjectura ediderunt *capere*. *Satis patentes divitias* pro satis magnis & validis, nolite de tranquill. cap. 9. Lucanus de Mario; *mensaque hominū quid fata patere.* Id est, experto quid valeret fata ad producendum hominem ab infima ad summam fortunam & vicissim à summa ad infimam. *Patuit pro fato*, est, patuit tantum quantum fatum: pro fato fuit: eandem vim habuit quam fatum. Gronovius. *Pro fato*] Ea vis & virtus Herculis, ut vultus ejus iratione, sit pro fato; & vidisse ejus minas,

Quis vastus Briareus, quis tumidus Gyges,
 Supra Theſſalicos cum ſtetit aggeres,
 Ut cœlo infereret vipereas manus,
 Hoc vultu riguit? commoda cladibus 170
 Magnis magna patent. nil ſuperest mali.
 Iratum miſeræ vidimus Herculem.
Iole. At ego infelix, non templa ſuis
 Collapſa deis, ſparſofve focos,

Natis

minas, ſufficiat in mortem. Oculi & verba ejus, telum. *Farnabius.*

167. *Qui vaſtus Briareus,*] Fabricius edidit, *Quo v. B. quo tum.* tanquam velit pari vultus horrore fuiſſe Gigantes atque Herculem. Quod dum mulcere vult Scaliger, durius reddit, ante *Supra Theſſalicos* ſubaudiendo *qui*: neque enim tali loco id ſubaudiri poteſt. Lipſius è Mſ. probavit, quod editur paſſim: ſed præterea conſecit, *rigeat*, nempe, ut ſit: illi ipſi, qui cœlum impugnant feroces, rigefcant & pereant ab hoc vultu. At amicus ejus non deſſe ait ſcriptos, qui bis habeant *quo*, & ſententiâ non incommoda: fingit autem eam ſententiâ, quæ neceſſario requirat *qui*, non *quo*: ad ſpectu Herculis Briarea & Gygen præ metu obriguiſſe, quando videre ipſorum fratres gigantes ſuperantem. Hoc ad verſus *rigeat* valet, non ad verſus *qui*: neque enim poteſt ſic accipi, niſi ſermone ita concepto: Qui Briareus, qui que Gyges contra deos ſteterunt, ille uterque hoc vultu viſo obtortuit. Florentinus oſtendit plus terroris in Herculis quam in gigantum vultu has mulieres credidiſſe. Habet enim utrobique, *Quis*: dein, *Theſſalicum ſiſit aggerem Cœloque*. Alii: *Cœlum infereret*. Scribendum igitur: *Qui vaſtus Briareus, qui tumidus Gyges* *Supra Theſſalicum quem ſtetit aggerem Cœloque inferuit vipereas manus*, *Hoc vultu riguit?* id eſt, tam rigidus horriduſque apparuit. Hippolyto: *In 170 Graio Scythicus apparet rigor. Pla-*

cer etiam congeſtos illos montes dici *aggerem*: è cæſpitiſbus conſtar agger: gigantibus autem pro cæſpitiſbus montes. Eſt & in Florent. *tumidus gigans*. neque incommodè penitus hic commune nomen: quis Briareus, quis aliorum gigantum. Sæpe tamen liberiorum culpa in membranis hoc vocabulo alterum regitur. *Gronovius.* *Briareus,*] *Ἐγὼ δὲ γίγας* *Ἰγάρων*. *Farnabius.* *Gyges,*] Gyges Briarei frater, terræ fil. *Idem.* Gygen Heſiodus, Apollonii Scholiaſtes, Higyus, Capitolinus & Prifcianus agnoſcunt. Ovidius quoque eecinit: *Centimanum Gygen, ſemibovemque virum*. *Idem 2.* *Amorum: Ausus eram memini caeſtia dicere bella, Centimanumque Gygen, & ſatis oris erat.* *Faſtor. lib. 5.* *Quid gravius victore Gyge captiva tu- liſſem?* *Deltius.*

168. *Aggeres,*] Montes Pelion, Oſſam, Olympum accumulatos. *Hercul. Fut. verſ. 970.* *Troad. verſ. 827.* *Farnabius.*

170. *Commoda cladibus Magnis magna patent.*] *Deltius* ad lucem horum verborum jubet inſpici Chorum pitium Agamemnonis, quo demonſtratur omni, magnam fortunam eſſe obnoxiam magnis caſibus; minus gravis mediocrem. At longe alius horum verborum ſenſus: nempe magnis cladibus patere ſive aſeſſe magna commoda: ex ultimis calamitatibus hoc exiſtere commodi, ut nihil ſit ultra metuendum. De quo ad Thebaidem ſive Phœniſſas. *Gronovius.*

Natis mistos arsisse patres,
 Hominique deos, templa sepulchris; 175
 Nullum querimus commune malum.
 Alio nostras Fortuna vocat
 Lacrimas, alias flere ruinas
 Mea fata jubent. Quæ prima querar? 180
 Quæ summa gemam? pariter cuncta
 Deslere iuvat. nec plura dedit
 Pectora tellus, ut digna sonent
 Verbera fatis. me vel Sipyli
 Flebile saxum fingite, superi, 185
 Vel in Eridani ponite ripis,
 Ubi mœsta sonat Phaëthontiadum
 Silva fororum. me vel Siculis
 Addite faxis, ubi fata gemit
 Thessala Siren: vel in Edonas 190

Tollite

182. *Deslere iuvat. nec plura dedit*] Haud dubie aliquid deest, ut visum Dan. Heinsio. Dignissima vero summi illius viri ingenio dignissima Senecæ interpositio, quam facit, modo ita castigetur: *Deslere iuvat. Cur non oculos Plures nobis, nec plura dedit Pectora Tellus, ut digna sonent Verbera fatis?* Rogat, cur non dederit Tellus, quippe omnium mater. At contra non nemo: nil tanti est. quorsum enim oculi ad planctum? At ô bone, non oculi ad planctum respiciunt, sed ad τὸ *Deslere*. Verba hæc fuisse auctoris quis iuret? Sensus certe fuerunt. Posuimus etiam, *Verbera fatis*, non, ut vulgo, *Verbera plantæ*: quia sic Florentinus, & ipsa verbera pro planctu dixit. Vt digne plangam mea fata. Gronovius.

184. *Me vel*] Vt Nioben. Hercul. Fur. vers. 389. Agam. vers. 370. *Farn. Sipyli*] Me adinstar Niobes in saxum Dii mutant, & in Sipylo statuunt. *Aeschylus ἐν τῇ Νιόβῃ, Σίπυλον Ἰδαίου ἀνὰ ῥέονα.* id confirmant Strabo lib. 1. Pausanias in Atticis, Stephanus de urbibus, & Plutarchus

in lib. de fluviis. *Delrius.*

185. *FleBILE SAXUM FIGAT, SUPERI,*] Lipsius è *Mf. fingite*. Eo putat Delrius confirmari veterem suspensionem suam *fingite*. Non carpo, inquit Gruterus, sed sic nullus Pall. At Flor. quoque, *fingite*: idque sine suspitione ulla recipiendum. Idem, *Sipyllum*. Gronov.

186. *Eridani*] Padi fluv. Italiae, cujus in ripis sorores Phaëtonis casum fratris lugentes in alnos seu populos mutatae sunt. *Farnabius.*

187. *Phaëthontiadum Turba fororum.*] Quanto suavius Florent. *Silva fororum*. nam in arbores succini mutatas notissimum. Gronovius.

189. *Vbi fata gemit Thessala Siren: vel in Edonas Tollite*] Flor. ubi *fata gemam Thessala Siren*. ipsa enim addi illis & ex earum numerum numero fieri velit. Dein idem: *vel in Edonas Ponite silvas*. Idem. *Fata*] Se à *Mufis*, quibuscum contendere ausæ sunt, deplumatas. *Vel* quod Proserpinam raptam non invenerint. *Farnabius.*

190. *Thessala Siren:*] A patre Acheloo, qui è Thessalia, *Med. 355. Id. Thessa-*

Tollite silvas : qualis natum
 Daulias ales solet Ismaria
 Flere sub umbra. formam lacrimis
 Aptate meis, resonetque malis
 Aspera Trachin. Cypria lacrimas 195
 Myrrha tuetur : raptum conjux
 Ceyca gemit. sibi Tantalus est
 Facta superstes. fugit vultus
 Philomela suos, natumque sonat
 Flebilis Atthis. cur mea nondum 200
 Capiunt volucres brachia plumas ?
 Felix, felix, cum silva domus
 Nostra feretur, patrioque sedens
 Ales in agro referam querulo
 Murmure casus : volucremque Iolen 205
 Fama loquetur. vidi, vidi
 Miseranda mei fata parentis.

Cum

Thesalam dicit, quia Sirenes Acheloi filia sunt, Nonnus in Dionysiacis. *Delvius. Edonas*] Thracias ab Edone monte. *Farnabius.*

192. *Daulias*] Philomela (vel ut alii Procne) in Lusciniam conversa. à Daulide opp. Phocidos sub ditione Terei, Agamemn. vers. 665. *Idem.*

195. *Trachin.*] Troad. vers. 816. & supra vers. 136. *Idem.* *Cypria lacrimas Myrrha tuetur :*] Melius Flor. *Cypria lacrimas.* Gronovius.

196. *Myrrha tuetur :*] Cynaræ regis filia à patre infcio imprægnata : cuius, ubi rescisset, iram fugiens in Sabæam, mutata est in Myrrham arborem. *Farnabius. Conjux*] Agamen. vers. 674. *Idem.*

197. *Sibi*] In lapidem quippe obduruit qui formam Niobes retinet, lacrymateque videtur. *Idem.*

198. *Fugit*] Mutata scil. in avem. Suprà vers. 192. *Idem.*

199. *Natumque sonat Flebilis Itym.*] Lege cum Etrusco : *Flebilis Atthis.*

Progne enim & Philomela Atthises, Pandionis filia. *Gronovius.*

201. *Felix,*] O felix essem, si ut illa ego avis facta in sylvis casus meos quereretur. *Farnabius.*

204. *Querulo Murmure questus : volucremque Iolen Turba*] Lipsius è M. *Murmure casus :* dein, *Fama loquetur.* Prius non tanti fuit amici ejus, ut commemoraret, Immo tanquam ultro defendens vulgatum, *quis Querulo questus* ait ludere vocabulo. Non adeo jejunos erat periculum figuratum Seneca. Posteriùs recepit duorum suorum auctoritate. Guterus utrumque melius fateatur : si adfentirentur modo Mss. codices. Satis est codicem, puta Florentinum. *Gronovius.*

206. *Vidi, vidi*] Higinus, in fabulis, Hercules inquit, cum Iolen Euryti filiam in conjugium petiisset, illaque eum repudiasset, Oechaliam expugnavit : qui, ut à virgine rogaretur, parentes ejus coram ea interficere velle cœpit ; illa animo pertinacior, parentes

tes

Cum letifero stipite pulsus,
 Tota jacuit sparsus in aula.
 Prô, si tumultum fata dedissent,
 Quoties genitor quærendus eras! 210
 Potuine tuam spectare necem,
 Nondum teneras vestite genas,
 Necdum forti sanguine Toxeu?
 Quid vestra querar fata, parentes,
 Quos in tutum mors æqua tulit? 215
 Mea me lacrimas fortuna rogat.
 Jam jam dominæ captiva colos
 Fusosque legam: prô, sæve decor,
 Forma que mortem paritura mihi:
 Tibi cuncta domus concidit uni, 220
 Dum me genitor negat Alcidaë,
 Atque Hercules socer esse timet.
 Sed jam dominæ tecta petantur.
 Chor. Quid regna tui clara parentis,
 Proavosque tuos respicis amens? 225
 Fugiat vultus fortuna prior.
 Felix, quisquis novit famulum

Regem-

tes suos ante se necari est perpessa.
Deltrius.

208. *Stipite*] Clava Herculis. *Farnabius.*

209. *Sparsus*] Contritus & in frustra concisus. *Idem.*

210. *Si tumultum*] Imitatur illud vers. 1256. & 1269. Hippol. *Idem.*

213. *Vestite*] Barbate. *Idem.*

214. *Nondum fortis sanguine Toxeu?*] Rectius Florent. *fortis sanguine.*

Corroborato, virili. Et sequenti: *Quid vestra querer.* Gronovius.

216. *In tutum*] Neque enim dolorem sentitis, quod ego facio. *Farnab.*

220. *Forma que mortem*] Decianeira apud Sophoclem, in Trachiniis, ait venustam formam Iolæ exitio fuisse:

— ἄγεσθ' ἄλλ' ἴσασ' ὅτι Τὸ κριθὸν

αὐτῆς ἢ βίον διαλέσεν. Plutarch. in Parallelis, ex Nicia Mallote, reculit, Iolen, cum Hercules Oechaliam oppugnaret, se de muro præcipitem dedidisse; casu autem vento vestem sinuantem, nihil mali perpessam fuisse. *Deltr.*

221. *Tibi*] Mea solius causa. *Farn.*

222. *Dum me*] Repudiatum enim ab Euryto Hercules filiam ejus Iolen uxorem ambiens Oechaliam expugnavit, regemque cum suis interfecit. *Id.*

227. *Fugiat*] Noli recordari, vel dissimula fortunam priorem. *Idem.*

228. *Patens, quisquis*] Flor. *Felix, quisquis.* ut in Mog. *Deltrius*, in uno suorum invenere Gruterus: qui cætera recte ordinat, nec de profundiore ulcere suspicari debuit. Male Scaliger: *pertulit æquo. Famulum regemque pati,*

Regemque pati, vultusque suos
 Variare potest. vires pepulit 230
 Pondusque mali, casus animo
 Qui tulit æquo.

ne quid erres, (neque enim ita lo-
 quuntur commentatores, ut se intel-
 lexisse demonstrent) est pro diversita-
 te temporum famuli regisque perso-
 nam gerere. *Novit famulum regemque
 pati*, qui potest pati & vivere lætus
 nec fortunam accusans, si alterius in
 potestate sit; rursusque potest pati &
 vivere modestus ac fortunæ reverens,
 si rex sit. Quasi esset, qui potest pati
 se famulum esse, non intoleranti ne-
 que abjecto animo servitutem à fortu-
 na impositam excipiendi: qui potest

pati se regem esse, non impotenti ne-
 que inflato animo regnum ab eadem
 fortuna concessum usurpando. De
 verbo *Pati* supra egimus. *Gronovius.*
Quisquis] Quicumque è regni fastigio
 in servitutem deturbatus fortunam
 mutatam æquo animo ferre potest;
 vultumque scenæ adaptare, multo le-
 vius reddit malum, quod corrigere est
 nefas. *Farnabius.*

230. *Vires pepulit*] *Flor. Rapuit
 vires Pondusque mali.* Forte; *mali.*
Gronovius.

ACTUS SECUNDUS.

NUTRIX. DEIANIRA. LICHAS Muta Persona:

*Furens zelotypia Deianira conspecta Iole vindictam meditat ut vestem-
 que venenatam Herculi mittit.*

Nutr. **O** quam cruentus scæminas stimulat dolor,
 Cum patuit una pellici & nuptæ domus!
 Scylla, & Charybdis Sicula contorquens freta 235
 Minus est timenda. nulla non melior fera est.

Namque ut reluxit pellicis captæ decus,
 Et fulsit Iole, qualis innubis dies,
 Purumve claris noctibus sidus micat:
 Stetit furenti similis, ac torvum intuens 240

Herculea conjux: facta ut Armeniâ jacens
 Sub rupe tigris, hoste conspecto exsilit:

Aut

233. *Scæminas stimulat dolor;*] *Flor.*
vehementius: stimulat furor. Idem
 altero post: *Purissime clarum:* ut &
Lipfianus. Gronovius.

235. *Scylla;*] *Thyest. vers. 577.*
Farnabius.

238. *Innubis*] *Ἀνεψλησθη*, serena,
 candida. *Idem.*

239. *Sidus*] *Luna seu aliud sidus. Id.*

241. *Facta ut Armeniâ jacens sub
 rupe*] Sic & *Flor.* non *armento.* *Ami-
 cus Lipsii*, quum verbo agnoscere be-
 neficium posset, multis laborat, ne vi-
 deatur aut ab illo primo accepisse, aut
 negligens fuisse non utendo, quod ab
 alio se priorem habuisse vult credi.
Gronovius.

242. *Hoste*] *Venatore. Farnabius.*
 243. *Ius-*

Aut iussa thyrsū quater, conceptum ferens
 Mēnas Lyæum, dubia quo gressus agat,
 Hæsit parumper: tum per Herculeos lares
 Lymphata rapitur; tota vix satis est domus. 245
 Incurrit, errat, sistit. in vultus dolor
 Processit omnis: pectori pene intimo
 Nihil est relictum. fletus insequitur minas.
 Nec unus habitus durat, aut uno furit. 250
 Contenta vultu. nunc inardescunt genæ,
 Pallor ruborem pellit, & formas dolor
 Errat per omnes. queritur, implorat, gemit.
 Sonuere postes: ecce præcipiti gradu
 Secreta mentis ore confuso exierit. 255
Deian. Quamcunque partem sedis ætheræ premis
 Conjux Tonantis, mitte in Alcidem feram,
 Quæ mihi satis sit: si qua sæcundum caput
 Palude tota vastior serpens movet,
 Ignara vinci: si quid excessit feras, 260
 Immane, dirum, horribile, quo viso Hercules
 Avertat oculos; hoc sinu immenso exeat.
 Vel si feræ negantur, hanc animam precor
 Convertē in aliquid: quodlibet possum malum

Hac

243. *Iussa*] Enthea, inflata Bacchi numine & hastam pampinis involutam vibrans. *Farnabius.*

244. *Mēnas*] *Oedip.* vers. 436. *Id. Lyæum,*] *Oedip.* vers. 471. *Idem.*

246. *Lymphata rapitur;*] *Flor. Attonita fertur.* *Gronovius.* *Lymphata*] *Med.* vers. 386. *Farnabius.*

247. *Incurrit,*] Vide initium actus 3, *Medæ,* cuius loci affectuum hæc adumbratio. *Idem.*

249. *Fletus insequitur genas.*] *Lege ex Flor. minas.* Modo dira minatur, modo muliebriter flet. *Gronovius.*

254. *Sonuere postes:*] Non crepitu digitorum, ut hic annotant, tanquam insana & furenti hæc cura fuerit, sed stridore cardinum naturali. *Id.*

Sonuere.] Crepere fores. à veteri Græcorum more: apud quos cum fores aperirentur in viam, exituri digitis ostium intus pulsantes velle aliquem prodire significabant, ut forte adstantes vel prætereuntes caverent sibi, ne à foribus in vicum dejectis læderentur. *Farnabius.*

257. *Conjux*] *Iuno. Idem.*

258. *Mihi*] Ad iram meam explendam: tui enim odii feras superavit omnes. *Idem.* *Si qua*] Si quod numerosius Hydra malum invictum. *Hercul. Fur.* 240. *Idem.*

262. *Hoc sinu*] E sinu terra, inquit *Scaliger. Idem.* Vide ad *Troadas* vers. 169.

263. *Animam*] *Meam, me. Farn.* 265. *Hac*

Hac mente fieri. commoda effigiem mihi 265

Parem dolori. non capit pectus minas.

Quid excutis telluris extremæ sinus,

Orbemque verfas? quid rogas Ditem mala?

Omnes in isto pectore invenies feras,

Quas timuit. odiis accipe hoc telum tuis. 270

Ego sum noverca: perdere Alcidem potes.

Profer manus quocumque. quid cessas Dea?

Uttere furente. quod jubes fieri nefas?

Reperi. quid hæres? ipsa jam cesses licet,

Hæc ira satis est. Nutr. Pectoris sani parum, 275

Alumna, questus comprime, & flammam doma.

Frena dolorem. conjugem ostende Herculis.

Deian. Iole meis captiva germanos dabit

Natis? Jovisque fiet è famula nurus?

Num flamma cursus pariter & torrens ferent? 280

Et

265. *Hac mente*] Irata, furiata. *Farn. Commoda*] Da huic animæ meæ aptam & parem monstruosi corporis effigiem, quæ conceptam exequatur malitiam. *Idem.*

269. *Invenies geras, Quas timuit.*] Flor. invenies feras, *Quas timuit.* Vt in Hercule furente: nempe pro telis geris, *Quas timuit* & *quas fudit.* Et infra: *Hercules tantum sui Conjugis timentis.* Vnde confirmatur conjectura nostra in ludo de morte Claudii: *Tum Hercules primo aspectu sanè perturbatus est, ut qui etiam Iunonia monstra timuerit.* Gronovius.

270. *Hoc telum*] Hoc pectus meum. *Farnabius.*

271. *Ego sum*] *Emphas.* Ego jam noverca liberis ex pellice Herculis, furore meo novercali superabo tuum in pellices & lovis furta odium. *Idem.*

272. *Profer manus quocumque*] Fl. & omnes fere, quos vidi, *Perfer.* Vnde Nic. Heinſius: *Fer, fer manus quocumque.* Gronovius.

273. *Uttere*] Me instrumento. usa perdere Herculem potes. *Farnabius.*

275. *Hæc ira*] Mea hæc. *Idem.*

276. *Flammam*] Irarum. *Idem.*

277. *Herculis*] Dignum Hercule heroæ. *Idem.*

278. *Germanos*] Improperie positum pro consanguineis fratribus. *Delrius.*

280. *Non flamma cursus*] *Delrius* conjicit: *Vt flamma c. p. & t. ferant, Vt Vrsa.* Gruterus, quoniam omnes *Mfl. Num flamma,* non frustra censet se suspicari, *Tum flamma.* Scaliger, *Non flamma pariter:* quod jam secuti sunt. *Fuit & vir. doctus* cui placeret: *Non flamma pariter ut torrens,* quemadmodum *Plauto, silium pariter moratum ut pater.* Sed *Seneca* non dicit futurum, ut ignis instar torrentis fluat: id fieri quandoque testis *Vesuvius:* sed ut conjunctim eant: quod fieri nullo modo potest. Recte omnino scripti: *Num flamma.* An etiam ignis miscbitur aque, & *Vrsa* occidit? quasi dicat perinde istud futurum, ut hoc. id est, neutrum unquam. Vide lib. 4. *Obsery. cap. II. Gronov. Flamma*] *Ante eum flammis aqua, &c. silem fœdusque*

Et Urfa pontum sicca cæruleum bibet?
 Non ibo inulta; gesseris cœlum licet,
 Totusque pacem debeat mundus tibi:
 Est aliquid hydra potius; iratæ dolor
 Nuptæ. Quis ignis tantus in cœlum furit
 Ardentis Ætnæ? quidquid est victum tibi,
 Hic vincet animus. capta præripiet toros?
 Adhuc timebam monstra. jam nullum est malum.
 Cessere pestes. in locum venit feræ
 Invisa pellex. summe pro rector deum,
 Et clare Titan, Herculis tantum fui
 Conjux timentis. vota quæ superis tuli,
 Cessere captæ. pellici felix fui.
 Illi meas audistis, o superi, preces:
 Incolumis illi remeat. o nulla dolor
 Contentæ pœna, quære supplicia horrida,
 Incogitata, infanda. Junonem doce,
 Quid odia valeant. nescit irasci satis.
 Pro me gerebas bella. propter me vagas
 Achelous undas sanguine infecit suo,

300

fadusque jungent. Thyest. vers. 479.
Farnabius.

281. *Urfa*] Prius perfundet Artos
 pontus. Vide Thyest. vers. 476. *Idem.*

282. *Gesseris*] Herc. Fur. vers. 68.
 & 881. *Idem.*

284. *Est aliquid*] Senties tamen
 esse monstrum Hydrapejus, dolorem
 scil. conjugis quæ viduata tædis Ardet
 & odit. Med. vers. 581. *Idem.*

285. *Quis*] Neque enim Ætnæ
 ignes furunt, quantum offensus uxoris
 iræ. *Idem.*

286. *Quicquid est victum tibi,*]
 Frustra blanditur Crutero: quicquid
 invictum tibi: etsi Scaligner quoque
 hoc melius pronuntiaret. Nihil enim
 adhuc invictum Herculi. *Gronovius.*

287. *Capta*] Mihine captiva præri-
 piet torigaudia? *Farnabius.*

288. *Adhuc*] Hactenus, prius
Idem.

292. *Timentis*] Anxii, dum mon-
 stra domanda aggredereur, illius vero
 incolumis alia mihi gaudia præri-
 piunt, infra vers. 295. *Idem.*

293. *Captæ*] In bonum & utilita-
 tem Ioles captivæ. *Idem.*

295. *Incolumis*] Suprà vers. 292.
 illi incolumis, mihi non ita. *Idem.*

299. *Gerebas*] Cum Acheloo A-
 carnaniæ fluv. qui me uxorem ambi-
 vit, seque viribus Herculi inferiorum
 præspiciens in varias se mutavit formas
 ὅς ποταμὸν ὄραρος, ταύρος, ἀλ-
 λὸς εἰς ἄλ. Δοξίαν ἐλπίδος, ἀλ-
 λὸς εἰς πέλα τῶνα Βεζαρῶν. infra
 vers. 585. *Idem.*

300. *Undas*] In quas se transfor-
 maverat Achelous. *Idem.*

Cum lenta serpens fieret; in taurum trucem
 Nunc flecteret serpente deposita minas;
 Et mille in hoste vinceres uno feras.
 Jam displicemus, capta prælata est mihi.
 Non præferetur, qui dies thalami ultimus 305
 Nostri est futurus, hic erit vitæ tuæ.
 Quid hoc? recedit animus, & ponit minas.
 Jam cessit ira, quid miser langues dolor?
 Perdis furorem? conjugis tacitæ fidem
 Mihi reddis iterum. quid vetas flammæ ali? 310
 Quid frangis ignes? hunc mihi serva impetum.
 Pares eramus. non erit votis opus.
 Aderit noverca, quæ manus nostras regat,
 Nec invocata. *Nurr.* Quod paras demens scelus?
 Perimes maritum, cujus extremus dies 315
 Primusque laudes novit, & cælo tenus
 Erecta terras fama suppositas habet?
 Rogos in istos terra confurget parens,
 Domusque foci primi, & Ætolum genus
 Sternetur omne; saxa jamdudum & faces 320
 In te ferentur. vindicem tellus suum

Defen-

307. Quid] Coarguit se, quod iram remiserit. *Farnabius.*

309. Conjugis sanctæ fidem] Flor. conjugis tacitæ fidem. id est, dissimulantis injuriam & sine querela ferentis impatentiam viri: ut de Africani uxore Valerius Maximus lib. 6. cap. 7. Gronovius. Conjugi] Quæ sanctam uxorem deceat. *Farnabius.*

311. Ignis ?] Futuris & iræ. *Idem.*

312. Pares eramus.] Flor. Patres erimus. Lege: Pares coimus. Neque enim placete potest quorundam eamus. Gronovius. Pares eramus] Ira Herculem æquavi, quæ mihi si maneat, non erit opus auxilium divinum invocare, aderit enim vel non vocata Iuno. *Farnabius.*

313. Noverca,] Iuno. *Idem.*

315. Extremus] Occidens & Oriens, Hercule. Fur. vers. 37. *Idem.*

316. Cælo] Fama super æthera notus, sub pedibus terras videt.

318. Terra] Terra parens communis tot monstris ab illo purgata vindicabit. *Farnabius.*

319. Domusque] Oenei patris cui domus sterneretur prima in ejus necis vindictam; totaque una Ætolia patris rui. *Idem.*

320. Saxa jamdudum & faces In te ferentur.] Nihil necesse est sincerum vas incurstare. Ferentur Flor. & Lipsianus: idque tam exigite res quam Sternetur & Defendet. Gronovius. Saxa] Seditiosi populi tela. Iamque faces & saxa volant, furor arma

Defendet omnis. una quot pœnas dabis?
 Effugere terras crede, & humanum genus
 Te posse; fulmen genitor Alcidæ gerit.
 Jam jam minaces ire per cœlum faces
 Specta, & tonantem fulmine excusso diem. 325
 Mortem quoque ipsam, quam putas tutam, time.
 Dominatur illic patruus Alcidæ tui.
 Quocunque perges, misera, cognatos deos
 Illic videbis. *Deian.* Maximum fieri scelus 330
 Et ipsa fateor, sed dolor fieri jubet.
Nutr. Moriere. *Deian.* Moriar Herculis nempe incliti
 Conjux. nec ullus nocte discussa dies
 Viduam notabit, nec meos pellex toros
 Captiva capiet. ante ab Occasu dies 335
 Nascetur. Indos ante glacialis polus
 Scythasve tepida Phœbus inficiet rota;
 Quam me relictam Thesalæ aspiciant nurus.
 Meo jugales sanguine extingvam faces.
 Aut pereat, aut me perimat. elisis feris 340
 Et conjugem addat. inter Herculeos licet
 Me quoque labores numeret. Alcidæ toros
 Mortuura certe corpore amplectar meo.
 Ire, ire ad umbras Herculis nuptam libet;

Sed

ma ministrat. Infrâ vers. 871. *Farn.*
Faces] Fulmina. *Idem.*

328. *Illic*] In morte seu mortis re-
 gione, idest, inferis. *Farn. Patruus*]
 Pluto frater Iovis, qui pater Herc. *Id.*

329. *Cognatos deos Illic videbis.*] Si
 non fallit conjectura, scripsit auctor:
Illic, nempe Herculi. Gronovius.

332. *Herculis*] Emori me nuptam,
 quam repudiaram vivere ac rejectam
 videre captivam vel pellicem vel nu-
 ptam Herculi. Infrâ vers. 334. & 338.
Farnabius.

336. *Indis, ante glaciale polum*]
 Flor. ante ab occasu dies *Nascetur.* *In-*
dos ante glacialis polus Scythasve tepida

Phœbus inficiet rota. Prius Septentrio
 Indos faciet albos, aut sol adurens
 Scythas reddet coloratos, nigrantes.
 Præcepit hæc omnia Lipsius præter
inficiet. Illi ne tralaticia quidem mien-
 tione dignum illum habuerunt. Amicus
 tamen ejus, ne nihil agat, pro *Scy-*
thasve, suspicari se ait rectius *Scythas-*
que. Intererat enim. Sequenti quoque
 Fl. *Thesalæ inspiciant, non aspiciant.*
Gronovius.

339. *Jugales*] Quæ in Ioles nu-
 ptis præferentur. Vide Theb. v. 265,
 & 807. *Farnabius.*

344. *Herculi junctam libet;*] Non
 citantur, qui reposuerunt: *Herculis*
nuptam.

Sed non inultam. si quid è nostro Hercule 345

Conceptit Iole, manibus evellam meis

Ante, & per ipsas pellicem invadam faces.

Me nuptiali victimam feriat die

Infestus, Iolen dum supra exanimem ruam.

Felix jacet, quicumque quos odit, premit. 350

Nutr. Quid ipsa flammam pascis? & vastum foves

Utro dolorem misera? quid cassum times?

Dilexit Iolen; nempe dum starent lares,

Regisque natam peteret. in famulæ locum

Regina cecidit. perdidit vires amor, 355

Multumque ab illo traxit infelix status.

Illicita amantur, excidit quidquid licet.

Deian. Fortuna amorem pejor inflammat magis.

Amât vel ipsum, quod caret patrio lare,

Quod nudus auro crinis & gemma jacet: 360

Ipsas misericors forsân ærumnas amat.

Nutr. Hoc usitatum est Herculi, captas amat.

Dilecta Priami nempe Dardanii soror

Con-

captam. Sic enim Florentinus. Et quidem, *Herculis nubtam*. Gronovius.

350. *Felix*] Vide Agam. vers. 200. *Farnabius*.

352. *Quid cassum*] Nubilosum dictum, & quasi hac mente, *Quid times eam que jam cecidit?* Tamen ambigo, ne *cassum* scripserit: id esset, *Quid frustra & in vanum times?* *Lipsius*.

353. *Nempe dum starent lares,*] *Fl. cum staret parens*. Gronovius.

356. *Multumque ab illo traxit*] *Infra*: *Nihilque ab illa casus & factio grave, Nisi regna, traxit*. Quia tamen Florentinus, *Vulcumque*, coniciebam: *Vultumque anilem traxit infelix status*. Iole, inquit, tanta calamitate oppressa consenuit ante tempus, deformis senii traxit imaginem. *Perfius*: *Artificemque tuo ducat sub pollice vultum*. *Idem*.

459. *Amat*] Vel ob hoc ardentius amat, quia miseræ miseretur. *Farnabius*.

362. *Hoc usitatum est*] Et hunc versum *Deianira* tribuas. *Idem*. Ego vero, si locus conjecturæ, opinor hunc adhuc versiculum relinquendum *Deianira*, sequentem vero *Nutrici* dandum. Solet (inquit illa) *Hercules* amare captas. Respondet *Nutrix*, *solere*, sed brevi spacio, & mox abjicere: idque probat exemplis *Hestiones*, *Auges*, *Thespiadum*, *Omphale*. que sane nullo modo ab ipsâ *Deianira* dici convenit. cogitare *Critici*, & adientemini. *Delrius*.

363. *Dilecta*] *Hestionem* quidem ceto creptam posteaque una cum *Troia* captam (*Herculi*que, ut inquit, amatum) concessit *Hercules* comiti suo *Telamoni* quod primus murum occu-
passet. *Farnabius*.

Concessa famulo est. adice, quot nuptas prius,
 Quot virgines dilexit. erravit vagus.
 Arcadia nempe virgo, Palladios choros
 Dum nectit Auge, vim stupri passa excidit,
 Nullamque amoris retinet Herculei notam.
 Referam quid alias? nempe Thespiades vacant,
 Breuique in illas arsit Alcides face.
 Hospes Timoli Lydiam fovit nurum,
 Et amore captus, ad leves sedit colos,
 Udum feroci stamen intorquens manu.
 Nempe illa cervix spolia deposuit feræ,
 Crinemque mitra pressit, & famulus stetit,

365

370

375

Hir-

364. *Concessa famulo est.*] Sunt qui gestiant rescribere *Concessa famula*, quod non videatur Iovis nepos dici posse famulus Herculis. male profusus. nam ille cuius auspiciis aliquid geritur in bello, omnes administratos non absurde vocavit famulos, quamvis alioquin pares, imo superiores. Sic famulos habuit Græcorum reges Agamemnon: sic Heroas tot, Iason; de quo opportune Valerius Flaccus: — *taciti que sedent ad iussa ministri.* Cæsar quoque de Pompeio lib. 3. bell. civil. *Sed illum delectari imperio, & Consulares Prætoriosque servorum habere loco, &c. Cruterus.* Florentinus tamen, *famula.*

365. *Arcadia*] Quin & Augen A-loei Arcadis filiam Minervæ sacerdotem compressit, sed mox neglectam eum partu (Telepho) arca inclusam mari exposuit. *Farnabius.*

369. *Mene Thespiades vocant?* Breuique in illas] Delcius encliticam addidisse censet qui cuperent hiatum vitare: sed illam menti loquentis maculam aspergere: eoque delendam. Cui negat Gruterus obtemperare: nam, que, hic valere etiam, & cuiusvis esse momenti. Ignoscendum est ambobus: non enim didicerant è Florentino auctorem scripsisse: nempe *Thespiades vacant, Breuique in illas.* Carent viro & amante Hercule. Sic Ciceropi &

Sallustio *vacua domus.* Vellel & Nic. Heinsius noster, in *illis.* ut Ovidio: *quid in hospite, regia virgo, Vrovis: &c. merito deus arsit in illa.* Gronovius, *Thespiades*] Quid dicam filias quin-quaginta Thespii, quas totidem (vel ut alii, una) noctibus compressit? *Farn.*

371. *Hospes Timoli*] Tmolii montis Lydiæ. *Idem.* Ita Ovidius 6. Metamorphos. *Deseruire sui Nympha vinea Timoli.* Stephanus ait, *Τίεωλον* dici integre, sed *Τιέωλον* & *ποιηλ-κόν* & *αρχαίσιμον*. Dissyllabum supra est in Thebaide; Hinc nota Baccho *Tmolus* attollit iuga. Et Ovidio x1. — *riget arduus alto Tmolus in ascensu.* Celebratus fuit speculâ candidâ à Persis in eo conditâ, unde fortasse dictus *έρυμα Λυδίας.* Est & nomen fluvii, apud Theophrastum, in quo coticula reperitur *δεκμιρασής* & *ζεύς*: oppidi præterea, cuius alii meminereunt. *Fabrit. Lydiam*] Omphalem. *Hercul. Fur.* vers. 465. *Farnabius.*

373. *Udum feroci*] Saliva vel aqua cui inter nendum digitos immergere solent. *Idem.* Debetur autem huius loci restitutio ingenio Guil. Canteri, quam antea legeretur, *Vnum. Qui* alia conati sunt, operâ luserunt. *Qui*

374. *Ille*] *Emphasi.* Leonis exuvias gestare solita. *Farnabius. Spolia*] Leonis pellem. *Idem.*

376. *Myr-*

Hirtam Sabæa marcidus myrrha comam.

Ubique caluit, sed levi caluit face.

Harere amantes post vagos ignes solent.

Famulamne & hostis præferet gnatam tibi?

Deian. Ut alta silvas forma vernantes alit,

Quas nemore nudo primus inuestit tepor;

At cum solutos expulit Boreas Notos,

Et sæva totas Bruma decussit comas,

Deforme solis aspicias truncis nemus:

Sic nostra longum forma percurrens iter,

Deperdit aliquid semper, & fulget minus,

Nec illa Venus est. quidquid in nobis fuit

Olim

376. *Myrrha*] Myrrhagummi genus odoriferum, in Trogloditide, Arabia, Sabæa nascens: Sabæa vilissimam fere, teste Plinio lib. 12. cap. 15. & 16. unguentum ex sola myrrhæ gutta *peruvii* dicebatur. *Delvius*.

377. *Levi*] Inconstanti, brevi. *ternabius*.

378. *Harere*] Sistere figetque somne in una amores prius vagos, quod late facit libentius quam in captiva. *aque hinc occasio dissertationis longæ factæ Deianiræ sua diffidenti formæ. Idem.*

380. *Ut alta silvas forma vernantes alit.*] Flor. *habet*: in cæteris nihil mutat. *Alta forma* est speciosa altitudo ac proceritas, cui utiq; adjiciunt frondes & comæ vere florentes. Aut hypallagen cogita, quasi esset: *Altas silvas habet forma vernantes, id est, alis arboribus adest formositas vere virentibus. Gronovius.*

381. *Quas nemore nudo primus &c.*] *Inuestit*, foliis ornat, tanquam vestibus. Simili metaphorâ Ovidius, *At simul induimus nostris sua munera ramis.* Id est, postquam ramos foliis, tanquam indumento, vestivimus. *Fabritius.*

384. *Deforme solis aspicias truncis*] *Lipius* monuit è *Ml* legendum, *solis truncis*. Vide quam gratos hic amicos expectus sit. Illius quidem nulla me-

moriam: *Herbip. & Vener. & Lugdun. nominare malunt: hos dedisse solis: primos Bafilenses folia, sed, aiunt, non Sibyllæ. Putes igitur probare solis. At explicatio repugnat: nudum nemus significari vacuum foliis: neque enim tantum esse brumæ rigorem, ut ramos etiam cunctos dejiciat: comas tantum decidisse; & comas solis sola. itaque legendum aliquando se judicasse: solis aspicias truncum: verum quare ad conjecturas, quum æque bona quæ existant. Hæc omnia, ne quid debeant amico. Et tamen in contextu fecerunt solis. Et sic quoque Florentinus. Neque tam acerbos se lectores habiturum speravit auctor, ut parvulam hyperbolem ei non condonarent, & solos truncos præcise interpretarentur truncos sine ullo ramo. Quid Lucanus, cum ait, *trunca, non frondibus efficit umbram*, an intellexit nullum annosæ illi quercui ramum fore? *Gronovius.**

387. *Malisq; minus est.*] *Faciei interpretantur esse minus formæ: quasi à mala sit malis. Tu lege cum Florent. Nec illa Venus est. illa gratia, illa venustas, quæ quondam fuit. Illa, alterius temporis: ut apud Livium: horum magnificentia operum: nondum inducta hac effusione: id est, hujus seculi. Idem. Malisq;] Faciei que minus*

Olim petitem, cecidit & partu labat;
 Materque multum rapuit ex illo mihi.
 Aetas citato senior eripuit gradu.
 Vides ut altum famula non perdat decus?
 Cessere vultus penitus, & pavor sedet;
 Tamen per ipsas fulget ærumnas decor,
 Nihilque ab illa casus & fatum grave
 Nisi regna traxit. hic meum pectus timor,
 Altrix, laceffit; hic rapit somnos pavor.
 Præclara totis gentibus conjux eram;
 Thalamosque nostros invido voto nurus
 Optabat omnis: quo nimis quisquis deos
 Orabat ullos. nuribus Argolicis fui

390

395

400

Men-

ineft formæ. ita apud Soph. ἐπὶ τῷ ἡ-
 βλω. τὴν ἰδίαν ἐπὶ τῶν ἀποστο. Τὴν
 ἢ φθίνουσα. Farnabius.

389. Materque] Matris in patriun-
 do officium, partus. Idem.

390. Citato senior eripuit] Lipsius
 de conjectura, & rapuit, ut fluat, in-
 quit, sententia. Admisit in contextum
 amicus ejus, & tamen in commenta-
 rio æque fluere versum, æque constare
 omnia scribit, etiam si retineamus,
 quod omnes libri exhibent: nimias
 istas esse delicias, quibus diffimimus.
 Gutero altiore tabe videtur infectus
 locus. Alius vit summus, *Aetasque ta-
 cito*: & tamen inepte redundare locum
 pueriliterque luxuriare rectissime judi-
 car. Scribanus: *Aetas citato senior ap-
 prosperat gradu*. Nihil malis arreptat.
 Grotius, eripiet. Gronovius.

392. Cessere] Cessit è priore statu
 vultus. vel ut alii cultus, id est, orna-
 tus. pulchra tamen est. Farnabius.

395. Hinc meum pectus timor, Al-
 trix, laceffit: hinc] Florentinus me-
 lius: hic meum pectus timor, Altrix,
 laceffit: hic rapit somnos pavor. Sic
 apud Florum 4, 2. Hic dolor transver-
 sum egit: Vbi mirum Gruterum ex
 corruptis codd. subjecisse hinc: & ad-
 dere quantum interest, expeditus

quem sensurum quam expressurum.
 Certe aliquid interest: nam elegan-
 tiæ antiquæ est dicere, *hic dolor, hic
 pavor*, pro eo quod vulgus diceret,
hinc vel ex hac causa dolor aut pavor.
 Gronovius.

396. Altrix,] Onuttix. Farnab.

397. Totius] Omnium gentium opi-
 nione. Idem.

398. Invido fato nurus] Conjectu-
 ram Dan. Heinsii, *invido voto*, expref-
 sam habet codex Ertulcus. Ovidius:
*Multorumque fuit spes invidiosa pro-
 curum*. Gronovius.

399. Quo nimis quisquis] Locus, in
 quo proclivius divinare quam verum
 promittere. Delrius: *quod nimis, quis-
 quis*: vel, *quid? nisi? quisquis*: vult-
 que pronomen femineo genere *δο-
 χασίνος* accipi. Guterus: *comminus
 quisquis*: vel, *quo vehemens quicquam*.
 Scaliger: *quo nimis quicquam*. Dan.
 Heinsius: *quo minus, quisquis*. H. Gro-
 tius: *quo minus, quicquid dicit*: Orabat
 ulla. Lipsianus codex: *quove venit
 quicquam*. Flor *quæve meus quicquam*.
 Tentabam: *quo tumens quicquam*. i.
 nimium, superbum. Interim valde
 blanditur Grotianum. Gronovius.

400. Nuribus] Optabant sibi mari-
 ritum meo patrem. Farnabius.

402. Men-

Mensura voti. quem Jovi socrum parem,
 Altrix, habebo? quis sub hoc mundo mihi
 Dabitur maritus? ipse qui Alcidae imperat,
 Facibus suis me jungat Eurystheus licet,
 Minus est. toro caruisse regnantis leve est. 405
 Alte illa cecidit, quæ viro caret Hercule.

Nutr. Conciliat animos conjugum partus fere.

Deian. Sic ipse forsan dividet partus toros.

Nutr. Famula illa trahitur interim donum tibi.

Deian. Hunc quem per urbes ire præclarum vides, 410

Et viva tergo spolia gestantem feræ,

Qui regna miseris donat & celsis rapit,

Vasta gravatus horridam clava manum,

Cujus triumphos ultimi Seres canunt,

Et quisquis alius orbe consepato jacet; 415

Levis est, nec illum gloria stimulat decor.

Errat per orbem, non ut æquetur Jovi.

Nec

402. Mundo] Cælo. *Farnabius.*

405. Toro caruisse regnantis] Le-
 citio hybrida ex olim edito, toros me-
 ruisse regnantis, & Lipsiani codicis, to-
 ra caruisse regnantem. Posteriorem fo-
 vet Flor. nisi quod regnante. Et hæc
 videtur sententia. Ipse Eurystheus si
 ducere velit his penatibus expulsam,
 non est tanti. Etsi enim, cum sis regi-
 na, toro excidere gravissimum sit, nec
 solatium habeat, nisi rursus inventam
 conditionem parem; tamen id in cal-
 lamitate mea maximum non est, im-
 mo leve ducitur, nec magnopere com-
 moverer, si cuiquam alii de regum
 plebe nupta essem. Hoc grave tanto
 rege marito caruisse, Herculis domum
 nurasse: eum ego casum sine solatio
 remedioque esse autumo. *Gronovius.*

408. Sic ipse] Sic (invertitque nu-
 tificis argumentum) Iole ubi peperit
 firmabit sibi & renebit Herculem,
 me in totum rejecta. *Farnabius.*

409. Famula] Hoc si usque adeo
 metuas, pellicem potius ulta tolle

quam maritum, quæ tibi dono data in
 tua manu est. *Idem.*

410. Hic quem per urbes] Desunt
 hic XXXII. versus in optimo codice:
 sed in quinque aliis scriptis, quos inter
 Vossianus, inveni: Hunc quem per ur-
 bes. Nec dubito invenisse & alios in
 suis: sed quia contra loquendi legem
 esse putabant, dissimularunt. Ego au-
 tem id dictum puto, ut apud Petro-
 nium: Hunc adolescentem, quem vides,
 malo astro natus est. Vide ad 4. de be-
 nef. cap. 32. *Gronovius.* Hic quem]
 Quotum vero illud, si more suo no-
 vum exquirat amorem? quo futens vel
 futere se simulans aliquando tollet, ut
 quondam Megaram. *Farnabius.*

414. Seres] Thyest. vers. 378. *Id.*

415. Orbe consepato] Mihi quoque
 hoc non nauci videtur, & legendum
 aut consumpto, quod placuit summo
 viro, aut consepato. hoc est, in ultima
 parte orbis terrarum. *Gronovius.*

416. Levis] In amore multivolus.
 ἄλλο ἄεστος ἄ. *Farnabius.*

Nec ut per urbes magnus Argolicas eat.

Quod amet, requirit. virginum thalamos petit.

Si qua est negata, rapitur. in populos furit;

Nuptas ruinas quærit: & vitium impotens,

Virtus vocatur. cecidit Oechalia inclita,

Unusque Titan vidit atque unus dies

Stantem & cadentem: causa bellandi est amor.

Toties timebit, Herculi gnatam parens

Quoties negabit. hostis est, quoties focer

Fieri recusat. si gener non est, furit.

Post hæc quid istas innocens seruo manus,

Donec furentem simulet, ac sæva manu

Intendat arcus, meque natumque opprimat?

Sic conjuges expellit Alcides suas:

Hæc sunt repudia! nec potest fieri nocens.

Terris videri sceleribus causam suis

Fecit novercam. quid stupes segnis furor?

Scelus occupandum est: perge, dum fervet manus.

Nutr. Perimes maritum? *Deian.* Pellicis certe meæ.

Nutr. At Iove creatum. *Deian.* Nempe & Alcmena fatum.

Nutr. Ferrone? *Deian.* Ferro. *Nutr.* Si nequis? *Deian.* Perimam dolo.

Nutr. Quis iste furor est. *Deian.* Quem meus conjux docet.

Nutr.

418. *Magnus*] Virtutis gloria insignis. *Farnabius.*

421. *Nuptas*] Suprà vers. 212. *Id.*

422. *Oechalia*] Non illa, quæ postea Chalcis, nec ea quæ in tractu Messeniaco, de quibus Stephanus & Plinius lib. 4. cap. 9. & 12. sed tertia Bœotiz, Euryti, juxta nonnullos, Regia, quam Oechaliam annis alluebar, quamque funditus propter denegaram Iolen, Hercules evertit. consule Eustath. in *Iliad.* 6. *Delr.*

428. *Istas innocens*] Meas. *Farnab.* *Meque*] Vt quondam Megaram li-

berosque suos. *Herc. Fu. act. 4. Idem.* *Natumque*] Hyllum. *Idem.*

431. *Sic conjuges*] Cæde. *Idem.*

432. *Nec potest*] Amovetque cæcæ suæ conjugis cum liberis scelus in Ianonem: quasi illa inmisisset illi furor. *Herc. Fu. act. 5. Idem.*

435. *Occupandum*] Vide *Agamem.* v. 191. *Thyelt.* v. 203. *Idem.*

436. *Pellicis*] Imo pellicis meæ maritum. *Idem.*

437. *Alcmena*] Mortali, idque per adultetrium. *Idem.*

439. *Docet*] Exemplum furoris præ-

Nutr. Quē nec noverca potuit, hunc perimes virū? 440

Deian. Cœlestis ira quos premit, miseros facit,
Humana nullos. *Nutr.* Parce miseranda, & time.

Deian. Contempfit omnes ille, qui mortem prius.

Libet ire in enses. *Nutr.* Major admissio tuus,
Alumna, dolor est, culpa par odium exigit. 445

Cur sæva modicis statuis? ut læsa es, dole.

Deian. Leve esse credis pellicis nuptæ malum?

Quidquid dolorem pascit, hoc nimium puta.

Nutr. Amorne clari fugit Alcidiæ tibi?

Deian. Non fugit, altrix. remanet, & penitus sedet 450

Fixus medullis, crede: sed magnus dolor,

Iratus amor est. *Nutr.* Artibus magicis fere

Conjugia nuptæ precibus admittis ligant.

Vernare iussi frigore in medio nemus:

Missumque fulmen stare. concussi fretum 455

Cessante vento. turbidum explicui mare:

Et sicca tellus fontibus patuit novis.

Habere motum saxa. discussi fores.

Umbræ stetitistis: & mea iussi prece

Manes

præbens in cæde uxoris suæ Megaræ.
Idem.

442. *Nullos*] Nullos facit, id est, tollit, ut jam non sint; atque hoc Itonis ira mitior mea, quæ misertiis eum eximit. *Idem.*

446. *Cur sæva modice statuis? ut læsa es*] Flor. ut Lipsianus: *Cur sæva modicis statuis? ut læsa es, dole.* Sequenti, est vulgatum servant codices, legendum puto: *Leve esse credis pellicem nuptæ malum.* Similem locum in Epistolis restitimus ex Mss. *Deia* & *Fl.* hoc nimium puta non id. *Nimium*, est, satis magnum: non modicum. *Gronov.* *Cur sæva*] Cur delictis modicis poenam tam lævam irrogas? *Farnabius.*

449. *Fugit*] A te, tibi excidit. *Idem.*

452. *Artibus magicis fere*] Flor. *sare.* Numquid vana *Conjugia.* id est maritos abnoctantes. *Horat.* de arte:

Concubitu prohibere vago. Gronovius. *Artibus*] Quas non concordia mixti Alligat ulla tori, blandaque potentia forma, Traxerunt torri magica vertigine filii: Sed hoc ex veterum superstitione, neque enim cogitur voluntas. sensitivus quidem appetitus quandoque allicitur, philtrea sane & veneficia amatoria non paucos ad insaniam impulerunt *Farnabius.*

454. *Vernare*] Dæmonomagix vires vid. *Med.* 753. *Idem.*

457. *Fontibus*] Fontana enim aqua rarissime à fluminibus vel mari manat, raro etiam è pluviis colligitur, frequentius ex terræ cavitatibus sua sponte erumpit. ideo nosfer ad causam crebriorem respexit. videndi *Seneca* lib. 3. *Nat. quæst.* *Georg. Agric.* lib. de ortu & caus. subterr. 1. *Anton. Gallatæus* lib. de fluviorum origine. *Delr.*

Manes loquuntur. sonuit infernus canis.
 Mare, terra, cœlum, & Tartarus servit mihi.
 Nox media solem vidit, & noctem dies.
 Nihilque leges ad meos cantus tenent,
 Flectemus illum. carmina invenient iter.

Deian. Quas Pontus herbas generat, aut quas The-
 fala

Sub rupe Pindus? aut ubi inveniam malum,
 Cui cedit ille? carmine in terras mago
 Descendat astris Luna desertis licet,
 Et Bruma messes videat, & cantu fugax
 Stet deprehensum fulmen, & versa vice

Medius, coactis ferveat stellis dies:

Non flectet unum: *Nutr.* Vicit & superos amor.

Deian. Vincetur uni forsan, & spoliū dabit,

Amorque summus fiet Alcidiæ labor.

Sed te per omne cœlitum numen precor,

Per hunc timorem; quidquid arcani apparo,

Penitus recondas, & fide tacita premas.

Nutr. Quid istud est, quod esse secretum jubes?

Deian. Non tela sunt, non arma, non ignis minax.

Nutr.

460. *Sonuit infernus canis*] Flor. *no-
 vit infernus canis.* Vt Virgilius, *scit tri-
 ste Minervæ fidus.* Statius, *scit fama.*
 Tale Propertii, *Dixerit Ascanius.* Gronovius.

463. *Leges ad meos cantus tenent*] Nu-
 perum hoc Scaligeri & Grucei, Scripti
 & olim editi, *tenent.* Nullam rem in
 ordine suo & statu continent leges à
 natura datæ. Gronovius. *Nihilque*] Ni-
 hil tener naturæ suæ leges adversus
 mea carmina. Farnabius.

465. *Pontus*] Qui malarum herba-
 rum ferax. *Hæc herbas atque hæc Ponto
 mihi lecta venena,* &c. *Idem.* *Thefala*] In
 Theflalia, quæ veneficiis infamis.
Idem.

468. *Descendat*] Hippol. 420. &
 788. *Idem.*

471. *Fugerit stellis dies*] Præceden-
 ti versu legebatur: *Sit deprehensam.*
 Monuit Lipsius è scripto scribendum,
Stet, hoc autem, *ferveat stellis.* Ergo
 amicus ejus: Recte corrigunt, *Stet,*
 & huic mox opponitur *fugerit:* quare
 non movendum loco. Florentinus
 tamen contempto illo antitheto con-
 firmat Lipsianum, eique accedit Hein-
 sianus major. Gronovius.

472. *Vnum*] Herculem. Farnabius.
Vicit] Vincet tamen eum amor qui &
 superos vicit. *Idem.*

473. *Spolium*] Arcum vel sagittas
 cederet Herculi spoliū Cupido. *Idem.*

478. *Quod esse secretum jubes*] *Flot.*
secretum petis? Nam reventa otaverat.
Idem sequenti, non ignis minax. ubi
 vulgo, *ignis mina.* Gronovius.

Nurr. Præstare fateor posse me tacitam fidem, 480

Si scelere careat. interim scelus est fides.

Deian. Circumspice, agedum, nequis arcana aucupet;

Partemque in omnem vultus inquirens eat.

Nurr. En locus ab omni tutus arbitrio vacat.

Deian. Est in remoto regiæ sedis loco 485

Arcana tacitus nostra defendens specus.

Non ille primos accipit soles locus,

Non ille feros, cum ferens Titan diem

Lassam rubenti mergit Oceano rotam.

Illic amoris pignus Herculei latet. 490

Altrix, fatebor, Nessus est auctor mali,

Quem gravida Nephela Thessalo genuit duci,

Qua celsus astris inferit Pindus caput,

Ultraque nubes Othrys educulus riget.

Namque ut subactus Herculis clava horridi 495

Achelous, omnes facilis in species dari,

Tandem peractis omnibus patuit feris,

Unoque turpe subdidit cornu caput:

Me

481. *Interim*] Interdum seu nonnunquam. *Farnabius*.

487. *Non ille*] Soli orienti non exponitur, non occidenti. *Idem*.

489. *Rubenti*] A solis vicini radiis.

Idem. Mergit] *Herc. Fu. v. 25. Idem*.

490. *Amoris*] Venetum revocandi Herculei amoris vim habens. *Idem*.

491. *Nessus*] Centaurus quem è nube, quam Ixion cum Iunone de stupro interpellasset Iupiter pro Iunone supposuerat, editum esse ut & natos Centauros narrant. vide *Hercul. Fu. v. 777. & v. 749. Idem*.

492. *Quem gravida nubes*] Præclare Flor. *Quem gravida Nephela*. Nephela scilicet νεφέλη, nubes, quam Ixionii supposuit pro Iunone Iupiter. Sequenti idem, ut *Lipsianus: Qua trepidus*. Mox quod alii corrigunt *turpe*, ratum habet idem. *Gronovius. Thessalo*] Ixionii; cui nubes Centauros genuit: un-

de à Claudiano vocantur, *nubigenæ*. *Delr.*

493. *Pindus*] Mons Thessaliæ $\frac{1}{2}$ *El. G. Farnabius*.

495. *Achelous*] Amnis Acarnaniæ in Epiro, teste Strabone, olim Thoas, post Thestius, & Axenus auctore Plutarcho lib. de fluminibus dictus; oritur ex Pindo, & diu per planiciem lapsus, tandem in Ionium è regione Echinadum, influit, ut docent Thucydides lib. 2. & Plin. l. 11. c. 85. *Delr. Dari.*] Transformari sup. v. 300. *Farnabius*.

498. *Turpis*] Namque in taurum converso Acheloo Herc. cornu avulfit. *Idem. Cornu*] Cunctis fluminibus veteres cornua tribuerunt, ut docui in Not. Claudiani. & notum est, & optime de eo disserit Pierius causas referens libro 3. Hieroglyph. *Delr.*

Me conjugem dum victor Alcides habet,
 Repetebat Argos. forte per campos vagus
 Euenos altum gurgitem in pontum ferens
 Jam pene summis turbidus ripis erat.
 Transire Nessus vorticem solitus vadis
 Pretium poposcit: meque jam dorso ferens,
 Qua jungit hominem spina deficiens equo;

500

505
Fran-

501. Euenus altum] Flor. Euenos. Idem in pontum non & pontum. Quid autem mox, jam pene summis turbidus ripis? Flor. sicut. Lege: Par pene summis turbidus sicut erat. Ovidius de Peneo: summisque aspergine sicut in-fluit. Sequenti versu recte restituit Lipsius: Transire Nessus vorticem solitus vadis. nam alludit Flor. vagus. Frustra Guterus, minus hoc convenire, quia Nessus transnataverit Euenum. Quid enim clarius Ovidii verbis: Nessus adit, membrisque valens, scitusque vadovum, Officioque meo ripa sicutur in illa Hec, ait, Alcide, tu viribus utere nando. Cæsar lib. 1. de Gall. Helveticorum inter fines & Allobrogum Rhodanus fuit, isque nonnullis locis vado transi-tur. Gronovius. Euenus altum] Atoliz flu. πωλύος βραδυπότο. Farnabius. Non placent aures meas qui hic reponunt & pontum. Nusquam legi, tum refluxum maris, vel æstum solere undas Eueni replere & repellere. sane non arbitror, nec tam litoralis Euenus, qui prius in Cephissum influit, & nomen amittit; Cephissus mari illa-bitur. quomodo ergo refluxus per totum Cephissum in Euenum usque? nec indicant Sophocles aut Ovidius, sed uberiori solito fuisse, quod nimbis hiemalibus esset auctus. Delr.

501. Iam pene summis] Ovid. 9. Metamorph. Venerat Eueni rapidas Iore natus ad undas, uberior solito, nim-bis hiemalibus auctus, Vorticibusque frequens erat atque impervius arenis.

Quis vero Dianitæ pater fuerit, non possum definire. Seneca & plerique, Oeneum; Dydymus in Odysseæ Homeri, Lucatius in Papinium, & Higynus in fabulis, Dexamenum appellant. iidem tradunt Eurytionem Centaurum ab Hercule occisum, quia Deianeiram Eurytionem à Dexameno metu coactò desponsam, coram ipso liberius contrectasset, unde declaratur Ovidii, in Ibin, locus: Aut duo diversis sub eodem vindice casti Temporibus, Nessus, Dexamenique gener. hoc & Leopardus observavit. Delr.

505. Equo] Centauri semihomines & seniequi fuisse finguntur, quia, ut ait Lucretius lib. 5. --- neque Centauri fuerant, neque tempore in ullo Esse queunt duplici natura & corpore bino Ex alienigenis membris compacta potestas. Sic Hippocentaurus inventi posse negatur in princ. inst. de inutil. stipulation. negat id etiam Cicero 1. Tuscul. quæstion. & lib. 2. de natur. Deor. & Galenus lib. 3. de usu partium. Sed in contrarium est auctoritas divi Hieronymi, in vita Pauli heremitæ, & Plinii lib. 7. omnino vide Ioan. Corrosum lib. 5. miscellan. cap. 2. Cæterum fictionis causam huiusmodi memorant, fuisse Centauros Pelei Thessaliæ montis accolas, à quibus primo fuerit monstrata ratio ex equis dimicandi. Ferunt autem accidisse ut dum forte iuxta Peneum amnem aquarentur, quorum equi potantes habebant immer-sa fluctibus ora, eam procul spectantibus speciem præbuisse, quam in biformibus Centauris postea credula fabu-

Frangebat ipsas fluminis tumidi minas.
 Jam totus undis Nessus exierat ferox,
 Medioque adhuc errabat Alcides vado,
 Vasto rapacem vorticem scindens gradu.
 Ast ille ut esse vidit Alcidem procul,
 Tu præda nobis, inquit, & conjux eris.
 Prohibetur undis; meque complexus ferens
 Gressum citabat. non tenent undæ Herculem:
 Infide vector, inquit, immisti licet
 Ganges & Ister vallibus junctis eant;
 Vincemus ambos. consequar telo fugam.
 Præcessit arcus verba. tum longum ferens
 Arundo vulnus, tenuit hærentem fugam;
 Mortemque fixit. ille jam quærens diem
 Tabum fluentem vulneris dextra excipit,

510

515

520
Tra-

fabulosaque expressit vetustas. hæc nonnulli. *Delr.*

506. *Minas*] Impetus, *Farnabius.*

508. *Medioque adhuc*] Ovidius scribit etiam Herculem exisse, Archilochus neutrum, in medio enim Eueno vult occisum Nessum, ut docet Schol. Apollonii in lib. 1. aptius utroque nominem totam. *Delr.*

511. *Inquit*] Nessus. *Farnabius.*

512. *Meque complexam ferens*] *El. complexus.* Gronovius. *Prohibetur undis*] Hercules scilicet me consequi, te vindicare vel eripere. *Farnabius.*

513. *Gressum*] Nessus celeriter fugiebat. *Idem.*

514. *Infide*] O Nessè inquit Herc. *Idem.*

515. *Ganges & Ister*] *El. max.* hic Germaniæ, ille Indiæ. *Idem.*

516. *Fugam*] Te fugientem. *Idem.*

517. *Præcessit*] Sagitta arcu emissâ prius Nessum percusserat, quam verba audivisset. *Idem.* *Tum longum*] *El. longe.* *Idem.*

519. *Mortemque fixit*] Nec reprehendendum hoc est, neque ita excu-

sandum, ut dicamus mortem figere esse verbum venatorum. Vbi quæso hoc auditum, dictum, scriptum? *Figere suam* aut *damam* scio esse venatorum, sed & hostis in acie telis figitur, ut pereat: quare igitur venatorum magis est quam præliantium? nam illa, *parcere morti, mortem perdere, mortem rapere*, apud Lucanum nec huc faciunt, nec ab arena ducta sunt. *Parcere morti pereuntis* est lente & per partes trucidare: non perdere letum est in ipsa morte aliquid virtutis opus edere: *mortem rapere* est ultro accedere & sibi properare fata. Vnum rectè apposuerunt, *cadere mortes*. Nimirum *figitur* & *mortiferum telum* & *lethale vulnus*: utrumque autem potius utique, & omnia extrema, *Mors*: sic & *mors figitur*. Lucanus de sagittatis Asiaticis: *petitur solus qui campis imminet, aer: Inde cadunt mortes.* Statius: *Mille cavet lapsas circums cava tempora mortes.* Gronovius. *Quærens*] *Mortuus.* oculisque errantibus alto *Quærens* caelo lucem, *Farnabius.*

520. *Tabum fluentis vulneris*] *Flor. Ta-*

Traditque nobis unguſa infertum ſuæ,
 Quam forte ſæva ſciderat avulſam manu.
 Tum verba moriens addit: hoc, inquit, magæ
 Dixere amorem poſſe deſigi malo.
 Hoc doctæ Mycale Theſſalas docuit nurus, 525
 Unam inter omnes Luna quam ſequitur magam,
 Aſtris relictis. illitas veſtes dabis
 Hæc, inquit, ipſa tabe, ſi pellex tuos
 Inviſa thalamos tulerit, & conjux levis
 Aliam parenti dederit altiſono nurum. 530
 Hoc nulla lux aſpiciat, hoc tenebræ tegant
 Tantum remotæ. ſic potens vires ſuas
 Sanguis tenebit: verba deprendit quies.
 Mortemque laſſis intulit membris ſopor.
 Tu, quam meis admittit arcanis fides, 535
 Perge, ut nitentem virus in veſtem datum,
 Mentem per artus adeat, & tactu intimas
 Intret medullas. *Nutr.* Ocius juſſa exequar,

Alum-

Tabum fluentem: & ſequenti, unguſa infertum ſuæ Servius ad 4. *Æneid.* Et terram tabo maculant. *Corrupto ſanguine.* Gronovius.

524. *Malo*] Veneno incantato. *Idem.*
 525. *Doctæ*] Veneſiciorum & magiæ petita. *Idem.* *Mycale*] Ovidius *Metamorph.* 12. --- *Orio Mater erat Mycale, quam deduxiſſe canendo, & ſepe reluctantis conſtabat cornua luna.* hinc itaque locus ille deſumptus fuit. *Deſt. Theſſalas*] Mulieres Theſſi, incantamentis famoſos. *Farnabius.*

526. *Inter omnes Luna quam ſequitur magam*] *Flor.* melius, *magæ.* Gronovius. *Luna*] Incantata. *Hippol.* 420. *Farnabius.*

529. *Et conjux*] Et Hercules aliam daxerit uxorem Iovi nutum futuram. *Idem.*

531. *Hoc nulla*] Μηδ' ὀψεται γινεῖν τε φέρει ἢ λίσ Μηδ' ἐρεῖ ἰσ-
 ρόν μήτ' ἢ Φαίερον σέ λας. *Idem.*

533. *Verba*] Hæc Neſſi verba mors excepit, inſequuta eſt. *Idem.*

536. *Nitentes virus in veſtes ſatum*] *Flot.* nitentem virus in veſtem datum. ut *Livius*, album in veſtimentum addere. Gronovius.

537. *Et tactus ſinus*] *Lipſius*, cum in *Mss.* reperiret, *tactus imas*, conje-
 cit, *tactu intimas.* *Delrius* ſæetur τὸ *tactus ſinus* non quadrare: itaque ſi patiatuſ verſus, ſe lecturum, *tellus imas*: ac quiete tamen *Lipſiano.* At *Gruterus* medicinam ſe facere putat abſectu literæ *tactu ſinus.* Si ſic agere velimus, & vulgata poſſit defendi, ut *tactus ſinus* ſit uncta ſinuofa veſtis vi & efficacia ſua medullas intret. Sed *Heiſſianus major*, *tactus imas*, *Flor.* *tactus mas.* Itaque videtur librarius lucrificiſſe ſimiles literas, cum ſcriptum reperiret: & *tactus intimas* intret medullas. *Tactus* eſt non ſactim intellectum. *Idem.*

539. *Deum*

Alumna. precibus tu Deum invictum advoca,
 Qui certa tenera tela dimittit manu. 540
Deiam. Te te precor, quem mundus & superi timent;
 Et æquor, & qui fulmen Ætnæum quatit,
 Timende matri teliger sævæ puer;
 Intende certa spiculum velox manu
 Non è sagittis levibus. ex humero, precor, 545
 Graviore profer, quod tuæ nondum manus
 Misère in aliquem. non levi telo est opus,
 Ut amare possit Hercules. rigidas manus
 Intende, & arcum cornibus junctis para.
 Nunc nunc sagittam prome, qua quondã horridus 550
 Jovem petisti; fulmine abjecto Deus
 Cum fronte subita tumuit, & rapidum mare
 Taurus puellæ vector Assyriæ scidit.
 Immitte amorem. vincat exempla omnia.
 Amare discat conjugem. si quas decor 555
 Ioles inussit pectori Herculeo faces,
 Extingue totas. perbibat flammam mei.
 Tu fulminantem sæpe domuisti Iovem,

Tu

539. *Deum*] Cupidinem. *Farnab.*
 541. *Te te precor quem mundus*] Flor.
Te deprecor. Compositum pro simplici.
Gronovius. *Quem mundus*] Quem
 numina, animaliaque cœlestia, terrena
 & maritima timent. *Farnabius.*
 542. *Qui fulmen*] Iupiter, qui fulmina
 Cyclopius in Ætnæis antris fabricata
 torquet. *Idem.*
 543. *Timende matri*] Cum ne ab ipsa
 quidem te abstineas. hoc enim Venus
 apud Lucianum queritur. *Delr.*
Teliger sævæ puer] Flor. *te aliger.* *Teliger*
 Ἐπος τὸ ζότυς. *Farnab.*
 545. *Non è sagittis levibus*, è *nervo*] *Raphelinguus*
 notavit omnes fere Mss. *ex numero.*
 Ita cum edidisset *Gruterus*,
 emendationem certam putabat. Sed
 certius, quod significat *Florentinus*,
ex umero. Lege igitur: *ex humero*,
precor, *Graviore profer.* Ex parte co-

ryti sive phatetræ, quæ maxime humerum
 tuum gravat, quia graviore sagittas
 continet. *Gronovius.* *Nervo*] *Arcu.*
 arcus chorda. *Farnabius.*
 546. *Quod tuæ*] Ἀβλήτε ὀϊστὴν. *Id.*
 552. *Cum fronte*] Cum Iovi in taurum
 verso erumpabant subito cornua, &c.
Hippol. 302. *Farnabius.* *Et rapidum mare*
] Flor. *rapidum.* *Iulianum.* *Gronovius.*
Rapidum] Fretum è Phœnicia in Cretam
 trajiciens. *Farnabius.*
 554. *Omnia*] Omnium qui amore
 infaniverunt. *Idem.*
 555. *Amare discat conjugem*] Immo,
conjugem, ut Flor. *Qui & statim: si*
quas decor Ioles inussit, non *Immisit*
Ioles. *Ciceroni* & *Livio* frequens. *Gronovius.*
Conjuges] Quas (pellicibus deditus)
 contemnere solet: ut *Megaram* & *me.*
Idem.

Tu furva nigri sceptrā gestantem poli,
 Turbæ ducem majoris, & dominum Stygis. 560
 Tu, qui noverca es gravior irata deus,
 Cape hunc triumphum. solus evince Herculem.
 Nutr. Prolata vis est, quæque Palladia colu
 Lassavit omnem texta famularem manum.
 Nunc congeratur virus, ut vestis bibat 565
 Herculea pestem. precibus augebo malum.
 In tempore ipso gnāvus occurrit Lichas.
 Celanda vis est dira, ne pateat, doli.
 Deian. O, quod superbæ non habent unquam domus,
 Fidele semper regibus nomen, Licha, 570
 Cape hos amictus, nostra quos nevit manus,
 Dum vagus in orbem fertur, & victus mero
 Tenet feroci Lydiam gremio nurum,
 Nunc poscit Iolen. sed jecur fors horridum

Fle-

559. Gestantem] Plutonem. Agam. 750. Farn.

560. Majoris] Mortuorum enim major quam vivorum numerus. Herc. Fu. 559. Idem. Dominum] Herculi semper Amor nocentior quam Iuno irata. Plus tibi quam Iuno nocuit Venus. Idem.

561. Tu qui noverca es gravior] Vof- fiano, meo & aliis deest rō es. Nemp- cum Flor. legendum: Tuque, o nover- ca gravior irata. Idem sequenti: solus & vince Herculem. Gronovius.

563. Vū est] Venenum illud tantæ potentæ. Farnabius. Quæque] Et ve- stis, quæ, &c. Idem. Palladia] A Pallade inventa. vid. Hippol. 102. Idem.

564. Texta famularem manum] Flor. fabularum. Fortasse: Lassavit omnem tela famularum manum. Quamquam & texta ferri possit ἀλάκως scilicet dictum in re. infra quoque: Familiaris illum retinet errantem manus præfenti. Sequenti Flor. ut in parte Lipsius: Nunc congeratur virus, & vestis bibat. Gronovius.

565. Eibat] Imbibat venenum. Id. 566. Precibus] Imprecationibus magicis. Idem.

568. Illa ne pateant mala] Intel- lexit Gruterus valde languere verbum: sed inane auxilium, quod ex uno sibi non displicere testatur, illi ne. Peccat enim in metrum. Florentiæ: Celanda viū est dira, ne pateat, doli. Gronovius.

569. Quod] Namque in tor populis vix una fides. inf. v. 608. Farnabius.

570. Nomen] Servitium, famula.

571. Nostra] Πέπλον τῆς ἐμῆς χε- ρός. Idem.

573. Lydiam] Omphalen. Herc. Fu. 455. Idem.

574. Nunc poscit Iolem] Lege cum Flor. Dum poscit Iolen. Dein: sed jecur fors horridum Flestam merendo. non emerendo. Quæ est illius explicatio. Diximus ad illud Hippolyti: Et to me- rebor. Pergit idem liber: merita vice- runt malos. ubi vulgo, vincunt & malos. Gronovius. Iecur] Cupidita- tum sedem, maxime amoris qui è fla- bile oritur, quæ calidæ aridæque naturæ igni in hominis temperatura repon-

F
 etam n
 on ante
 am thu
 ma rige
 in per
 cebusq
 s, quas
 ydonia
 edene un
 men Ige
 Emer
 is. Idem
 Flam
 elega
 fammas
 & mul
 ti liber
 non v
 ingent
 C
 res Ca
 am
 unam
 Jemus
 Com
 Flems
 Nos Ach
 ullare
 ere pe
 oracilit
 O.E
 Farn
 Fle
 vener
 iliates
 ex qui
 ante
 Gron
 nentes.
 186.

Flectam merendo. merita vicerunt malos. 575
 Non ante vestes induat conjux jube,
 Quam thure flammas pascat, & placet deos
 Cana rigentem populo vinctus comam.
 Ipsa in penates regios gressus feram,
 Precibusque Amoris horridi matrem colam. 580
 Vos, quas paternis extuli comites focis,
 Calydoniæ, dessete lugendas vices.

respondent unde poetis familiare amo-
 nis nomen Ignis. Farnabius.

575. *Emerendo*] Meritis & benefi-
 ciis meis. *Idem.*

577. *Flammas spargat & poscat*] *Quam thure flammas pascat & placet deos.* sic alibi: & multo specum Saturat cruore. Sequenti liber idera: populo vinctus comam. non vinctus. Horatius: sequi leum Cingentem viridi tempora pampi-

no. Iterumque: & mihi Delphica Lau-
 ro cinge volens Melpomene comam.
 Mox: Ipsa in penates. non ad.

578. *Cana*] Alba populo. *Herce*
 Fu. v. 892. Farnabius.

582. *Calydonia*] Etolides. Caly-
 don enim regia Etolorum urbs. *Idem.*
Dessete lugendas vices] Flor. *lugenda*
vicem. -Vt nostram & aliorum vicem
 dolere dicimus. Gronovius. *Vices*] Meas,
 quod faciunt in sequenti Choro. *Farn.*

CHORUS ETOLARUM MULIERUM.

Mulieres Calydoniæ Deianira sortem desset: Ambitionem, Avaritiam
 Luxum, ceteraque mortalium studia inania detestantur, privatant
 fortunam laudant.

Flemus casus, Oenei, tuos,
 Comitum primos turba per annos:
 Flemus dubios, veneranda, toros. 585
 Nos Acheloi tecum solitæ
 Puffare vadum, cum jam tumidas
 Vere peracto poneret undas,
 Gracilisque gradu serperet æquo,

Nec

583. *Oenei*] O Deianira filia regis
 Oenei. Farnabius.

585. *Flemus dubios miseranda toros*] *Flor. veneranda.* Πόρτις. Sunt enim familiares & ministræ principis femi-
 næ, ex quibus constat chorus. hæc do-
 minæ ante omnes venerationem de-
 bent. Gronovius. *Dubios*] Repudium
 timentes. Farnabius.

586. *Acheloi*] Sup. v. 390. & 500.

589. *Gracilisque vado*] Certè ingra-
 ta repetitio est vadi. Merito igitur mut-
 tar Florentinus & quidem suavissime:
Gracilisque gradu serperet equo. Ani-
 nis dicitur serpere gradu equo, quam
 qui natura vehemens & rapidus motus
 est, agitur naturali motu, ut pedeten-
 tum, tantum impellentibus, quæ se-
 quuntur, undis, quantum cedere ac
 loci dare possunt priores, planus ipse &
 æquus;

Nec præcipitem voveret annem
 Fluvius rupto fonte Lycormas.
 Nos Palladias ire per aras,
 Et virgineos celebrare choros:
 Nos Cadmeis orgia ferre
 Tecum solitæ condita cistis,
 Cum jam pulso fidere Brumæ
 Tertia soles evocat æstas,
 Et spiciferæ concessa deæ
 Attica mystas claudit Eleusin.
 Nunc quoque casum quemcumque times,

590

595

600

Fidas

æquus: non turbidus & concitatus & fervens, undis, quia anteriores tantum evolvere nequeunt, quantum effundunt sequentes, super undas scandentibus & tumultuantibus atque inæqualiter præcipientibus. Gronovius.

591. *Fluvius rapido fonte*] Flor. rupto. quasi referatis claustris. Neptūnus ad amnes apud Ovidium: *vires effundite vestras, (Sicopus est) aperite domos, ac mole remota Fluminibus vestris totas immittite habenas.* Iusserat. hi redeunt ac fontibus ora relaxant, Et defrenato voluntur in aquora cursu. Gronovius. *Fluvius*] Arenis fluvius Lycormas fluvius Aetoliæ, qui postea Euenus dicitur. *Farnabius.* *Lycormas*] Euenus, Strabo lib. 7. ἡ Εὐλύθ, ὁ Λυκόρμας ἀπέτερον καλεῖται. Archelaus lib. 1. de fluminibus: Λυκόρμας ἢ Αἰτωλίας ποταμός, μετανομοσθη δ' Εὐλύθ. ἡνῶται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη ζάρισα ἀεσσα γερδύορμη, λόγγη παρῳρεῖ, πύσσα ἀεσ ἀμβλυοπίας ἀεσαι. fluvius iste prius Lycormas, postea Euenus dicitur fuit, quia Euenus Idam, Marpessæ filix sue arctorem, insecutus, cum ad eum fluvium pervenisset, videretque omnem ulterius insequendi occasionem sibi eripi, amens sese in Lycormam præcipitavit, ut est apud Apollodor. lib. 1. biblioth. & Plutarchum in Paralleliis, ex Dositheo, nec non in libel-

lo ἀπὸ ποταμῶν, qui unus nobis hodie superest ex multis qui de fluminibus olim Græce scripserunt, veluti Chrysermus, Archelaus, Timagoras, Asclepiades, alique. *Delr.*

592. *Palladias*] In Palladis honorem extruñas. *Farnabius.*

594. *Cadmeis*] Bacchi Thebis à Cadmo institutis nati cultique. *Idem.* *Orgia*] Liberi patris ceremonias; & sacra Oedip. 431. *Idem.*

595. *Cistis*] Canilstris; quæ ferebant κωνηφόροι virgines. *Idem.*

596. *Cum jam*] Cum jam pulsato hyemali Piscium sidere tertii anni solstitium æstivum calores inducit, ubi auditio stimulant Trieterica Bæcho Orgia; tertio quoque anno iterata in memoriam victoriæ Indicæ patris Liberi trienni expeditione partæ. *Idem.*

598. *Spiciferæ*] Ceteri in Triptolemo concessa. *Idem.*

599. *Attica mystas claudit Eleusis*] Hic quoque liber optimus, *Eleusin.* Quum finitæ scilicet Eleusiniis, mysteria, quæ sacris cistis condita mytæ in pompa portarant incedentes per publicum, referuntur adytis & clauduntur. *Gronovius.* *Mystas* Herc. Fu. 846. *Farnabius.* *Claudit*] Vt secreta sint Eleusinia sacra. *Idem.* *Eleusin*] Hippol. 835. Herc. Fu. 301. *Idem.*

600. *Nunc quoque fatum quodcumque times*] Fl. *Nunc quoque casum quemcumque*

cumque

Fidas comites accipe fatis.
 Nam rara fides, ubi jam melior
 Fortuna ruit.
 Tu quicumque es, qui sceptrā tenes,
 Licet omne tua vulgus in aula 605
 Centum pariter limina pulset:
 Cum tot populis stipatus eas,
 In tot populis vix una fides.
 Tenet auratum limen Erinny's,
 Et cum magnæ patuere fores, 610
 Intran fraudes, cauti que doli,
 Ferrumque latens. cumque in populos
 Prodire parant, comes invidia est.
 Noctem quoties summovet Eos,
 Regem toties credite nasci. 615
 Pauci reges, non regna colunt:
 Plures fulgor concitat aula.
 Cupit hic regi proximus ipsi
 Clarus latas ire per urbes:
 Urit miserum gloria pectus. 620
 Cupit hic gazis implere famem:
 Nec tamen omnis plaga gemmiferi
 Sufficit Istri; nec tota sitim
 Lydia vincit; nec quæ Zephyro

Sub-

timque times. Sufficit nimirum fata
 proximo versu poni. Gronovius.

601. Comites] Nos. Farnabius.

606. Centum] Multa, propter sa-
 tellitum & ministrorum frequentiam.
 Idem.

609. Erinny's] Furia. Agam. v. 82.
 Idem.

612. Latens] Ad insidias. Idem.

614. Noctem] Quoties rex insidias
 noctis & mortem evaserit, toties no-
 vum alium nasci credite, tantum peri-
 culli regibus minantur noctes singulæ.
 Idem.

616. Pauci] Plures colunt regias

fortunas quam personas. Idem.

617. Plures fulgor convocat aula.]
 Flor. eodem sensu non pejus, concitat.
 Idem mox: Clarus latas ire per urbes.
 quod ex Lugdun. notat Deltius, est
 probet vulgatum: clarus claras. Sed &
 alii apud illum, clarusque datas, & cla-
 rusque latas. Fortassis latas: nam prin-
 cipum & proximorum illis adventus
 publica læticia & diebus festis colun-
 tur. Gronovius.

623. Istri;] Fl. Europæ maximi. F.

624. Lydia] Sic omnino Claudia-
 nus: Non Tarpejiacis illum satiaret are-
 nis Tempestas pretiosa Tagi, non stagna
 ruban-

Subdita tellus, stupet aurato
 Flumine clarum radiare Tagum;
 Nec si totus serviat Hebrus;
 Ruraque dives cingat Hydaspes;
 Intraque suos currere fines
 Spectet toto flumine Gangem.
 Avidis, avidis, natura parum est.
 Colit hic regem, regumque lares,
 Non ut presso vomere semper
 Nunquam cesset curvus arator,
 Vel mille secent arva coloni:
 Solas optat, quas donet, opes.
 Colit hic reges, calcet ut omnes,
 Perdatque aliquos, nullumque levet.
 Tantum ut noceat, cupit esse potens.
 Quota pars moritur tempore fati!
 Quos felices Cynthia vidit,
 Vidit miseros enata dies.

625

630

635

640

Rarum

rubentis Aurea Pactoli: totumque ex-
hausserit Hermus; ardebit majore siti.

— & mox: *Quo vase ruis? teneas*
utrumque licebit Oceanum: laxet ruti-
los tibi Lydia fontes: Iungantur solum
Croesi, Cyrique tiara: Nunquam dives
eris — Lydia fluminibus aurea ramenta
volvuntibus nobilis est, Hermo scilicet
& Pactolo. de Pactolo, dictum ali-
bi: de Hermo, Papinius 3. Silv. — Her-
mi que vadum, quo Lydius intrat Bac-
chus, & aurato rescit sua cornua limo.
Zephyro subdita tellus] Fl. spania zephy-
ri flatibus obnoxia, quia occidua. Delr.

627. *Hebrus] Herc. Fu. 1324. v.*
Thyest. v. 353.

An aurifer? nescio. non memini,
 forte pro tota Thracia posuit quæ fer-
 tilis magna ex parte. vel corruptum
 nomen, ex *Hermus. Delt.*

628. *Ruraque dives cingat Hydaspes]*
Florent. jungat. Iuncta, qua decurrit,
& continuata habeat unque domi-
no præster. Placet etiam præceden-

ti versu conjectura Deltii: serviat
Hermus. Gronovius.

630. *Gangem] Indiæ fl. Farnabius.*

631. *Natura] Omne quod produxit*
natura. Idem.

633. *Non ut] Non ut multa atet,*
possideat, acquirat, sed ut habeat quas
largiatur opes. Idem.

636. *Solas optat, quas donet, opes]*
Si quas donet, non profecto in vanum,
sed in aliquem usum. Fl. ponit. Lege quas
ponat opes, id est, recondat ac mille ar-
cis strangulet, nec ipsi nec cuiquam
alii utiles. Gronovius.

637. *Calcet] Vt multos premat op-*
primatque. Farnabius.

538. *Perdatque aliquos] Fl. alios. Gr.*

640. *Tempore] Sed miser ante diem*
nec sicca morte. Farnabius.

641. *Cynthia] Præcedentis noctis*
Luna. Idem.

642. *Videt miseros abitura dies] Im-*
mo etiam citius. Itaque Flor. enata
dies. Gronovius.

644. Ce.

625

Rarum est, felix idemque senex,
Cæspes Tyrio mollior ostro,
Solet impavidos ducere somnos.

645

630

Aurea rumpunt tecta quietem,
Vigilesque trahit purpura noctes.
O si pateant pectora ditum,
Quantos intus sublimis agit

650

635

Fortuna metus! Brutia Coro
Pulsante fretum mitior unda est.
Pectora pauper secura gerit.
Tenet è patulâ pocula fago,

655

640

Sed non trepidâ tenet illa manu.
Carpit faciles vilesq;e cibos,
Sed non strictos respicit enses.
Aurea miscet pocula sanguis.

Con-

644. Cæspes Tyrio] Terra gramine herbis que virens. Farnabius.

645. Impavidos ducere somnos] id est, facere somnos: ut Horatio pocula letheos ducentia somnos. At quod sequitur, vigilesque trahit purpura noctes: ita simile est isti, ut etiam sic diffusibile. Non enim, ut Cæspes ducit somnum, seu dat qualemcumque quietem, aduerso & humili atque innocenti, de quo loquitur auctor, securam & altam, minus aduerso & potenti scelerrumque conscio tenuem ac turbidam: sic purpura trahit noctes, seu tenebras rebus inducit: sed purpura trahit noctes vigiles, seu efficit per adjunctas curas, ut in ea cubantes noctem vigiles exigant. Gronovius.

650. Brutia] Fretum Siculum. Th. v. 578. Farnab. Brutia] Mare Bruttium, à Bruttis Italiæ populis, Coro valde infestatur. Bpētios quibusdam Græcis recte dicti, auctore Strabone, quia oriundi à fugitivis Lucanorum; Lucani vero fugitivos Bpētios appellabant. Stephanus etiam sic nominat. nam in Bpētios & in Brutia tradit, Brutios dici qui in Sicilia Bruttian ur-

bem incolunt; Brettios autem in Italia dictos ab urbe Bretto, quam condidit Brettus Hercules filius. & ab hac totam Italiam Antiocho dictam Brettiam. Bpētios etiam Aristophani notii, & Dionysio Periegeti. sic enim relictus quidam libri, quam alii, qui, Bpētios. Delr.

651. Mitior unda est] Fl. lenior unda est. Cæsar lib. 1. Gall. Flumen est Arar, quod per fines Eduorum & Sequanorum insluit, incredibili lenitate. Ovidius: torrentem, qua nil obstabat eunti Lenius & modico strepitu decurrere vidit. Noster alibi: lenis & modice fluens unda. Gronovius.

652. Tenet] Cui Terra rubens crater, pocula sanguis securitatem præstant. Farnabius.

654. Sed non trepidat tenet ipsa manu] Melius Flor. illa. Gronovius.

655. Faciles] Dapes inemptas. F.

656. Sed non] Rarus venit in cœnacula miles. vel ad enses respicit Damoclis cervici iussu Dionysii impendentem. Idem.

657. Aurea] Hellenism. χρυσίου κύπελλον χρυσεόν. seu

Conjux modico nupta marito
 Non disposito clara monili
 Gestat pelagi dona rubentis,
 Nec gemmiferas detrahit aures
 Lapis Eoa lectus in unda;
 Nec Sidonio mollis aheno
 Repetita bibit lana rubores;
 Nec Mæonia distinguit acu,
 Quæ Phœbeis subditus Euris
 Legit Eois Ser arboribus.
 Quælibet herbæ tinxere colos,
 Quas indoctæ nevēre manus:
 Sed non dubios fovet illa toros.
 Sequitur dirâ lampade Erinny
 Quarum populi coluere diem.
 Nec sibi felix pauper habetur,
 Nisi felices cecidisse videt.
 Quisquis medium defugit iter,
 Stabili nunquam tramite curret.

660

665

670

675

Dum

seu lethale venenum auteis miscetur
 poculis. *Idem.*

660. *Dona*] Gemmas. *Idem. Rubentis*] Erythraei maris. *Thyest. v. 370. Idem.*

661. *Detrahit*] Pondere & magnitudine sua deprimit ac deducit. de ornamentis loquitur muliebribus, quæ in aures vocat *Vlpianus l. 26. D. de auro & arg. leg. Delr.*

662. *Lapis*] Elenchus è margarita Indica. *Farnabius.*

663. *Sidonio*] *Thyest. v. 344. Idem.*
 664. *Repetita*] *Dibapha, Tyrio bis murice tincta. Idem.*

666. *Phœbeis*] Orientalibus. *Idem.*
 667. *Ser*] *Thyest. v. 378. Idem.*
 Quia apud Seres, ut refert *Ammianus lib. 23.* silvæ sunt sublucidæ: à quibus arborum fœtus, aquarum crebris asperginiibus, velut quædam vellera mollientes, ex sanguine & liquore

mixtam quandam subtilitatem tenerimam, pectunt, neutresque subtemina, conficiunt sericum. *Idem.* referunt *Plinius & Solinus, ille lib. 6. nat. histor. c. 27. hic cap. 51. Delr.*

670. *Non dubios*] Non suspectos adulterii, vel repudium timentes. ut supra v. 590. *Farn.*

671. *Sequitur*] Sed discors furia inauspicata tæda nuptiali (*Theb. v. 263. & 507.*) vel face furiali (*Herc. Fu. v. 87.*) eorum thalamos persequitur, quorum natales publica lætitia celebrantur; id est, principum. *Idem.*

672. *Quorum populi coluere diem*] *Flor. Heinliani, meus. Quarum.* nam & Augustatum dies colebantur, & de conjugæ principis tot superiores verus. *Gronovius.*

673. *Nec sibi*] Tum se beatum agnoscit pauper, ubi potentes ex alto gradu videt cecidisse. *Farnabius.*

678. Pa-

Dum petit unum præbere diem,
 Patrioque puer constitit axe,
 Nec per solitum decurrit iter,
 Sed Phœbeis ignota fecat 680
 Sidera flammis errante rota,
 Secum pariter perdidit orbem.
 Medium cœli dum sulcat iter,
 Tenuit placitas Dædalus oras,
 Nullique dedit nomina ponto : 685
 Sed dum volucres vincere veras
 Icarus audet, patriaſque puer
 Despicit alas, Phœboque volat
 Proximus ipſi ; dedit ignoto
 Nomina ponto. 690
 Male penſantur magna ruinis.
 Felix alius, magnusque ſonet ;

Me

678. *Patriosque puer concitat axes*] Flor. *Patrioque puer constitit axe, Nec per solitum decurrit iter.* Gronovius. *Puer*] Phaëthon. *Farnabius.*

683. *Cæli dum sulcat iter*] Ne quem moveant Deltriani & Gruteri codices, qui *peregerat, percurrat, peregit, pergit, Flor. nil nisi sulcat.* At quod sequitur, *Dædalum tenuisse Latius oras*, merito culpatur Lipsius, eo magis quia in scripto fuerat alia vox, sed inducta : conjicit tamen *Italas* : quia & in Magna Græcia, Cumis, & eo tractu vicitarit Dædalus. Hinc exculpſit amicus ejus, *Latium* sumi pro tota Italia, ut solet pars præcipua pro toto. Addit non deesse huic acceptioni, ut loquitur, idoneum acumen : alluisse namque auctorem ad Saturni latebras & Latii etymon : his se primum oris Dædalum credidisse : hic tutum latuisse. Veller sane hoc Minos : ita enim non persequendum eum habuisset in Sicilia, ut periret Cocalidum infidiis. Sic alludere est se ludere & ridendum præbere. Etruscus, *placidas*. Lege igitur : *Tenuit placitas Dædalus oras.* Pervenit, quo

contenderat. Hoc erat illud quod mala manus in Lipsiano codice induxit. Adde nostra ad lib. 12. Thebatdos. *Gronovius.*

684. *Tenuit*] *Dæd. fugiens Minoia regna Præperibus pennis ausus se credere cælo, Chalcidicaque levius tandem super adstitit arce.* id est, Cumis, quæ in Italia, pro cujus parte, quæ magna Græcia dicebatur, Latium ponit. *Farn.*

685. *Nullique*] *Quod fecit filius ejus Icarus. Idem.*

686. *Volucres*] *Altius volitare quam volucres veræ. Idem.*

688. *Despicit*] *Altius subvectus patrem infra volitantem videt. Idem. Phæboque*] *Cujus calore liquefacta, qua conglutinabantur alæ, cera in mare decidit. Idem.*

689. *Dedit*] *Vide Oed. v. 893. Id.*

692. *Felix*] *Volitet alius felix & magnus. Idem. Magnusque volat, Me nulla vocet turba*] *Longe aliter optimus liber : Felix alius magnusque sonet.* id est, audiat, prædicetur. Dein : *Me nulla vocent verba.* id est, nullius oratio. *Gronovius.*

Me nulla vocet turba potentem.
 Stringat tenuis littora puppis.
 Neq̄ magna meas aura phaselos
 Jubeat medium scindere pontum,
 Transít tutos Fortuna sinus,
 Medioque rates quærit in alto,
 Quarum feriunt suppara nubes.
 Sed quid pavido territa vultu
 Qualis Baccho faucia Mænas,
 Fertur rapido regina gradu?
 Quæ te rursus Fortuna rotat,
 Miseranda, refer. licet ipsa neges,
 Vulnus loquitur, quodcunq̄ tegis.

695

700

705

694. *Stringat*] Radat, legat littora. F.
 695. *Meas aura phaselos*] Heinf. &
 Flor. *meas*. Lucanus lib. 5. *latus inver-*
sa nudum munita phaselo. Sic illam xta-
tem maluisse testes quoque Martialis
 & Statius. Gronovius.

698. *Medioque rates*] Naves quæ
 secundis ventis, & plenis velis navi-
 gant, fortuna quærit, ut demergat: quæ
 vero remis circa litus propellantur, &
 metu tempestatis se non audent alto
 credere, illas præterit. Delr.

699. *Suppara*] Medea v. 318. Farn.

701. *Qualis Baccho faucia Thyas*
Fertur rapido] Heinf. major: *memas*.

Flor. *Maenas*. Quamvis res eadem sit,
 tamen probata tot exemplis auctoritas
 merito valet. Dein Lipsius è libro suo
 notat, *medio*: & jubet cogitare. Ami-
 cus ejus, quasi hoc sibi potissimum di-
 ctum sit, suos omnes continere vulga-
 tum: Criticorum librum alium, *me-*
dio: sibi aridete *rapido*: hoc enim ti-
 mentium gradum citare: nec de alio
 cogitandum vocabulo. Cætera ei facile
 concesserim: in postremo *hæzito*:
 nam & Flor. *medio*: Heinf. major à
 m. p. *gravido*. An fuit *trepido*? ut video
 Raphelingium quoque concessisse. Gr.
 702. *Regina*] Deianira. Farnabius.

ACTUS TERTIUS.

* DEIANIRA. CHORUS.

Deianiram, periculo veneni ad solem expositi flammæque concipientis
 factæ, consilii sui pavitet.

Dei. **V**agus per artus errat excussos tremor.
 Erectus horret crinis. impulsus adhuc

Stat

* DEIANIRA. CHORUS.] Fl.
 DEIANIRA. NUTRIX. Potest
 videri inter personas choro canentes
 vel præcipua fuisse Nutrix. Gronovius.
 706. *Vagus*] *Gelidusque per ima*

cucurrit. Ossa tremor. Farnabius.

707. *Erectus*] Commeante sc. ad
 cordis (quod corporis arx est) sub-
 dium calore, externa algecunt, pilli
 horrescunt, &c. Farn.

708. Cer

Stat terror animis, & cor attonitum salit,
Pavidumque trepidis palpitat venis jecur.

Ut fractus Austro pontus etiamnum tumet, 710

Quamvis quiescat languidis ventis dies:

Ita mens adhuc vexatur excusso metu.

Semel profecto premere felices Deus

Cum cœpit, urget. hos habent magna exitus,

Chor. Quis tam impotens, ô misera, te casus ro-
tat? 715

Dei. Ut missa palla est, tabe Nessæa illita,

Thalamisque mœrens intuli gressum meis,

Nescio quid animus timuit, & fraudem struit.

Libet experiri. solibus virus ferum

Flammisque Nessus sanguinem ostendi arcuit. 720

Hic ipse fraudes esse præmonuit Deus.

Et forte nulla nube respersus jubar

Laxa-

708. Cor attonitum] Καρδίας πύλ-
ηος, qui inter divinationes salitorias.
Farnabius.

711. Dies] Tempestat. Idem.

713. Semel profecto] Sic Flor. Cor-
rupti libri, Simul. Ergo & omnes Gru-
veri, qui fere est ut hoc malit ob con-
sensum vetustatis. Vide ut falsa spe-
cies vetustatis etiam doctos auferat.
Neque enim patitur oratio. At vera
illa & multo sanctior vetustas Etrusci
codicis hunc versum non continuat
Deianiræ, sed cum duobus insequentibus
dat Nutrici, memori scilicet quod
argumentum in Choro tractaverit. Gr.

714. Hos habent] Conatus grandes,
anxios plerumque & calamitosos ha-
bent exitus. Farnabius.

715. Quis tam impotens ô misera]
Hic ponit Flor. supra ablatum: Quis
tam impotens, miseranda, te casus ro-
tat? Gronovius.

717. Thalamisque demens] Lipsii
M.S. ingerens. Unde conjecit ille. mœ-
rens. Et ita plane Flor. Idem.

718. Et fraudem struit] Notavit
Delcius in Lugdun. esse astruit: quod

alii interpretantur. Frustra, Lege: Ne-
scio quid animus timuit, & fraudem
struit. nempe ab ipso Nessæo, qui quasi
philtum hoc ei commendaverat. Gro-
tius, & fraudem arguit. Idem.

719. Solibus] Sup. v. 536.

720. Sanguinem ostendi arcuit.] Nam
Nessus moriens præceperat, ne in lu-
cem daret hoc virus. Lips.

721. Hic ipse fraudes esse præmonuit
Deus.] Potest intelligi quemcumque
deum monuisse hæc per verba Nessæi,
si scilicet mens non læva fuisset.
Non placet tamen. Neque si Sopho-
cles Οἷον Χείρανας dixit, ideo quivis
Centaurus potest dici deus. nam ille &
vividus habuerat immortalitatem &
mortuus inter sidera est relatus. Flor.
dolus. Nihil extrico. An ferus? ab al-
tera parte. Homerus ἰδ. α. Φηγεῖν ὄρεσ-
κώοισι. Vbi Eustathius πῖνες ἢ τῆς κεν-
ταύρας φηγῆς φασί. Sophocles: ἡ
μοῖ παλαιὸν δὲ ἐγὼ δεχάεις ποτὲ
θηγῆς. Et mox: ἐλθῆσκων δ' ὁ
θηε τοῦ ἔτον εἶπε. Alioqui centauri
Semiferi. Gronovius.

722. Et forte] Puto versus aliquot
deesse.

Laxabat ardens fervidum Titan diem.
 (Vix ora solvi patitur etiam nunc timor)
 Medios in ignes solis, & claram facem
 Quo tincta fuerat palla, vestisque illita,
 Abiectus horret sanguis, & Phœbi comâ
 Tepefactus ardet. vix queo monstrum eloqui.
 Nives ut Eurus solvit, aut tepidus Notus,
 Quas vere primo lubricus perdit Mimas;

725

730

Utque

deesse. Quod & sensus ipse, & summa quæ hic negligentia est, evincit. Vnde enim colligit venenum esse? At in uno isto loco maximum catastropha momentum est. Omnia cum dixit, nihil dixit. Summa quippe omnium huc redit, sanguinem à sole liquefactum fuisse. Et hinc colligit, venenum fe misisse. Atque hinc terror ille, quem infelix concepsit animo se prædicat. Sed quod hic indicium δηλητησις est? idem enim ceræ evenisset, idem sebo. Quam vero longe hæc aliter Tragediæ princeps. Primo, ait, lanam qua peruncta vestis à se fuerat, corrosam ac consumptam plane à sanguine fuisse: deinde, guttas sole liquefactas, in terram collapsas spumasse ac efferbuissè: postremo, tela Herculis, quibus intersectus fuerat Centaurus, δηλητησιώ tincta, atque idcirco omnia animalia, percussa istis illico exspirare. Hoc igitur veneno dubitari non posse quin infectus fuerit Centauri sanguis, qui iisdem fuerat percussus. Ergo tremuit, ergo pavet, ergo magis atque magis metuit, quod fecerat. Heins.

725. Medios in ignes] Totum versum vertit ex Græco, ἐς μέσην Φλόγα Ἀκτῆν ἐς ἡλιώπην. Sed miserrimo successu. Aliud est nempe fax, aliud radius. Solis fax in cælo manet, radii in terra quoque sparguntur. Neque dixit πῦρ ἡλίου, sed Φλόγα. Idem.

727. Abiectus horret sanguis,] Et nobis occurrit in scriptis: Abiectum horret virus: sed non in Flor. custodiende vulgarum. Idem tamen, quod

ex uno Pal. notat Gruterus: & Phœbi comam Tepefactus astris. Sophocles ita rem pingit: lana usam fuisse Deianiram in ugenta veste: & in ea narratione vocat οἰὸς ὄψον πόνον, & μάλλον & κτησις βοτῆ λάχνυς, & τὸ κἄταγμα τῶν εἰόν: quam quum post usum vestemque in arcano tactam forte abiecit eis τὸ πον βαλλόμενον & πυρῶδρον τὸ πῦρ ἡλίου, diffuxisset & in pulverem comminutam interisse; super terram autem, in qua jacuerat, spumas ἠρομῶδες efferbuisset. Huius lanæ mentio hic desideratur; quum tamen manifestum sit omnem hunc locum Trachiniis deberi. Succurrit scriptus in sequentibus. At hic quoque tale quid expressum credible est. Legebam igitur: Abiectus horret sanguis, ut Phœbi glomum Tepefecit ardor. Vel glomus: nam & ita dixisse, hoc glomus, veteres, testis Priscianus: Cogitabam autem illud Horatii: Vt vino sa glomus furtiva Pyrrhia lana. Horret, id est, coquitur, & dum coquitur, tremuit, movetur. Vt Phœbi glomus Tepefecit ardor est Sophoclis: ὡς εἴ] ἐξ ἡλιώπης. Lanæ similem usum habes apud Apollodorum lib. 3. & Didymum in β. ἰλιάδ. in Erichthonii fabula. Ο δὲ ΗΦαιστὸς ἀπέπερμενεν εἰς τὸ σέλιθρον οἰῶς. ἐκείνη δὲ μυσσὶσθεῖσα, ἐξῆλθε δαυμάσου τὸ γένος, εἰς γῆν ἐπίψεν. Gronovius. Sanguis,] Nelli sanguis Hydrae felle, quo tincta fuerant Herculis sagitta, mistus. Fær. Coma] Radius Hippol. v. 751. Idem.

730. Mimas] Ionia mons nivofus. Færna.

Utque involutos frangit Ionio salo
 Opposita fluctus Leucas, & lassus tumor
 In littore ipso spumat: aut cœlestibus
 Aspersa tepidis thura laxantur focis:
 Sic languet omne vellus, & perdit comam. 735
 Dumque ipsa miror causa mirandi perit.
 Quin ipsa tellus spumeos motus agit,
 Et quidquid illâ tabe contactum est, labat.
 [*Tumenſque tacita ſequitur, & quaſſat caput*]
 Natum paventem cerno & ardenti pede
 Greſſus ferentem. prome, quid portes novi. 740

HYLLUS.

Farnabius. Strabo vocat Ὀμηρον, & πολὺ δένδρον, Homerus κρηνηροῦν τε, Tragicus noster *lubricum*, propter nives liqueſcentes. Notum est somnium Valentis Imperatoris, quo cum admoneretur, ut à Mimante caveret, ejus familiares de hoc monte expoſuerunt. Sed in eo, quo periit, tugurio inventum marmor, quod Mimantis cujuſdam appellationem inſcriptam habebat, qui præfectus Macedonum fuerat. Mimas unus extitit è centauris, ut est apud Herodotum: item unus è gignantibus, qui monti huic nomen impoſuiſſe creditur: de quo in Ione Euripides. Silus Italicus lib. xii. *Apparet Prochyte, ſævum ſortita Mimanta.* Hic premitur Prochyte inſulâ, ut Silius: totam inſulam Lemnon in Deos conjecit, ut Claudianus: non temere Horatius iii. *Carm. Typhœus, & validus Mimas.* Farnabius.

732. *Leucas*] Leucates, vide Hippol. v. 1011. *Farnabius.* Pro Leucate. Leucadia est regio, (Nerite Plinio) Leucas ejus regionis urbs Straboni: Leucates vero in eadem promontorium; Virgilio lib. 3. *Æneid.* sed hæc sæpe confunduntur. *Delrius. Et lassus*

tumor] Fl. *lassus*, ut voluit etiam D. Heinsius.

735. *Omne virus & perdit comam*] Lipsii vetus *comas*: sed neutrum ait placere. Delrius *comam* interpretatur ipsam illam lanam, qua vestem inunxerat. Sane & Fl. *comas*: sed præterea *omne vellus*. Hoc quidem insanum bene. *Vellus* appellat, quod Sophoclem tot modis explicare modo diximus, ipsam nempe lanam: *comas* vero floccos vel fila. Solum illud *languet* displicet. Vnam *tabet* aut *licuit* haberet idem codex. Sic foret Sophoclis: Πεί πᾶν ἄδηλον ἐκάλειψεν] χροῖ. Epist. 66. *Subſectō igne tabeſcere.* Gronovius.

736. *Causa*] Lana illa. *Farnabius.*

739. *Tumenſque tacita ſequitur.*] Locus desperatus, in quo nos deſerit dux noster ab Etruria. Trium namque deinceps ultimorum verſuum nihil habet præter: *Tumenſque tacita quaſſat caput.* Delrius putat ſe rem tenere trajiendo verſum inter 1001. *Quantam iſta*, & 1002. *Temporibus atras.* Sed frustra gratulatur ſibi. Non enim habentem à tergo, ſed ante oculos ſibi faces intentantem Megaram videt Dejanira. *Gronovius.*

HYLLUS. DEIANIRA. NUTRIX.

Intellecto ex Hyllō funesti muneris malo Deianira sibi mortem consciscit.

Hyl. **I** profuge, quære si quid ulterius patet
Terris, freto, sideribus, Oceano, inferis.
Ultra labores, mater, Alcidæ fuge.

Deian. Nescio quod animus grande præfagit malū. 745

Hyl. Regna, triumphæ, templa Junonis pete:

Hæc tibi patent. delubra præclusa omnia,

Deian. Effare, qui me casus infontem premat,

Hyl. Decus illud orbis, atque præfidium unicum,

Quem fata terris in locum dederant Jovis,

750

O mater, abiit. membra, & Herculeos toros

Urit lues nescio qua. qui domuit feras,

Ille ille victor, vincitur, mœret, dolet.

Quid quæris ultra? *Deian.* Misérias properant suas

Audire miseri. fare, quo posita in statu

755

Jam nostra domus est. ô lares, miseri lares!

Nunc vidua, nunc expulsa, nunc feror obruta!

Hyl. Non sola mœres. Hercules toto jacet

Mundo gemendus. fata ne, mater, tua

Privata credas. jam genus totum obstrepit.

760

Hunc,

744. *Laboris,*] Regiones Hercules laboribus insignes. *Fer.*

746. *Regna*] Sarcasimus, triumphæ quasi re strenue gesta: sacrificæ, sed Junoni soli, cui Hercules mors læta obtigit, cæteris Diis mœsta. inf. v. 1547.

750. *Jovis,*] Liberatoris, auxiliatoris. Jupiter, q. Juvans pater. melius tamen Jovis pater. Jovis ab Hebr. m. addito pater. sic enim Diespiter, Neptunus Pater, Saturnus pater, Marspiter, &c. *Idem.*

751. *Abiit.*] Al. *obiit.* necdum autem obierat: de vita vero Hercules desperat Hyllus. *Idem.*

752. *Vrit lues Nessæa*] Mf. *ferè:*

nescio qua. Juvare se paullum ait Raphelingius emendatione versum: *Vrit lues nescio qua.* Gruterus: *Vrit lues ignota:* cui scilicet aliquis superjecerit, *nescio qua.* Quidam ajunt non juvare hilum, qui se juvare versus legem profiteantur. Certe juvat: nam ita prorsus optimus codex: & pueri sciunt *Quis tam facere Qua quam Qua.* Gronovius.

758. *Non sola mœres. Hercules toto*] Pl. *Non sola mœres Herculem toto jacet.* Et mox: *Nunc ecce luctu quem gemis.* Forte: *Hoc ejulatu.* *Idem.*

760. *Genus*] Humanum genus. *Fer. nabius.*

766. *Vi-*

Hunc, ejulatu quem gemis, cuncti gemunt.

Commune terris omnibus pateris malum.

Luctum occupasti prima. non sola Herculem

Miseranda mœres. *Deian.* Quam prope à leto tamen,

Ede, ede, (quæso) jaceat Alcides meus. 765

Hyl. Mors refugit illum, victa quæ in regno suo

Semel est. nec audent fata tam vastum nefas

Admittere. ipsa forsitan trepidâ colos

Clotho manu projecit, & fatum Herculis

Timet peragere. pro diem! infandum diem! 770

Hocne ille fumino magnus Alcides erit.

Deian. Ad fata & umbras, atque pejorem polum

Præcedere illum dicis? an possum prior

Mortem occupare? fare, si nondum occidit.

Hyl. Euboica tellus vertice immenso tumens 775

Pulsatur omni latere. Phrixium mare

Scindit Caphareus. servit hoc Austro latus.

At qua nivosi patitur Aquilonis minas,

Euripus undas flectit instabilis vagas,

Septem-

766. *Victa*] Ab eodem Hercule ad inferos descendente. *Idem.*

768. *Ipsa forsitan trepida colos*] Fl. ipsa forsitan trepida colos. Et sic ubique colos pro colos. Gronovius.

769. *Clotho*] E tribus Parcis illa quæ colum tenet. Herc. Fur. v. 558. *Far.*

771. *Magnus Alcides eat*:] Fl. erit: & sequentem versum dat *Deianira*; hoc modo: *DEI. Ad fata & Umbras atque pejorem polum Præcedere illum dicis?* nam male vulgo, *tu illum.* quod tamen etiam Lugd. abesse jam notaverat *Deltius. Gronovius.*

772. *Pejorem*] Deteriorem polum, nigrum, Antarticum. vide Herc. Fu. v. 606. id est, ad inferos. *Farnabius.*

775. *Euboica*] Sophocl. illud in *Tra-* chiniis adumbrare voluit: *Ἀκτῆ τις ἀμφικελύς* & *Εὐβοίας ἀπὸν Κήρυκον ἐστίν*: nec tamen consequitur, neque vera est hæc *Eubœæ* descriptio.

Capharæi enim promontorium ad occasum, nec dici potest *Aquilonis minas pati.* *Idem.*

776. *Pulsatur omni parte*] Flor. *latere*, ut *Liptianus*: quemadmodum & mox, *instabilis vagas.* Cæterum reprehendit hanc *Eubœæ* descriptionem *Liptius*: *Capharæum* ad ortum, *Euripum* ad occasum spectare: & dignum putavit, quod ex eo adoptaret amicus. Verum *Eubœa* *Bœoticiæ* objacet non recta, sed obliqua: & hinc evenit, ut idem *Euripus*, qui ab occasu aluit insulam, etiam ab *Aquilone* intrantes aquas recipere & emittere videatur, & similiter *Capharæus* orientem spectans respectu *Cenæi* promontorii, etiam in austrum inclinatus appareat. *Tabulæ inspectæ* rem elate demonstrant. *Gronovius. Phrixium*] *Hellepontum.* vid. *Troad.* v. 1032. *Farnabius.*

779. *Euripus*] Herc. Fur. 377. *Idem*

780. *Septem-*

638 L. ANNÆI SENECÆ
 Septemque cursus volvit, & totidem refert,
 Dum lassâ Titan mergat Oceano juga,
 Heic rupe celsa, nulla quam nubes ferit,
 Annosa fulgent templa Cenæ Jovis.
 Ut stetit ad aras omne votivum pecus,
 Totumque tauris gemuit auratis nemos;
 Spolium leonis fordidum tabo exuit,
 Posuitque clavæ pondus, & pharetrâ graves
 Laxavit humeros. veste tunc fulgens tua,
 Cana revinctus populo horrentem comam,
 Succendit aras. Accipe has, inquit, focis
 Non falsè messes genitor, & largo sacer
 Splendescat ignis thure, quod Phœbum colens
 Dives Sabæis colligit truncis Arabs.
 Pacata tellus, inquit, & cœlum, & freta;
 Feris subactis omnibus victor redii.
 Depone fulmen. gemitus in medias preces,
 Stupente & ipso, cecidit. hinc cœlum horrido

780

785

790

795

Cla-

780. *Septemque cursus flecitur*] Flor. voluit. & sequenti: *mergit Oceano jugâ*. Gronovius. *Septemque*] Consentit in numero Strabo, si recte intelligatur: Antiphilus Byzantius quodam Epigramm. senarium prodidit: alii alium, & fortassis ab his omnibus certus pro incerto positus. *Delr.*

781. *Mergat*] Herc. Fur. v. 25. *Far.*

782. *Rupe celsa,*] Jovi in summis montibus sacra facere solenne, utpote Deorum summo. *Idem.*

783. *Cenæ*] In Cenæo Eubœæ promontorio culti. *Victor ab Oechalia Cenæo sacra parabat Vota Jovi.* *Idem.*

785. *Totumque tauris gemuit armentis*] Gruteri conjecturam omnem exprimit Florentinus: *Totumque tauris gemuit, auratis nemos.* Oedipo: *Aurco taurus rutilante cornu.* Gronov.

788. *Veste tua,* Palla à te missa. *Farnabius.*

789. *Canâ*] Alba populo. Herc. Fur. v. 892. *Idem.*

791. *Messes*] Thura, cinnamoma, odores. *Idem.*

292. *Phœbum*] Solem orientem adorans. vid. Troad. 10. *vel orientalis.* *Idem.*

793. *Sabæis colligit truncis Arabs.*] Rem novam scilicet hic docent, Arabes à Sabæis distingui, qui tamen sint Arabiæ Felicis incolæ. Credo equidem: distinguuntur, ut genus & species. Omnes Sabæi sunt Arabes: non omnes Arabes Sabæi. *Gronovius.* *Sabæis*] Arabes à Sabæis distinguere videtur. ita Virgil. 8. *Aneid.* *Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabæi.* Qui tamen felicis Arabiæ incolæ. *Solus est thurea virga Sabæus.* *Farnabius.*

795. *Depone*] Neque enim illo opus est; subactis à me tyrannis. *Idem.*

797. *Heic cœlum horrido*] Fl. hinc cœlum. ut ex uno Gruterus. *Gronovius.*

897. *Qualis*

780 Clamore complet. qualis impressa fugax
 Taurus bipenni vulnus & telum ferens
 Delubra vasto trepida mugitu replet, 800
 Aut quale mundo fulmen emissum tonat;
 Sic ille gemitus fidera & pontum ferit:
 785 Et vasta Chalcis sonuit: & voces Cyclas
 Exceptit omnis. hinc petræ Capharides;
 Hinc omne voces reddit Herculeas nemus. 805
 Plentem videmus. vulgus antiquam putat
 Rabiem redisse. tunc fugam famuli petunt.
 790 At ille vultus ignea torquens face,
 Unum inter omnes quærit & sequitur Lichan.
 Complexus aras ille tremebunda manu,
 Mortem metu consumpsit, & parum sui
 Pœnæ reliquit. dumque tremebundum manu
 95 Tenuit cadaver, Hac manu, hac, inquit, ferar,

(O fata!)

798. *Qualis impressa fugax*] *Quales mugitus fugit cum saucius aram Taurus; & incertam excusit cervicem securim.* Farnabius. Hanc similitudinem ab Ovidio commodato accipit. ait enim Ovidius dicto loco; *Haud aliter graditur, quam si venabula taurus, corpore fixa gena, saltique refugerit auctor.* Delr.

803. *Et vasta Calpe*] Murat hic animum amicus Lipsii, & quem toties fastidiit Mf. præclarum vocat & præclaras ejus castigationes magno sibi usui fuisse fateatur. Gruterum, quem secum in diffidentiam adduxerat, tam levi momento secum etiam circumagere non potuit. Itaque novena cohortis membranarum quum ei stet pro vulgato, non audeat tantum tribuere uni libro, ut revocet cum recentioribus: *Et vasta Chalcis.* nec tamen vult Calpen Hispanicam intelligi. Porre fuisse ejus tractus montem tali nomine. Hoc est dicere quod nescias. Sed nec videt quomodo Chalcidi conveniat dici *vasta*? Vt *vastum mare*, ut *vastum elephantum* pro ingenti magni-

tudine dicit Cicero: & mox ipse *vasta membra* Herculis. Strabo agnoscit eam civitatem ab omni memoria habuisse *μέγα δέλιον*. & *αὐτὸς πάλαιον*. & *αὐτὸς εἰρήλιον*, lib. 10. Gronovius. *Cyclas*] Cyclada & Capharidas subjungat. Farnabius. Novem, teste Higyno & Strabone, insula Sporades vel Cyclades dictæ, quia Delum corona & circuli instar cingunt. auctor Ammianus lib. 22. multa de his Thevetus lib. 7. Cosmograph. cap. 12. & 14. *Delrius*.

804. *Capharides*] Thyest. v. 593. *Farnabius*.

806. *Vulgus*] *Famulorum.* Id. *Antiquam*] *Qua correptus Megaram & filios interemerat.* Herc. Fur. Act. 4.

809. *Et sequitur Lichan*] *Flor. omnes sequitur & quarit Lichan.* Mox: & *parvum sui Pœnæ reliquit.* non *parvum* iuste. nam vitat in hac regione jambum auctor. Gronovius. *Lichan*] *Minitrum*, qui tunicam attulerat. *Farnabius*.

811. *Consumpsit*] *Metu pene exanimatus.* Idem.

813. *Cadaver*] *Morti destinatum Lichan,*

(O fata!) victus? Herculem perimit Lichas.

Ecce alia clades, Hercules perimit Lichan.

Facta inquinentur. fiat hic summus labor.

In astra missus fertur, & nubes vago

Spargit cruore: talis in cœlum exilit

Arundo, Getica visa dimitti manu;

Aut quam Cydon excussit: inferius tamen

Et tela fugient. truncus in pontum cadit.

In saxa cervix. funus ambobus jacet.

Resistite, inquit. non furor mentem abstulit.

Furore gravius istud atque ira malum est.

815

820

In

Licham, vel præ timore jam ferme mortuum. *Idem. Hac manu.*] Tam abjecti hominis manu, *Farnabius. Hac manu, inquit, te feram*] Liphius è libro, *hac manu, inquit, hac ferar*, non modo Deltio applaudente, sed & Scaligero, qui etiam addit: Quis improbare audeat? Rem non improbamus, sed positionem vocum auctore Florentino: *hac manu, hac, inquit, ferar*. Rario est eadem, quæ in proximo, quia jambum illie damnat. Statim idem: *Herculem vicit Lichas*. Gronovius.

814. *Lichas.*] Vilis famulus. *Farnabius.*

815. *Ecce alia*] Ecce alia non minor indignitas! ego ille monstrorum domitor Hercules perimo vilissimum servitium Licham. *Idem.*

816. *Fata inquinantur*] Fl. *Facta inquinentur*. Ergo etiam lege, *fiat hic summus labor*. Age, quando aliter vindicari non possumus, inuratur hæc macula operibus meis, & fuerit illorum Lichas accessio. *Infra: Dextra inquinetur: laudibus maculam imprimam*. Gronovius.

816. *Inquinantur.*] Tanti contempti famuli cæde. *Farnabius. Fiet hic*] Cum contemptu indignatur sibi contingere supremum hunc laborem. *Idem.*

819. *Getica*] Getæ popul. Scythiæ Ponto vicini, sagittandi peritissimi.

Farnabius. Getas arcu & sagittis usos nescit nemo, qui vel Pontica, vel Tristia Nafonis legerit. Dionysius Getas ad Istrum statuit, & mox illos cum Dacis & Germanis mirè confundit. Apollonius etiam, juxta Istrum collocavit. Thraces esse voluit Herodotus, eumque sequuntur Latini pœtæ, nam & noster alibi *Hebrum Geten*, vocat ab accolis, & Ovidius semper cum Bessis (qui Thraces origine) & Sauro-matis conjungit. & Virg. lib. 4. Georg. Melius distinguere Strabo, & Stephanus, ut Getæ magis Orientales sint Ponto vicini; Dacia ad Istrum fontem, & Germaniam vergant. vide & Stephanum.

820. *Cydon*] Cretensis ab urbe Cydone. vide Hippol. v. 812. *Farnabius.*

821. *Inferius tamen fugiet arundo corpus*] Ita sanandum putavit locum Gruterus nuda ductus hariolatione, ut faceret: *quam in pronisculis libris haberetur: Fugiente trunco*. Sed quam nec ipse rejicere ait Liphiani codicis lectionem; omnem pro at Florentinus: *inferius tamen Et tela fugient. truncus in pontum cadit*. Tum idem: *In saxa versus*; non *cervix* Fuisse videtur: *In saxa vertex* id est, caput. Gronovius. *Inferius*] Alius tamen Lichas projectus, quam arundo Getica vel Cydonia. *Farnabius.*

825. In

In me juvat sævire. vix pestem indicat; 825

Et sævit. artus ipse dilacerat suos,

Et membra vasta carpit avellens manu.

Exuere amictus quærit. hoc solum Herculem

Non posse, vidi. trahere conatus tamen,

Et membra traxit. corporis palla horridi 830

Pars est. & ipsam vestis immiscet cutem.

Nec caussa diræ cladis in medio patet:

Sed caussa tamen est, vixque sufficiens malo.

Nunc ore terram languidus prono ferit;

Nunc poscit undas. unda non vincit malum. 835

Fluctifona quærit littora, & pontum occupat.

Famularis illum retinet errantem manus:

O fortem acerbam! fuimus Alcidiæ pares.

Nunc puppis illum littore Euboico refert,

Austerque lenis pondus Herculeum rapit. 840

Deian. Destituit animus membra. nox oculos premit.

Quid, anime, cessas? quid stupes factum scelus?

Gna-

825. In me] Non in alios, ut quondam, furens. Idem. Pestem] Virus. Idem.

828. Hoc solum] Non posse amictus exuere. Idem.

830. Et membra] Quatratur trahebat illa cutem, &c. Ovid. 9. Metam. Idem. Palla, ipsa] Adhæret ac si corporis pars esset. Idem.

831. Et ipsa vestis immiscet] Flor. & ipsam vestis immiscet cutem. Gronovius.

833. Sed causa tamen est, vixque sufficiens malo,] Mirum est in hoc mendacium consentire omnes libros, simulque id oculos tot præstantium hominum effugisse. Qui etiam post rō est fecere τελευτων ποσειδηλον, & vixque sufficiens accepere de Hercule. Mihi autem videatur reliquisse auctor: Sed causa tamen est vixque sufficiens malo. Causa pestis illius haud apparet: sed est tamen & vis satis magna ad corpus verandum & perimeudum. Esse ap-

paret ex efficacia in exitium. Gronovius.

834. Ore terram languidus prono ferit;] Fl. premit. Statim jubet idem victicem volitare Lipsianam: Fluctifona quærit littora. Etli in ejus invidiani exposuerint vulgatum: Et nota: quæ frequenter adierat. Hoc scilicet ignorabat Lipsius, ideo mutationem tenuerat. Idem.

835. Vnda non vincit] Hyginus, in Pareg. Herculis, de hac re ait: cum se in flumen conjecisset ut ardorem extinguere, major flamma exibat. Delr.

838. Pares] Postquam illi vires admisset virus. Farnabius.

839. Puppis] A Cæno Eubœæ promontorio navicula ad Oetam vetus est, ubi expiravit. Littore Euboico refert,] Fl. ferit. Numquid vehit? Gronovius.

842. Quid stupes factum] Malimi legi: quid stupes? factum est scelus. Lipsius.

Gnatum reposcit Juppiter, Juno æmulum.
Reddendus orbi est. quod potest reddi, exhibe.
Eat per artus ensis exactus meos.

845

Sic, sic agendum est. tam levis pœnas manus
Tantas reposcit? tolle fulminibus, focer,
Nurum scelestam. nec levi telo manus

Armetur. illud fulmen exfiliat polo,

Quo, ni fuisset genitus Alcides tibi,

850

Hydrum cremasses; pestem ut insolitam feri,

Et ut noverca pejus irata malum.

Emitte telum, quale in errantem prius

Phaëthonta mistum est. perdidisti erepto Hercule

Et ipsa populos. quid rogas telum deos?

855

Jam parce focero. conjugem Alcidae necem

Optare pudeat. hæc erit voto, manus,

A

843. *Iuno*] A Iunone immissa monstra & labores vincentem. *h 265*
κλέσθι. Farnabius.

844. *Quod potest reddi, exhibe.*] Fl. *reddde. Forte: quod potes, redde, exhibe. nempe supplicium de te. Gronovius.*

846. *Tam levis pœnas*] Recentiores repositum iuverunt, *tam levis pœnas manus Tantis*; sed præter libb. mss. quibus suis subest sensus, & quidem acutus. negat enim Deianira manum suam imparem inferre pœnas quas meruit: itaque invocat manum Iovis fulminantis. Supra quoque quidam interrogatione corruerunt illud: *Sic sic agendum est.* nam sunt verba decreti Deianirani; quamvis id statim evertat, ut fieri solet. *Grut.*

847. *Socer*] Iuppiter. *Farnabius.*

848. *Nurum*] Me. *Idem. Nec levi telo*] Fulminum alia graviora, leviora alia. illius generis est, quo Phaëthon & Gigantes interemti leguntur: istius quo Semele combusta fuit. *Ovid. 3 Metam. Nec quo centimanum dejecerat igne Typhæa, Nunc armatur eo, nimium feritatis in illo est: Est aliud levis fulmen, cui dextra Cyclopus Sa-*

vitia flammaque minus, minus addidit ira: Tels secunda vocant superi. huc respexit Seneca tum hic, tum in Thyeste, ita scribens: Manuque non qua tella & immeritas domos. Telo petis minore: sed qua montium Tergemina moles cecidit, & qui montibus Stabant pares Gigantes, hæc arma expedi, ubi Tergemina moles dicitur, Olympus, Ossa, & Pelion. Delrius.

851. *Hydrum*] Quam Hercules excussit. *Herc. Fur. v. 241. Farn. Feri.] Percute me, Iunone illi nocentiorum.*

Idem.

853. *Quale*] Vbi *Seros compestuid ignibus ignes.* *Sup. v. 688. Idem.*

854. *Perdidisti erepto Hercule Et ipsa populos*] Quicumque hoc fecit, sentiumprehendit. Subdistingdo tamen, quia & Flor. perinde ut Lipsianus: *perdidisti sola Herculem.* Ille hoc probat, additque sequenti legendum: *Et ipse. Dispicuit merito. Forte scripsit auctor: perdidisti haud solum Herculem; Et ipsa populos.* *Gronovius.*

856. *Socero*] Iovi, ne impendat tibi fulmen. *Farnabius.*

857. *Hoc erit votum manus*] Frustra

Grut-

A me petatur. occupa ferrum ocius.

Cur deinde ferrum? quidquid in mortem trahit,

Telum est abunde. rupe ab ætherea ferar. 860

Hæc hæc renatum prima quæ poscit diem,

Oeta eligatur. corpus hinc mitti placet.

Abrupta cautes scindat, & partem mei

Ferat omne saxum. pendeant laceræ manus,

Totumque rubeat asperi montis latus. 865

Levis una mors est. levis, at extendi potest.

Eligere nescis, anime, cui telo incubes.

Utinam esset, utinam fixus in thalamis meis

Herculeus ensis! huic decet ferro immori.

Una perire dextera nobis fat est? 870

Coite gentes. saxa & incensas faces

Jaculetur orbis. nulla nunc cesset manus.

Corripite tela. vindicem vestrum abstuli.

Impune sævi sceptræ jam reges gerent.

Impune jam nascetur indomitum malum. 875

Reddentur aræ cernere assuetæ hostiam

Similem colenti. sceleribus feci viam.

Ego vos tyrannis, regibus, monstis, feris,

Sævifque rapto vindice opposui deis.

Cessas, Tonantis socia? non spargis facem, 880

Imitata fratrem, & mittis ereptam Jovi;

Meque

Gruterus hic repugnat Lipsio, restitbens: hæc erit votum manus. Nam & Flor. Germanicusque nostri: hæc erit voto, id est, pro voto. Sic etiam: Cur deinde ferrum? Tum: quicquid ad mortem trahit. Gronovius.

862. Oeta eligatur,] Mons in finibus Theſſaliæ. vide Herc. Fur. v. 132. Farnabius.

868. Fixus] Arma viri thalamo quæ fixa reliquit. Dido 4. Æn. Idem.

871. Saxa &] Sup. v. 32. Idem.

872. Nulla nunc cesset manus] Flor. nulla non cesset. Forte: nulla concesset

manus. Plautus Pænulo: Ab aurora ad hoc quod diei est nunquam concessavimus poliri, expoliri, pingi, fingi. Gronovius.

874. Impune] Sublato tyrannorum vindicæ ac monſtrorum domitore Hercule. Farnabius.

876. Aræ cernere] Innuat illaudati Busfridis aras. Herc. Fur. v. 484. Idem.

877. Similem] Humanam. Idem.

878. Ego vos] Mortales. Idem.

880. Tonantis] Soror & conjux Iovis. Idem.

881. Imitata] Med. v. 59. Idem.

Meque ipsa perdis? laus tibi erepta inelita est,
Ingens triumphus. æmuli, Juno, tui
Mortem occupavi. *Nutr.* Quid domum impulsam trahis?
Erroris est hoc omne, quodcumque est, nefas. 885

Haud est nocens, quicumque non sponte est nocens.

Deian. Quicumque fato ignoscit, & parcit sibi,
Errare meruit. morte damnari placet.

Nutr. Nocens videri, qui mori quærit, cupit.

Deian. Mors innocentes sola deceptos facit. 890

Nutr. Titana fugies? *Deian.* Ipse me Titan fugit.

Nutr. Vitam relinques misera? *Deian.* At Alcidem sequar.

Nutr. Superest, & aurâs ille cœlestes trahit.

Deian. Vinci Hercules cum potuit, hinc cœpit mori.

Nutr. Natum relinques, fataque abrumpes tua? 895

Deian. Quamcumque natus sepelit, hæc vixit diu.

Nutr. Virum sequeris? *Deian.* Prægredi castæ solent.

Nutr. Si te ipsa damnas, scelere te, misera, arguis.

Deian.

882. *Laus tibi]* Quam petebas gloriam & triumphum ex interfecto Hercule, tibi inuiso, ego præcipui tibi. *Idem.*

884. *Quid domum]* Cur in ruinam trahis familiam nostram patris jam nece quassatam? *Idem.*

885. *Erroris istuc omne]* Flor. est hic omne. Et voluit Scaliger, est hoc. Gronovius.

887. *Et parcit sibi]* Forte: *Quicumque fato ignoscit, ut parcat sibi, Errare meruit.* *Idem.*

889. *Qui petit, mortem cupit]* Flor. *Nocens videri, qui mori quærit, cupit.* *Idem.*

890. *Mors]* Mors sola approbat eos esse innocentes, qui per errorem peccarunt. *Farnabius.*

891. *Fugit]* Non sustinet me sceleratam, conueri. *Idem.*

892. *At Alcidem sequar.]* Flor. *Vt Alcidem sequar.* Melius, quasi dicat:

Quidam? faciam enim ut Herculi congiungar. Sic & Delrii omnes codices. Sed & Flor. & complures *miseram.* Forte: *Vitam relinques?* *D. miseram, ut Alcidem sequar.* Ita duplex ponat precium relinquendi. *Gronovius.*

894. *Vinci Hercules cum potuit, hinc cœpit]* Sic & Florent. *Hinc temporis est, ex hoc.* Itaque mirum Gutero blandiri diviniunculam suam: *cum potuit, tunc cœpit.* Quasi possit blandiri tam turpe vitium versus. *Gronovius.* *Vinci]* Vbi primum cedere cœpit Nestæo veneno tum thori cœpit. quod & latius intelligi potest. *Farnabius.*

896. *Quamcumque natum]* Fl. *Quamcumque natus.* Monstrat, quod Scaliger coniecit: *Quamcumque natus. Prægredi castæ solent, ut Alceis & Patricia. Scelere te misera,* etiam Flor. *Gronovius.*

897. *Sequeris]* Morre. *Farnabius.*

898. *Misera]* Ream sceleris & cau-

Deian. Nemo nocens sibi ipse pœnas abrogat.

Nutr. Multis remissa est vita, quorū error nocens, 900

Non dextra, fuerat, fata quis damnat sua?

Deian. Quicumque fata iniqua fortitus fugit,

Nutr. Hic ipse Megaren nempe confixam suis

Stravit sagittis, atque natorum indolem,

Lernæa figens tela furibundâ manu. 905

Ter parricida factus, ignovit tamen

Sibi, nam furoris fonte Cinyphio scelus

Sub axe Libyco terfit, & dextram abluit.

Quo misera pergis? quid tuas damnas manus?

Deian. Damnata meas devictus Alcides manus. 910

Placet scelus punire. *Nutr.* Si novi Herculem,

Aderit

fa mortis. *Farnabius.* Nihil hic indiguum Latinis auribus. nam quare minus dixisset, *scelere arguere*, quam optimi auctores? Etiam ipse Tullius. Et *Martialis: Arguimur lentâ crimine pigritiæ.* Heinsius.

899. *Nemo nocens sibi*] *Raphelinus* mentem esse vult *Deianiræ*, nihil *megare* & nocentem se fateri: eoque scribendum: *Nemo innocens.* Vetat *Delirius*, cui eadem, Non idcirco, inquit, nocens videbor, quia pœnas non cogitati facinoris à me exposco: nemo enim pœnas à se exposcit ejus, quod patrare voluit, sed ejus, quod cum nollet patrare, per imprudentiam confecit. Sed acutius illum vidisse, quod ad sensum, docet *Flor.* *Nemo nocens sibi ipse pœnas abrogat.* Omnino enim, quum dixisset *Nutrix*: ipsa te pro accusata & convicta traduces, si quasi de damnata supplicium sumes: recte, inquit, dicis: ideo sumere debeo, quia me convictam intelligo & damno: nec quisquam est noxius, quin se ipse condemnet, quin debere supplicium agnoscat. *Nimirum* apud conscientia tribunal se iudice nemo nocens absolvitur, ut canit *Iuvenalis.* *Gronovius.*

902. *Fata iniqua*] Mortem petit, ut iniqua fata vel fugiat, vel vindicet. *Far-*

903. *Hic ipse Megaram*] *Flor.* *Megere.* lege: *Megaren.* *Gronovius.*

904. *Natorum*] *Natos* ex *Megara.* *Hellenism.* *παιῶν Ἀλλυγοῖσιν.* *Farnabius.*

905. *Lernæa stectens tela*] *Lipsius,* *figens*, quia sic *Ms.* & non convenit huic rei *stectendi* verbum. Reddit ad ingenium amicus: *figi* ait in corporibus tela, sed postquam *stectus* arcus: nec novum, quod arcus proprium, accommodari telis: ideo retinere se cum quatuor *Mss.* *stectens.* Si legit arcum ferri in pharetra, legit & tela *stecti*, quum mittuntur. Nos interim cum *Lipsiano* & *Flor.* tenebimus *figens.* *Gronovius.* *Lernæa*] *Sagittas Hydræ* selle tinctas. *Farnabius.*

906. *Ter parricida*] *Tres* natos occiderat. vel ut alii duos cum uxore. vide *Herc. Fur. Act. 5.* *Farnabius.*

907. *Cinyphio*] *Africa* fluvio inter duas *Syres.* innuere autem videtur *Iovis Ammonis* fontem, sed *Athenis* *Herculem* expiasse dictum, v. 1341. *Herc. Fur. Idem.*

911. *Fraudem placet punire.*] *Nessi,* inquit ille, à quo licet decepta pœnas à me lubet exposcere. Hoc non ignorabat *Lipsius*, sed quia scriptum manu, *Placet scelus punire*, inveniebat, puta-

Aderit cruenti forsitan victor mali,
Dolorque fractus cedit Alcidae tuo.

Deian. Exedit artus virus, ut fama est, hydræ.

Immensa pestis conjugis membra abstulit. 915

Nutr. Serpentis illi virus enectæ autumas

Haud posse vinci, qui malum & vivum tulit?

Elisit hydram, dente cum infixio stetit

Media palude victor, effuso obrutus

Artus veneno, sanguis hunc Nessi opprimit, 920

Qui vicit ipsas horridas Nessi manus?

Deian. Frustra tenetur ille, qui statuit mori.

Proinde lucem fugere decretum est mihi.

Vixit satis, quicumque cum Alcide occidit.

Nutr. Per has aniles ecce te supplex comas, 925

Atque ubera ista pene materna obsecro,

Depone tumidas pectoris læsi minas,

Mortisque diræ expelle decretum horridum.

Deian. Quicumque misero forte dissuadet mori,

Crudelis ille est. interim pœna est mori: 930

Sed

bar id commodum, quod invidioso verbo factum suum sic exaggerare videretur. Nec aliter Etruscus. *Gronov.*

912. *Aderit*] Hercules evincet Nef-
faum hoc virus, ut alia pleraque mala.
Farnabius.

919. *Effuso*] Membra habens suffu-
sa veneno, quod in illum evomuit Hy-
dra. *Idem.*

925. *Pene*] Magnam enim habet
matis partem nutritæ. *Idem.*

930. *Interim pœna est mori*] Delius
corrigit; *interim pœna est mora*: vel,
crudelis ille est in seipsum. N. *pœna est*
mori. Ostendit se non cepisse, quid hic
esset *interim*. Lipsius hanc sententio-
lam attribuit nutritæ: quod sequitur,
Sed saepe donum, *Deianira*: tum tut-

sus Nutrici, in pluribus venia fuit. Re-
pugnant Scaliger & Gruterus. Inter-
pretatur ille: *Eatenus est mori pœna*,
quatenus mori cupiens vetatur: tunc
mors quæ concessa beneficii loco est,
cedit in penam. Hoc non capio. Pos-
sum autem pati, ut maneant omnia
Deianira per occupationem ducta:
fateor, interdum mori pœna est, cum
scilicet cogitur mori, qui detrectat:
sed saepe donum vel beneficium, cum
permittitur volenti & desideranti: &
multis concessa est mors pro venia.
Hoc postremum alludit ad eos quibus
liberum mortis permittebatur arbi-
trium. Vide 4. observ. 2. & quibus
mortis maturitatem precantibus re-
sponsum est: *nondum tecum in gratiam*
redii. Certe *to in non agnoscit Florenti-*
tinus. Velim itaque distingui: *Sed saepe*
donum. *Pluribus venia fuit*. Hoc po-
stremum, ut supra: *hac eris voto ma-*
nus,

Sed sæpe donum in pluribus veniæ fuit.

Naty. Defende saltem dexteram, infelix, tuam,
Fraudisque facinus esse, non nuptæ, sciant.

Deian. Defendar illic, inferi absolvent ream.

A me ipsa damnor. purget has Pluton manus. 935

Stabo ante ripas, immemor Lethe, tuas,

Et umbra tristis conjugem excipiam meum.

Sed tu, nigrantis regna qui torques poli,

Para laborem. scelera quæ quisque ausus est ;
Hic vicit error. Juno non ausa Herculem est 940

Eripere terris, horridam pœnam para.

Sisyphia cervix cesset, & nostros lapis

Impellat humeros. me vagus fugiat latex,

Meamque fallax unda deludat sitim.

Merui manus præbere turbinibus tuis, 945

Quæcumque regem Thessalium torques, rota.

Effodiat avidus hinc & hinc vultur fibras.

Vacat una Danaïs ; has ego explebo vices.

Laxate

mus. Nec tacendum Grotii eodem modo distinguentis, scribentis vero : *pluribus venia obfuit.* Gronovius. *Interim pœna*] Interdum sup. v. 486. *Farnabius.*

932. *Defende*] Sed dextram cohibe, ne jam voluntarii sceleris conscia sit, quæ prius decepta alienæ fraudis ministra tantum fuit. *Farnabius.*

933. *Non nuptæ, sciat.*] Sic Lipsius, cum legeretur, *scias.* Refert autem ad Herculem, & placet Delrio. Sed Flor. *sciant.* Nempè homines. Si morieris, famam corrumpes & scelere fecisse videbere, teque indefensam relinques : si vives, ex ipsa fiducia scient & iudicabunt homines, errorem, non crimen fuisse. *Gronovius.*

934. *Defendar illie,*] Apud inferos. *Farnabius.* *Inferi solvent ream*] Flor. *absolvent.* Et sequente versu, *Pluton.* Vc & infra : & in Hippolyto v. 625,

Vossianus. Mox etiam, ut Lipsianus *deludat sitim.* Gronovius.

936. *Lethe*] Herc. Fur. v. 679. *Farnabius.*

938. *Tu*] O Dis. *Idem.* *Nigrantis*] Agam. v. 750. *Idem.*

939. *Laborem*] Cruciatum meo dignum errore, qui omnia aliorum vitia superat. *Idem.*

942. *Sisyphia*] Hippol. v. 1220. *Id.*

943. *Vagus*] Thyest. v. 152. *Idem.*

945. *Turbinibus*] Rotationibus, & revolutionibus tuis, ô rota, qua volvitur Ixion, Hercul. Fur. v. 749. *Idem.*

947. *Effodiat*] Hippol. v. 1228. *Id.*

948. *Vacat*] Omnes Danaïdes crudelitatis suæ pœnas apud inferos dant, una excepta : ut Hercul. Fur. v. 499. una ergo vacat sedes : Istum ergo locum cum vacat, occupare Deianira postulat ipsa quoque criminis ejusdem rea. *Idem.*

Laxate manes. recipe me comitem tibi,
 Phasiaca conjux. pejor hæc, pejor tuo 950
 Utroque dextra est scelere, seu mater nocens,
 Seu dira soror es. adde me comitem tuis,
 Threicia conjux, sceleribus. gnatam tuam,
 Althæa mater, recipe: nunc veram tuam
 Agnosce prolem. quid tamen tantum manus 955
 Vestræ abstulerunt? claudite Elysiū mihi,
 Quæcumque fidæ conjuges nemoris sacri
 Lucos tenetis. si qua resperfit manus
 Viri cruore, nec memor castæ facis
 Stricto cruenta Belias ferro stetit, 960
 In me suas agnoscat & laudet manus,
 In hanc abire conjugum turbam libet.
 Sed & illa fugiet turba tam diras manus.
 Invicte conjux, innocens animus mihi,
 Scelestā manus est. prò nimis mens credula, 965
 Prò Nesse fallax! atque semiferi doli!

Au-

949. *Laxate*] Vt mihi sit spatium. *Laxatque fores.* 6. *Aneid.* *Farnabius.* *Recipe me comitem tui, Phasiaca*] *Flor. comitem tibi.* *Gronovius.*

950. *Phasiaca*] *Medea Colchis.* *Hippol.* v. 561. *& tota Med.* *Farnabius.* *Pejor tua Viraque dextra est, scelere seu*] Si mera conjectura erat *Lipsii:* *pejor hæc, pejor tuo Utrouque dextra est scelere, seu mater:* siue contatione recipienda erat. *Tō sceleve* in altero membro profus supervacuum. *Quid crepatigitur consensum suorum scriptorum Guterus?* *Postquam tamen & illis Florentinum opponere.* *Gronovius.*

951. *Seu mater*] *Vbi filios interfecisti, Med. act. 5.* *Farnabius.*

952. *Seu dira*] *Vbi Absyrtum fratrem discepisti, Med. v. 44. & 131.* *Idem.*

953. *Threicia*] *Procne Terei regis Thracii uxor; Aga. v. 665. & supra v. 191.* *Idem.*

954. *Althæa*] *Medea, v. 779. & 645.* *Aga. v. 208.* *Idem.*

955. *Agnosce prolem*] *Scelers tui æmulam.* *Idem.* *Similiter Deianira apud Nafonem; Tu quoque cognosces in me Meleagre sororem.* *utpote quæ studuerim tibi scelere similis esse.* *Meleager avunculos; Althæa, filium; Deianira, maritum, & proinde, ut dixi superius, filium sustulit.* *Delvius.*

956. *Vestræ*] *Si cum meis conferantur, quæ illum Heroa Herculeum sustulerunt.* *Farnabius.*

956. *Elysiū*] *Beatorum sedes, Troad. v. 942.* *Idem.*

960. *Cruenta Belias ferro*] *Flor. bella cum ferro. Lege, Belū in ferro.* *Vide ad lit. I. Achilleidos Statii. v. 58.* *Gronovius.* *Belias*] *Beli neptis, Danaï filia, Hercul. Fur. v. 498.* *Farnabius.*

961. *In me suas agnoscat*] *Fl. agnoscat.* *Gronovius.*

966. *Namque semiferi doli Ausferre*] *Etruscus dicitur: Proh Nesse fallax, at-*

que

Auferre cupiens pellici, eripui mihi.
 Recede, Titan; tuque, quæ blanda tenes
 In luce miseros, vita: carituræ Hercule
 Lux vilis ista est. exigam pœnas tibi. 970
 Reddamque vitam. fata an extendo mea?
 Mortemque conjux ad tuas servo manus?
 Virtusne superest aliqua, & armatæ manus
 Intendere arcum tela missurum valent?
 An arma cessant, teque languenti manu 975
 Non audit arcus? si potest letum dare,
 Animose conjux, dexteram expecto tuam.
 Mors differatur. frange ut infontem Licham;
 Alias in urbes sparge; & ignorum tibi
 Emitte in orbem. perde, ut Arcadiæ nefas, 980
 Et quidquid aliud restitit. ab illis tamen
 Conjux redisti. *Hyl.* Parce jam, mater, precor,

Ignor-

quo semiferi doli! Auferre cupiens. Gronovius. *Semiferi*] Centauri biformis Nefi.

968. Titan] Sol. *Med. v. 5. Farnabius.*

870. *Lux vilis ista est. exigam*] Fl. *Lux illa sicut exigat.* An fuit: *Lux illa restat, quæ exigat pœnas tibi, Reddamque vitam.* Vel, *Lux ista satis est.* Gronovius.

971. *Fatane extendo mea? Mortemque conjux in*] Fl. *fata an extendo mea, Mortemque, conjux ad tuas servo manus.* Rogat enim, an potius hoc faciat, quam se ipsa interimat. *Idem.*

972. *In tuas*] Vt à te interficiar. *Farnabius.*

973. *Aliqua Sarmatica & manus*] Nihil infanlius. Flor. sed & alius Germanicus: perinde ut Lipsii codex: *aliqua & armata*: Vnde rectissime ille, *armata.* Valeant Sarmaticæ Amazones *Grueri.* Gronovius.

975. *An arma*] An forte veneni vitæ arcum tendere & sagittas mittere non vales? *Farnabius.*

976. *Si potest*] An armata manus

tua telis solitis, valet arcum intendere in hostem? an vero arma tibi exciderunt, & imbecillam, vi morbi vitæ viribus, manum arcus contemnit? si valet manus tua tela mittere, intrepida conjux, &c. sic Ovidius: --- nec quæ magis audiat arcum. hoc est, quæ promptius & fidelius obediat, & justum vulnus infligat. *Delr.*

978. *Mors differatur.*] Mea manu decrerat. *Licham;*] Ab hoc tres insula, Lichades dictæ, Straboni lib. 9. de morte ejus, Ovid. 9. *Metamorph.* Sic illum validum iactum per inane lacertis Exsanguemque metu, nec quicquam humoris habentem, In rigidos versus slices prius edidit etas, Nunc quoque in Euboico scopulus brevis eminet alte Gurgite, & humane servat vestigia formæ: Quem, quasi sensurum, nautæ calcare verentur, Appellantque Lichan— *Delr.*

980. *Arcadiæ*] Mænalium suem. *Farnabius.*

981. *Et quicquid aliud restitit. ab illis*] Flor. *aliud cecidit.* id est, succubuit tibi. Sed excidit syllaba. Videtur fuisse: *Et quicquid aliud cecidit. & ab illis*

St 5 tamen

Ignosce fati. error à culpa vacat.
 Deian. Si vera pietas, Hylle, quærenda est tibi,
 Jam perime matrem. pavidam quid tremuit manus? 985
 Quid ora flectis? hoc erit pietas scelus.
 Ignave, dubitas? Herculem eripui tibi.
 Hæc hæc peremit dextra, cui debes patri
 Avum Tonantem. majus eripui decus,
 Quam in luce tribui. si tibi ignotum est nefas, 990
 A matre disce. seu tibi jugulo placet
 Merfisse ferrum, sive maternum libet.
 Invadere uterum; mater intrepidum tibi
 Præbebit animum. non erit totum scelus
 A te peractum. dextera sternerat tua, 995
 Sed mente nostra. natus Alcidae times?
 Ita nulla peragas jussa, nec frangens mala
 Erres per orbem, si qua nascetur fera,
 Referas parentem. dexteram intrepidam para.
 Patet ecce plenum pectus ærumnis. feri. 1000
 Scelus remitto. dextera parcent tuæ
 Eumenides ipsæ. verberum crepuit sonus.
 Quænam ista torquens angue vipereo comam

Tem-

ramen. Gronovius. *Ab illis*] Victor, quod à meo scelere non potest. *Farn.*

985. *Pavida quid tremuit*] Flor. *trepidam quid tenuit manus?* Gronov.
 986. *Hoc erit pietas scelus.*] Invertit Flor. *hæc erit pietas scelus.* nempe cum mihi parcis & aversaris sermonem hunc meum. *Idem.*

989. *Majus*] Patrem tollendo, quam te in lucem pariendo. *Farnabius.*
 990. *Quam in luce tribui.*] Non dicit, *tribuere in luce*, pro parere: sed non tantum decus te ex Hercule patiendi, vel in luce ut Herculis filio danda, tibi tribui, quantum eripui occidendo patrem. *Gronovius.*

996. *Natus Alcide times*] Fl. *Alcidae*, ut & nonnullis editum. *Idem.*
Natus] *Emphasis*, q. d. ab intrepido patre degeneras, si timeas. *Farnabius.*

997. *Ita nulla*] *Adsurantia*. Sic nulla unquam, per orbem vagans jussusque ut pater tuus ab Eurytheo, perdas monstra, si mihi parcas. Sic patrem monstrorum domitorem referas ac representantes, ut me intrepidus peremeris. *Idem.*

999. *Dexteram intrepidam para.*] Immo, *para*, ut Fl. edit. pristinæ; non enim parabat ille. Mox idem: *dextera parcent tua*, non parcent, aut *parcant* aut *parcam*, quod frustra explicat Giuterus. *Gronovius.*

1001. *Eumenides*] Furia ultres que scelera persequi solent. respicitque poeta ad Orestis furias. *Farnabius.* *Verberum*] *Furens* adesse sibi furias imaginatur. *Idem.*

1003. *Quænam*] Deo laus, videor invenisse, quo errorem revocem; hoc pacto;

Temporibus atras squallidis pinnas quatit?
 Quid dira me flagrante persequeris face, 1005
 Megæra? pœnas poscit Alcides. dabo.
 Janne inferorum, Diva, sedere arbitri?
 Sed ecce, diras carceris video fores.
 Quis iste saxum immane detritis gerit
 Jam senior humeris? ecce, jam vectus lapis 1010
 Quærit relabi. membra quis præbet rota?
 Heic ecce pallens dira Tisiphone stetit,
 Causam poposcit. parce verberibus, precor,
 Megæra, parce; sustine Stygias faces.
 Scelus est amoris. sed quid hoc? tellus labat 1015
 Et aula tectis crepuit excussis. minax
 Unde iste cœtus? totus in vultus meos.
 Decurrit orbis, hinc & hinc populi fremunt,
 Totusque poscit vindicem mundus suum.
 Jam parcite, urbes. quò fugam præceps agam? 1020
 Mors sola portus dabitur ærumnis meis.

Testor

patio: *Quanam ista torques angue vi-
 pereoo comam, Tumenque tacita sequi-
 tur, & quassans caput, Temporibus atras
 squallidis pinnas quatit?* huic ille se-
 cundus versus loco natus; qui sup. v.
 729. cuncta interturbabat. *Delirius.*

Non solet cumulare tor-participia
 Seneca. Præterea, occurrere debebat
 Megæra, non sequi. Deinde, quid heic
 est *tumens*? Denique quam illepidè in
 uno versu visitur, *quassans caput*, in al-
 tero, *pinnas quatit*, in tertio vero, *tor-
 quens comam*. Nunquam ita scripse-
 rim. *Græc. Torquens*] *Thyest. v. 78.*
 & 97. *Agam. v. 82. Herc. Fu. 110. F.*

1006. *Megæra*] *Ἀπὸ τῆς ἰσχυροῦς.*
Farnabius. Pœnas poscit Alcides. dabo.
 Et præcedente versu, *flagranti*. Se-
 quenti *Flor. Janne inferorum, Diva.*
 Status prim. *Theb. scelerumque in pe-
 ctore Divæ.* Nam in proximo versu *ro-
 divas* corruptum, & fuit *apertas*, aut *la-
 xas*, aut tale quid. *Gronov.*

1007. *Inferorum*] *Herc. Fu. 333.*
Divæ] *Ofuria. Farnabius.*

1011. *Membra quis præbet rota?*] *Fl.*
queritur. Nic. Heinsius: membra quis
teritur rota? Statim idem: *Causam re-
 poscit. Gronovius. Membra*] *Sisy-
 phum sibi vidisse videtur & Ixiona.*
Farnabius.

1012. *Tisiphone*] *Ἀπὸ τῆς ἰσχυροῦς.*
Φοῦξ. Idem.

1014. *Sustine*] *Contine paulisper.*
Ovid. Sæpe Iovem vidi, cum jam sua
mittere vellet Fulmina, thure dato, sub-
stinuisse manu. Delt.

1015. *Scelus*] *Vt Herculis amorem*
à pellice ad me transferrem. Farnabius.

1016. *Minax*] *Furenti videtur ir-*
ruere populus, qui non irruit. Idem.

1018. *Fremunt*] *Al. premunt. Idem.*

1021. *Dabitur ærumnis locus*] *In-*
clinat fere Giuterus in scripturam Pal-
anius, qui portus dabitur ærumnis loco.
 Et sic Germanicus. *Flor. simplicissi-*

næ;

Testor nitentis flammeam Phœbi rotam,
 Superosquetestor. Herculem terris adhuc
 Moritura linquo. *Hyl.* Fugit attonita. hei mihi!
 Peracta jam pars matris est. statuit mori 1025
 Nunc nostra superest, mortis auferre impetum.
 O misera pietas! si mori matrem vetas,
 Patri es scelestus. si mori pateris tamen,
 In matre peccas. surgit hinc illinc nefas.
 Inhibenda tamen est. pergam, & eripiam scelus. 1030

me: *Mors sola portus dabitur arumnis meis.* Nam vulgatum nihil est. *Mox; Herculem in terris.* Vulgo deest præpositio. *Gronovius.*

1024. *Moritura*] Trachyne se interfecit Deianira, non Argis, ejusque rumulus ad radices Oetae montis, adhuc Paufaniae temporibus. vide in *Corint.* *Delr.* Fugit] *Recessit scilicet è scenane se coram populo trucidaret.* *Farn.*

1026. *Nunc nostra*] *Mez* restant partes ut matrem mori volentem im-

pediam. *Idem.*

1027. *O misera*] Rursum se cortigit dubius. *Idem.*

1028. *Patri*] Quem illa interfecit. *Idem.*

1029. *Surgit hinc illinc nefas.*] *Flor. surget.* Forte: *si mori pateris, tamen in matre peccas. urget, hinc, illinc, nefas.* *Sequenti: verum & eripiam scelus.* Forte: *vadam.* *Gronovius.* *Hinc illinc*] *A patris parte & à matris.* *Farnabius.*

CHORUS.

Sumpta ab Herculis robore labefactato occasione, Chorus omnia interitus obnoxia, nihil natum æternum canit, quam sententiam ab auctore Orpheo commendat, ejusque artem obiter celebrat.

Verum est, quod cecinit sacer
 Thresia sub Rhodopes jugis,
 Aptans Pieriam chelym,
 Orpheus, Calliopæ genus:
 Æternum fieri nihil. 1035

1031. *Sacer*] *Musarum vates.* *sacer* interpretatur deorum. *Idem.*

1033. *Tangens Thesiam chelym*] *Cur hoc improbum?* ajunt. sic *Propertius Thesiam lyram* vocavit. *Ne hoc quidem docendus erat Lipsius: sed in Mf. quem ipsi præclarum, cuiusque præclaras castigaciones agnoverunt, invenerat Pieriam.* *Dicam ali-*

quid amplius. *Ne tangens* quidem improbum: & sic omnes *Mf.* quos antehac docti viri collatos excerpserunt. *Florent.* tamen: *Aptans Pieriam chelym.* Cui contra omnes alios merito favemus. *Propertius: hac carmina nervi Aptat.* *Gronovius.*

1034. *Calliopæ*] *Calliope* & *Oeagri* filii. *filii.* *al. Apollinis.* *Farnabius.*

1036. *Idem.*

Illius stetit ad modos
 Torrentis rapidi fragor,
 Oblitusque sequi fugam
 Amisit liquor impetum :
 Et dum fluminibus mora est,
 Defecisse putant Geten
 Hebrum Bistones ultimi.
 Advexit volucrem nemus,
 Et silva residens venit,
 At si quæ aëra pervolat,
 Auditis vaga cantibus
 Ales deficiens cadit.
 Abrupit scopulos Athos,
 Centauros obiter ferens ;

1040

1045

Et

1036. Illius] Med. v. 625. Farn.

1038. Oblitusque sequi fugam] Lipsius ex conjectura fugax. Deltius : cuius, aut quas? an per fugam cursum intelligit? an legendum cum quibusdam fugax. Hoc magis placet, quam quod consiciebam : Oblitusque stetit fugax Amisso liquor impetu. Gruterus amplecti se ait conjecturam Lipsii : nam qui divinavit, Oblitusque stetit, peccatorem legem versum. Falsum hoc postremum. Et tamen falsi ambo, quibus saepe contingit codici Lipsiano obtrahere, conjecturis viri ambiguis plaudere. Flor. fugam. Sane fugam pro motu, cursu, discessu centies dixit Seneca : & jam non semel hæc nobis observatio profuit. Itaque cur sequi fugam dici non possit, ut Cæsari petere fugam, Senecæ quæere fugam, causam nullam video. Oblitus igitur sequi fugam est insistere lapsibus suis, pergere & continuare suos itus. Gronovius.

1038. Oblitusque] Flumina sistebat canu. Farnabius.

1041. Geten] Thracium, Scythicum supra v. 819. Idem.

1042. Bistones] Herc. Fu. v. 225. Idem.

1044. Et silva residens venit] Accipit à πρῶτο, quasi nemus silva residens diceretur, ideo ineptissimum vocat, & corrigit : Et silva residens venit. Sed peccatum distinctione, & separata, quæ debent conjungi, juncta quæ separari debent. Vult auctor alitem vel volucres aut venisse residentes in ramis adproperantis silvæ, aut forte prætervolantes vi & dulcedine carminis attractas subito se demississe & circa Orpheam constituisse. Hoc est enim, deficiens cadit. Gronovius.

1048. Athos] Med. v. 719. Farn.

1049. Centauris obiter ferens] Nuga maximæ de centauris ruina oppressis. Et quis dixit ferre obitum alicui? Recte Lipsius : Centauros obiter ferens. Sic & Florentinus. Illos forte illic depressos & oberfantem secum vehens. Rhodopen iidem codices, quod malunt amici Marmitæ quam Lipsio acceptum referre. Gronovius, Obitum ferens] Lege potius, Centauros obiter, conveniebat enim monti transitus innocens, non qui inquilinos opprimeret. nimirum ipse Athos fuit se Orpheo una cum Centauris, qui ei tunc forte inerrabant. nec aliter aut veteres edd.

Et juxta Rodopen stetit
Laxata nive cantibus.
Et quercum fugiens suam,
Ad vatem properat Dryas,
Ad cantus veniunt suis
Ipse cum latebris ferae.
Juxtaque impavidum pecus
Sedit Marmaricus leo,
Nec damæ crepidant lupos.
Et serpens latebras fugit,
Tunc oblita veneni.

Quin per Tænarias fores
Manes cum tacitos adit,
Mœrentem feriens chelym,
Cantu Tartara flebili
Et tristes Erebi deos
Movit: nec timuit Stygis
Juratos superis lacus.
Hæsit non stabilis rota

edd. aut membranae meliores. Hercule Furente, saxa cum silvis feram, Rapiamque dextrâ plena Centauris jugat. Grot.

1052. *Quercum fugiens suam*] Nil aliud quam libenter & prompte ei excedens: quod & noctu facere credebantur, ut choreas ducerent circum arbores. Sic & mox, *serpens latebras fugit*, & ex illis proserpit & suo modo festinat. Statim Flor. *veniunt tuos Ipsi cum latebris ferae*. Quasi Apostrophe sit ad Orpheam. Gronovius. *Quercum Dryas*] Singulis arboribus Nympham præesse credebant antiqui, quam quod una cum arbore nasceretur mordereturque Hamadryadem nuncupabant. *Querquetulana*, à δρῦς. Farnab.

1057. *Marmaricus*] Ferocis instar Libyci leonis. Agam. v. 735. *Idem*.

1061. *Tænarias*] Herc. Fu. v. 586. *Idem*.

1062. *Manes commonitos adit*,] Quam planam & expeditam Lipsiani codicis scripturam, *Manes cum tacitos adit*, ante oculos haberet amicis, tamen ea dissimulata, censeo, inquit, *cum dominos*. Adeo libebat contradicere. Illud Geuteri duo, Florentinus, & Germanicus adserunt. Gronovius. *Manes*] Herc. Fu. v. 570. Farnabius.

1063. *Mœrentem*] Ipse mœtus ob Eurydice mortem. *Idem*.

1065. *Et tristes Erebi deos Movit*,] Flor. *Vidit*. Recte, *Tristes* intellige, non ut omnia inferorum tristitia dicuntur, sed cantu flebili tristes. Apud Statium Pluto indignatus: *Odrysium etiam pudet heu patuisse querelis Tartara*. vidi egomet blanda inter carmina iurpes Eumenidum lacrimas. Geonov.

1067. *Juratos*] Herc. Fu. 711. Farnab.

1068. *Non stabilis*] Non prius stare solita Ixionis rota. *Idem*.

1070. Ti-

Victo

1065

1060

1055

1050

Victo lan
crevit
Dum can
Audito o
inferni i
Nullo re
Tunc pr
andis st
Excussit
Nec por
sed cum
Orpheu
et vincit
et vate
consum
Apple
sed dur
ec cr
Orphe
antu
que n
Tunc f
Quere
Hæc

1070.
1071.
1072.
1073.
1074.
1075.
1076.
1077.
1078.
1079.
1080.

Victo languida turbine.

Increvit Tityi jecur,

Dum cantus volucres tenet.

Audito quoque navitâ

Inferni ratis æquoris

Nulla remigio venit.

Tunc primum Phrygius senex

Undis stantibus immemor

Excussit rabidam sitim,

Nec pomis adhibet manus :

Sed cum linqueret inferos

Orpheus carmina fundens ;

Et vinci lapis improbus,

Et vatem potuit sequi.

Consumptas iterum deæ

Supplent Eurydices colos ;

Sed dum respicit immemor,

Nec credens sibi redditam

Orpheus Eurydicen sequi,

Cantus præmia perdidit.

Quæ nata est iterum, perit.

Tunc solamina cantibus

Quærens, flebilibus modis

Hæc Orpheus cecinit Getis :

1070. *Tityi*] Hippol. v. 1228. *Id.*

1071. *Volucres*] Vultures qui Tityi jecur depascabantur. *Nec carpsere jecur volucres.* *Idem.*

1072. *Navita*] Pottitor Charon. *Farnabius.* Immo Orpheo. *Gronovius.*

1074. *Nulla*] Advolante Charontis cymba absque remigis opera. *Idem.*

1075. *Tunc primum*] *Nec Tantalus undam captavit refugam.* *Idem.*

1078. *Nec pomis*] Quia famem sitimque non potus aut cibi suavitare, sed concensus dulcedine excussit. *Delr.*

1081. *Lapis improbus*] Certum est

de lapide Sisyphi loqui auctorem: non tamen *improbus* est Sisyphus, multo minus durus, qui inferna septa clauderet, ut interpretantur: sed lapis plus ausus quam facta permitterent, quæ non minus ipsum alligassent Sisypho, quam Sisyphum lapidi. Vide ad Medeam v. 84. *Gronovius.*

1083. *Deæ*] Parca restitunt Eurydices vitæ stamina. *Farn.*

1088. *Præmia*] Eurydicem sibi redditam. *Idem.*

1089. *Nata*] Cui restituta vita fuit. *Idem.*

1094. *Es*

1090

Le-

Leges in superos datas,
 [Et qui tempora digerens
 Quatuor præcipitis deus
 Anni disposuit vices]
 Nulli non avidas colo
 Parcas stamina necere.
 Quod natum est, poterit mori.
 Vati credere Thracio
 Devictus jubet Hercules.
 Jam jam legibus obrutis
 Mundo cum veniet dies;
 Australis polus obruet
 Quidquid per Libyam jacet,
 Et sparsus Garamas tenet.
 Actous polus obruet
 Quidquid subjacet axibus,
 Et siccus Boreas ferit.

1095

1100

1105

Amis-

1094. *Et qui tempora digerens*] Potest intelligi: & in eum qui. Valde tamen verisimilis transpositio illustri Rutgerfii. Vellem etiam: *Quartum præcipitis*: pro *quater* vere scilicet, æstate, autumno, hieme: quæ partes proprie adultæ & præcipites dicuntur. Gronovius. *Et qui*] Sup. v. 819. Trés ifkos versus uncinulis inclusos, utpote huic loco male convenientes transponit I. Rutgerfius ut sequantur v. 1109. *Boreas ferit. Et qui tempora digerens. &c. 6. c. 2. lib. variar. lect. Farnabius.*

1097. *Nulli non avidas colo*] Nullo sensu sic legi opinatus Deltrius reposuit, *colo*. Guttertus, *Quam magis excutio*, inquit, tam magis bliteum est *colo*: *Polus* hic quæcumque mundi pars, & mox meminit australis & Arctoi poli. At ego hos duos polos novi, pro quacumque parte mundi *polum* dici non novi. Quoniam igitur tantum duo sunt, quam bene dicitur de illis, *Nulli non. Præterea* Florentinus: *avidus colus*. Scri-

be igitur: *Nulli non avidus colus Parcas stamina necere*. Ita tollitur ambiguitas, quæ est in Deltriano: *est sensum recte cepit*: quicquid superiorum & rerum est, id pariter Parcarum colis obnoxium esse, & aliquando abrumpi. Potest & scripta lectio omnis retineri, ut intelligas nemini non *Parcas necere stamina colus* absumendarum ac finiendarum vitarum *avidus*. Vtroque enim genere *colus* dicitur. Gronovius.

1099. *Quod natum*] Πᾶν τὸ ὕπό-
 ῥπον θάπτειν, omne ortum occidit. Cui nasci contingit, restat mori. Farn.

1102. *Jam jam legibus obrutis*] Sic quidem omnes libri, & interpretari licet, *irritis*, nisi etiam ita scripsit auctor, præsertim quia bis sequitur *obruet*. Gronovius.

1105. *Libyam*] Africam. Farnabius.
 1106. *Sparsus*] Interioris Libyæ incola vagus. Idem.

1109. *Et siccus*] Et *Quidquid Boreæ penetrabile frigus adurit. nubifugus*, viarum scopæ Boreæ. Idem.

1110. Amis-

Amisum
 Titan exo
 celi regi
 trus arc
 que om
 erdet m
 mors i
 se con
 his mu
 ccedet
 tratis ut
 a quod
 terris
 mund
 his tan
 qu

110. A
 Amis
 : Ar
 liber
 us tra
 necius.
 1111. Co
 necidit:
 asperitas
 quæ, ana
 tior & qu
 1114. Do
 1130. vel
 1115. Ch
 1116. M
 1117. M
 1118. M
 1120. S
 1121. S
 1122. S
 1124. S
 1125. S
 1126. S
 1127. S
 1128. S
 1129. S
 1130. S
 1131. S
 1132. S
 1133. S
 1134. S
 1135. S
 1136. S
 1137. S
 1138. S
 1139. S
 1140. S
 1141. S
 1142. S
 1143. S
 1144. S
 1145. S
 1146. S
 1147. S
 1148. S
 1149. S
 1150. S
 1151. S
 1152. S
 1153. S
 1154. S
 1155. S
 1156. S
 1157. S
 1158. S
 1159. S
 1160. S
 1161. S
 1162. S
 1163. S
 1164. S
 1165. S
 1166. S
 1167. S
 1168. S
 1169. S
 1170. S
 1171. S
 1172. S
 1173. S
 1174. S
 1175. S
 1176. S
 1177. S
 1178. S
 1179. S
 1180. S
 1181. S
 1182. S
 1183. S
 1184. S
 1185. S
 1186. S
 1187. S
 1188. S
 1189. S
 1190. S
 1191. S
 1192. S
 1193. S
 1194. S
 1195. S
 1196. S
 1197. S
 1198. S
 1199. S
 1200. S

Amisſum trepidus polo
Titan excutiet diem.
Cœli regia concidens
Ortus atque obitus trahet.
Atque omnes pariter deos
Perdet mors aliqua, & chaos.
Et mors fata noviffima
In ſe conſtituet ſibi.

Quis mundum capiet locus?
Diſcedet via Tartari,
Stratis ut pateat polis?
An quod dividit æthera
A terris ſpatium, fat eſt
Et mundi nimium malis?
Quis tantum capiet nefas
Fati? quis ſuperis locus

1110

1115

1120

1125

Pon-

1110. *Amiſſum trepidus polo*] Melius, *Amiſſo*, Florentinus. Nec pejor foret: *Amiſſa trepidus polis*. Mox idem liber *regia concidens Ortus atque obitus trahet*: ut unus Gruteri. Et nihil certius. *Gronovius*.

1112. *Concidet certos*] Scriptus, *clare præfert: Cœli regia concidens Ortus atque obitus trahet*. Egregie. Obruet, inquit, una ruina omnia, & qua dies oritur & qua moritur. *Grut.*

1114. *Deos*] Sidera, ſtellas, Thyefſ. v. 890. vel Deos, qui ſtroicis mortales.

1115. *Chaos*] Herc. Fu. v. 609. F.

1116. *Mors*] Mors fati domina & ipſa peribit. *Idem*.

1118. *Mundum*] Sphæras cœleſtes. pulchramque hanc machinam. *Idem*.

1120. *Stratis ut pateat polis*] Fl. *Fraſi*. Inſtra: hinc & hinc *compagibus Ruptis uterque debuit frangi polis*. *Gron.*

1124. *Quis tantum*] Quis locus capiet diſſolutum jam triplex regnum, lovis, Neptuni, Plutonis? *Farnabius*.

1125. *Fratrum? quis ſuperis*] Hoc à Lipſio, quum olim legeretur *Fati*.

Amicus ejus in Mog. aërteſſe *Fatum* ſed melius alios *Fratrum*. Subſcripſit & Gruterus. Nec quiſquam poſtea dubitavit. At ego majeſtatem illorum fratrum intercedere cenſeo, ac denuntiare iniquis deſignatoribus, ne ipſos tali loco ponant, aut amplius contumeliæ cauſa compellent. quippe veſ ſolos ab hac mutatione excepiſſe, quibus alterna conflagratione ac diluvio mundus (quaſi illa ſit æſtas, hæc hiems maximi illius ex multis millibus annorum conſtanti, anni) non tam perire quam renaſcitur, modo deorum maximos crediderint. Sed his quid fiat, parvipendas licet: quum & Poëta: *omnes pariter deos Perdet*: verum ne ſic quidem unus fratrum capiet omnia. Sex autem præcedentes & duo ſequenter verſus fatiſ offendunt, unum hic quaeri fatiſ ardaum: quia ſubverſus mundus debet ſedibus moveri (nunc enim ſe & omnia implet, nihilque habet inane, nec percelli poteſt, niſi ſolutis fundamentis tanti operis ſede exigatur) in quem locum ſit relapſurus & ſe inclinaturus? Vtrumque *Quis re-*

Pontum, sidera, Tartara,
Regna unus capiet tria?
Sed quis non modicus fragor
Aures attonitas movet?
Est est Hercules sonus.

1130

ACTUS

fertur ad *τὸ locus*: & eodem profusus refertur *τὸ Vnus*. Fratres quid hic faciant, non video: quid *Fatum*, exponam. Ovidius: *Esse quoque in fatiis reminiscitur, adfore tempus, Quo mare, quo tellus correptaque regia caeli Ardeat, & mundi moles operosa labore.* Seneca *Natur. quaest. 3, 30. Sunt omnia facilia natura, utique quae a primo facere constituit, ad quae non subito, sed ex denuntiatio venit. Iam autem a primo die mundi, quum in hunc habitum ex informi unitate discederet, quando mergerentur terrena, decretum est. Nefas fati dicit rem gravem, nimiam, & quam fieri, naturae se conservare cupidae, & usque elaboranti, ut conservetur, repugnet atque adversetur. Si nefas, si crimen fati, si scelus facinusque deorum appellabatur immaturos carorum interitus, quidni fati nefas ineritus universi? Totius autem loci haec sententia est continua & unius interrogationis spiritu efferenda; Quis capiet tantum fati nefas, (hoc est, naturam meliorem & descriptas rerum facies ex decreto fatorum in antiquum chaos confusas & statim tot seculorum locis dejectas) quis, inquam, alius, o dii, locus unus capiet & continebit tria regna? Nam & pro *superis* scribo su-*

peri: quod non hic solum peccatum est. Denique hanc puto auctoris manum fuisse: *Quis tantum capiet nefas Fati, quis, Superi, locus Pontum, sidera, tartara, Regna unus capiet tria?* Quod si non alia re, his, opinor, verbis obtinebo in consolatione ad Polybium: *Mundo quidam minantur interitum, & hoc universum, quod omnia divina humanaeque complectitur, si fas putas credere, dies aliquis dissipabit: & in confusionem veterem tenebraeque demergent. Eat nunc aliquis, & singulas contemplet animas: Carthagini ac Numantiae Corintheque cinerem, & si quid altius cecidit, lamentetur: quum etiam hoc, quod non habet, quo cadat, sit interiturum. Eat aliquis & fata tantum aliquando nefas ansura, sibi non pepercisse conqueratur. Ecce rerum finem & mundi diem: ecce de loco, quo sum casura, sollicitudinem: ecce nefas fati. Possent alioquin & legi: *Quis tantum capiet (nefas!) Fatum, quis, Superi, locus.* Tantam molem rerum fati lege conturbatam. Sed necesse non est. Tam fati, quam fatum in Mss. nobis obvium fuit. Gronovius.*

1127. Regna] Milta jam & confusa. Farnabius.

ACTUS QUARTUS.

HERCULES. CHORUS.

Exulans Hercules conqueritur, indigne ferens se indigna morte perire, famineis scilicet dolis.

Herc. **C**onverte, Titan clare, anhelantes equos,
Emitte noctem. pereat hic inundo dies,
Quo moriar. atra nube inhorrescat polus.

Obsta novercæ. nunc, pater, cœcum chaos
Reddi decebat, hinc & hinc compagibus 1135

Ruptis uterque debuit frangi polus.
Quid parcis astris? Herculem amittis, pater.

Nunc partem in omnem, Juppiter, spectâ poli;

Ne quis gigas Theffalica jaculetur juga,
Et fiat Othrys pondus Encelado leve. 1140

Laxabit atri carceris jam jam fores

Pluton superbus. vincula excutiet patri;

Cœlumque reddet. ille, qui pro fulmine

Tuisque facibus, natus in terris eram,

Ad

1132. *Emitte*] Absentia tua. *Farn.*
Pereat] Noctis nubiumque velum in-
tendatur, ne morientem me Iuno vi-
dens triumphet. *Idem.*

1133. *Quo moriar.*] *Fl. morior.* Gron.

1134. *Obsta novercæ.*] Precatur Her-
cules lucem & solem eripi, & nubium
velum intendi, ne Iuno videat &
triumphet in Hercule moriente. *Delr.*

1137. *Quid parcis*] Cur autem non
polos frangas, cur cœlo parcas? Cui,
sublato jam Hercule, bellum ex novo
inferent Gigantes. *Herc. Fu. v. 970.*

1138. *Nunc parte in omni.*] Appel-
lare Fabricium nefas, injuria hominem
afficere licet. Dixerat ille, in veteri
esse, *partem in omnem*; sæpe autem in-
cidere istam casum *ἐν ἀπὸ τοῦ οὐρανό*: su-
pra, *Nunc parte ab omni genitor iratus*
τοῦα. De hoc sic referunt: cum in o.
Mf. & in plerisque impressis legatur,
parte in omni, esse, qui reponant, *par-*

tem in omnem; idque dicere ab se fa-
ctum propter versiculum hunc: *Nunc*
parte ab omni genitor: qui tamen fa-
ciat, ut malint legere: *Nunc parte ab*
omni, Iupiter, spectâ poli. At nusquam
dicit Fabricius, se quidquam reponere
propter versiculum istum: sed *partem*
in omnem, quia sic erat in veteri. Ver-
ficulum autem istum ob aliam rem ad-
vocarat, nempe quia in eo quoque
commemorabatur *omni pars cœli.* Flo-
rentinus quoque *partem in omnem.*
Gronovius.

1140. *Othrys*] Encelado quident
Ætna imposita. *Herc. Fu. 80.* Sed O-
thryn dixit pondus leve quod torqueat
& jaculetur in deos Enceladus. sic inf.
v. 1146. *Farnabius.*

1142. *Patri,*] *Saturno, tenebrosa in*
Tartara misso. vid. *Herc. Fu. 54. Farn.*

1143. *Pro fulmine.*] Loco fulminis
tui in sævos tyrannos. sup. v. 5. *Idem.*

Ad Styga revertor, surget Enceladus ferox, 1145
 Mitterque, quo nunc premitur, in superos onus.
 Regnum omne, genitor, ætheris dubium tibi
 Mors nostra faciet. antequam spoliū tui
 Cœlum omne fiat, conde me tota, pater,
 Mundi ruina. frange, quem perdis, polum. 1150
Chor. Non vana times, nate Tonantis,
 Jam Thessalicam Pelion Ossam
 Premet; & Pindo congestus Athos
 Nemus æthereis inferet astris. 1155
 Vincet scopulos inde Typhoeus,
 Et Tyrrenam feret Inarimen.
 Feret Ætnæos inde caminos,
 Scindetque latus montis aperti,
 Nondum Enceladus fulmine victus.
 Jam te cœli signa sequentur. 1160
Herc. Ego, qui relicta morte, contempta Styge,
 Per media Lethes stagna cum spolio redii.
 Cum pene trepidis excidit Titan equis:

Ego,

1145. *Ad Styga*] Vnde prius revertor Cerberum extraxi. *Idem.*

1146. *Mitterque,*] Iaculabitur Ætnam. *Herc.* Fu. v. 80. *Idem.*

1147. *Dubium*] Incertæ possessionis propter Gigantes. *Idem.*

1148. *Spolium*] Tibi ereptum. *Id.*

1150. *Frange,*] Frange potius quam perdas cœlum. *Idem.*

1152. *Iam Thessalica Pelion Ossa*] Fl. *Iam Thessalicam Pelion Ossam Premet.* Non enim semper Pelio Ossam, ut alibi noster, sed interdum & Ossa Pelion imponunt. Vide quæ ad sextum Theibaldos Stavianæ notavimus. *Gronovius. Thessalica*] *Herc.* Fu. v. 970. *Agam.* v. 331. *Farnabius.*

1155. *Typhoeus,*] *Thyest.* v. 807. *Durumque cubile Inarime Iovis imperii imposta Typhæo.* *Idem.*

1156. *Inarimen*] Sunt, qui Virgilium & ceteros loqui velint de qua-

dam insula in ora Campaniæ, quam prius Pythecufas vocabant, de qua Strabon, Harpocraton; Strabo. Pherecydes apud Apollonii Scholiast. lib. 2. prodidit eam Typhæo impostam. idque Latini poëta, ut hic noster, sequuntur. Quod si verum, erravit Ovidius lib. 14. *Metamorph.* Inarimen, Prochyta, Pythecufas, tres insulas faciens. Vide Turneb. lib. 20. *Advers.* cap. 8. *Delr.*

1157. *Ætnæos*] *Hercul.* Fu. 106. *Farnabius.*

1158. *Montis*] *Ætnæ.* *Idem.*

1160. *Iam te cœli signa sequentur*] *Flor. regna.*

1161. *Relicta*] *Herc.* Fu. 611. *Id.*

1162. *Spolio*] Cerbero. *Idem.*

1163. *Cum pene trepidis*] Bonum hoc fateatur Liplius: dubitat an germanum; quia sit in MS. *lappis*: unde scribit *lappis*. Quam amice tui amicus?

Non

Ego, quem deorum regna senferunt tria,
 Morior: nec ullus per meum stridet latus
 Transmissus ensis: haud meæ telum necis
 Saxum est, nec instar montis abrupti latus.
 Aut totus Othrys, non truci rictu Gyges
 Pindo cadaver obruit toto meum,
 Sine hoste vincor: quodque me torquet magis,
 (O misera virtus!) summus Alcida dies
 Nullum malum profternit. impendo, hei mihi,

In

Non cedere, inquit, Solis equi, nec illis excidit Sol: alioqui periisset dies: sed trepidarunt sonipedes, tiubavit curtus: ideo fere decidit Phæbus. Quid opus (fere dixeram labi) lapsis reponere? quatuor, mei Mss. & ad unum excus. *trepidus*? Vere bonum hoc, bonum, sed & germanum. Sic ille. Vbi autem scriptis Lipsius, cecidisse Solis equos, aut illis excidisse Solem: Hoc sibi fingit vir bonus, ut habeat, quod carpat. Pene lapsos esse equos, & pene factum, ut excideret sol, pronunciat hæc ejus emendatio: quod nihil est aliud quam quod ille gnarum docet Lipsium dicere vulgatum. Flor. quoque *lapsu*. Itaque recte divinavit Lipsius. Cicero lib. 1. de officiis: *celeriter de manibus audacissimorum civium delapsa arma ceciderunt*. Virgilius lib. 6. Aneid. *Quam multa in sitivis autumni frigore primo. Lapsa cadunt folia*. Livius lib. 5. *Convertemem se inter hanc generationem traditur memoria prolapsum cecidisse*. Ovidius lib. 7. met. *Stibio collapsa dolere, ut mihi narratur, cecidit*. Petronius: *sera sua sponte delapsa cecidit*. Sic amant hæc verba conjungere, est non omnino sic auctor. Gronovius.

1164. Deorum] Iovis, Neptuni, Plutonis, in æthere n. Stryphalidas, in aquis Hydrum, in inferno Cerberum viceat. Fornabius,

1165. *Nec ullus per meum*] Querela hæc Herculis magna ex parte à Sophocle in Thrachiniis desumpta fuit, quæ

carmina sic Cicero 2. Tusculan. vel potius Attius reddidit: *Hoc non hostilis dextra, non terra edita Molor Gigantum, non bisformato impetu Centaurus ictus corpori infixit meo. Non Graia vis, non barbara ulla immanitas. Non sava terris gens relegata ultimis. Quas peragrans undique omnem hinc feritatem expulsi: Sed feminea vir, feminea intermor manu. Del. Stridit] Stridit pro stridet, & cludit pro claudite, in hujus Poëtæ exemplis verusis legitur perpetuo. Fabricius.*

1167. *Nec instar montis abrupti latus*,] Aliquid hic instar agnoscit Delrius: ideo quærit, annon melius sit *instar*. Ego autem: *nec instar montis abrupti lapis*. Sequenti autem versu Fl. *nec truci rictu gigans*. Gronovius.

1168. Othrys] Mons Thesal. Farn. Gyges] Non absurde heic divinant aliqui, Gyges: nisi loqui eum de omni Gigantum genere evincerent quæ repetuntur infra v. 1274. *Quod nulla fera est, nullusque Gigan*. Deinde cur Gyges heic potissimum requiratur? nec enim is Gigantum olim omniam erat formidolosissimus. *Grut.*

1171. (O misera virtus)] Versus integros, quibus virtutem accusat Hercules, ex antiqua Tragedia adducte Din. Ω τλήμυρ δόση, λόγος δὲ ἦδ' ἠδ', ἐγὼ δὲ σὲ ἴδω ἔργον ἠσέκου, σὺ δ', ἄρ' ἐδάδωες τήρη. Gronovius.

1172. *Impendo male in nulla*] Præclare MS. Lipsii, *impendo (hei mihi!) in nulla vitam*: sed non addicere aves

In nulla vitam facta. pro mundi arbiter,
 Superique, quondam dexteræ testes meæ!
 Pro cuncta tellus, Hercules vestri placet
 Mortem perire? dirus ô nobis pudor!
 O turpe fatum! fœmina Herculeæ necis
 Auctor feretur: auctor Alcides quibus?
 Invieta si me cadere fœminea manu
 Voluere fata, perque tam turpes colos
 Mea mors cucurrit, cadere potuiffem, he! mihi,
 Junonis odio: fœminæ caderem minis,
 Sed cœlum habentis. Si nimis, Superi, fuit,
 Scythico sub axe genita domuiffet meas

1175

1180

Vires

Mss. Pall. unigue codici, est omniau-
 storitate majori haud se esse credu-
 lum, ne exemplo noceat, scribit Græ-
 pæus. Ut ejus infirmitati consulamus,
 monemus idem præforre Florentinum.
 Jam duo sunt: & duos sprevisse Laro-
 næ liberos non impune fuit Niobæ.
 Gronovius. Impendo] Δωρεσθαι γδ
 τ̄ τοῖς θεοῖς τὸν ἄλγος, &c. etiam fortis
 ægre fert sibi non vitiliter pereundum,
 atque ubi viribus non est locus. Farn.

1175. *Herculei vestri placet Mortem
 perire?*] Non male, ut mortem perdere
 in superioribus notavimus. Sed Flor.
Herculei vestrum placet Morie ferire.
 Numquid, *Morte feriari?* id est, mor-
 rientem nihil agere. Gronovius.

1178. *Auctor Alcides quibus?*] Fl.
 morior Alcides quibus. Idem. *Quibus?*
 Monstris, tyrannus, gigantibus, feris.
 Farnabius.

1179. *Invieta*] Inexorabile fatum.
 Idem.

1180. *Perque*] Tam ingloria Par-
 carum de me decreta, ut fœminea per-
 irem manu. Idem.

1181. *Cadere potuiffem mihi Junonis
 odio:*] Lipsius, lego, inquit, *hei mihi*,
 non addito, ex scripto in ex conjectu-
 ra. Ergo referunt in Herbij. & Venet.
 fuisse: *potuiffet mihi*: quendam repo-
 nere, *potuiffem hei mihi*: se vero suspi-

care, *prodesset mihi*. Gruterus vero
 optime iterum Lipsii scriptum habere
 fatetur, dolereque quod ob sacramen-
 tum suum veterat sequi. Sed hoc sa-
 cramentum, nihil ex uno libro aut de
 conjectura contra conspirantes in er-
 rone manifestat libratios; quoties ipse
 hoc ipso in opere violavit? Νῆφθ
 δὲ τοῦ κυ τοῖς τοῖς τοῖς, neque nihil
 neque omnia: hoc est sacramentum
 nostrum. Verum Lipsianum cenleo,
 etsi de ingenio sit ejus, non totidem
 apicibus de libro. Credibile est fuisse
 in illo, quod in Herbij. & Ven. nos in
 Florentino vidimus: *potuiffet mihi*. Ut
 autem in Livio Pateatorum, in Pan-
 decte Florentino, in hoc Seneca obser-
 vare licet, ob similitudinem aut in me-
 dio eatundem, aut in fronte ac sine
 diversarum vocum, literas aliquas
 omisisse libratios, POTUISSE MI-
 HI, ut scriptum erat pro *potuiffem hei
 mihi*, genuit illud, *potuiffet mihi*. Gro-
 novius.

1182. *Cadere potuiffem minis,*] Pa-
 rum decet herbem minis cadere: odio
 vel fœminæ ferendum est, minis ne
 quidem viri. Præterea Flor. *cadere po-
 tuiffem nimis*. Fortasse: *cadere potui
 fœminæ, sed cœlum habenti*. Ut Armi-
 nius apud Tacitum jactat, sibi tamen
 tres legiones succubuisse. Statim idem
 codex,

Vires A
 Junonis
 Novero
 Quid ta
 Mortal
 Adhuc
 Victa e
 Trinam
 Nemea
 Vallatu
 Trinam
 Aut in
 Saxo se
 feto fl
 lacen

index, su
 super
 fœmin
 decu
 75. &
 minis
 1185.
 Vires 54
 amem q
 eo, p
 fia: Id
 1186.
 Sic omne
 se cenleo
 pudor est
 ratum vo
 quid dier
 Hinc]
 quod tu
 1188.
 genuit to
 permicio
 1190.
 sedura C
 necle no
 tandum
 ferebas.
 pati. G

Vires Amazon. fœminæ cujus manu 1185
 Junonis hostis vincor? hinc gravior tui,
 Noverca, pudor est. quid diem hunc lætum vocas?
 Quid tale tellus genuit iratæ tibi?
 Mortalis odia fœmina excessit tua.
 Adhuc ferebas esse te Alcidæ imparem. 1190
 Victa es duobus: pudeat irarum deos.
 Utinam meo cruore satiasset suos
 Nemeæa rictus pestis! aut centum anguibus
 Vallatus hydram tabe pavissem mea!
 Utinam fuisset præda Centauris datus! 1195
 Aut inter umbras victus, æterno miser
 Saxo sederem, spolia cum traxi ultima
 Fato stupente. nunc ab inferna Styge
 Lucem recepi, Ditis evici moras.

Ubi-

codex, *superi*, non *superi*. Lege: *si nuncius superi fuit*. nempe cœlum habenti fœminæ: me cadere: at Amazoni hoc decus indulsissent. Sic supra v. 1125. & in Troadibus. Hoc etiam Comælinus in MS. invenit. *Gronovius*.

1185. *Amazôn*.] Hippolyte, Herc. Fu. v. 542. *Farnabius*. *Fœmina*] Nunc autem quam vilis fœminæ manu perco, qui Iunoni dignus visus sum hostis? *Idem*.

1186. *Hinc gravior tui, Noverca*.] Sic omnes libri. Auctoris tamen fuisset censo: *hic gravior tibi, Noverca, pudor est*. Sequitur: *quid diem hunc lætum vocas?* Flor. *hunc talem*. Forte: *quid diem hunc album vocas?* Gronov. *Hinc*] Cum me perdat muliercula quod tu facere non potuisti. *Farnabius*.

1188. *Quid tale*] Quod monstrum genuit tellus in tui mihi infelæ gratiæ perniciosius quam Deianitam? *Idem*.

1190. *Adhuc ferebas esse te*] Conjectura Gruteri. *Lipius fremebas*. Sed recte notaverat Delcius non esse mutandum, quod habent omnes scripti: *ferebas*. id est, *Patiebare, cogebaris pati*. *Gronovius*.

1191. *Villa*] A me prius, nunc à Deianira, quæ plus in meam perniciem valuit, quam tu dea. *Farnabius*. *Pudeat*] Si mortales plus possint. *Idem*.

1193. *Nemeæa*] Leo Nemeæus, Herc. Fu. v. 223. *Idem*. *Centum*] Circumdatus fœcundæ capitibus Hydræ mortem extimuissem, sanguine meo ab Hydræ veneno in tabem verso. *Idem*.

1195. *Centauri*] Quos in monte Pholoë occidi & profligavi. *Idem*.

1196. *Æterno*] Respicit ad saxum cui adhæsit Theleus. *Sedet æternunque sedit Infelix Theleus*. *Idem*.

1197. *Spolia ultima*] Cerberum, id est, mortem, rerum terminum. Herc. Fu. v. 289. *Idem*.

1198. *Ab inferna*] Ab inferis reddi, Herc. Fu. v. 611. *Idem*.

1199. *Ditis evici moras*.] Flor. *lucis erui moras*. Fortasse: *nunc ab inferna Styge Diem recepi, lucis emerui moras, Vbiq; mors me fugit, ut*. Nam male his interponitur finitæ periodi nota. Sic apparet recte Gruterum *Nunc* è MS. reposuisse pro *Tunc*. Reddita est vita, data & longior vita, mors à me prohibita, ne honeste moreretur. Nec vero, quati

Ubique me mors fugit, ut leto inclyto
 Fortis carerem. ô feræ victæ, ô feræ!
 Non me triformis sole conspecto canis
 Ad Styga reduxit. non sub Hesperio polo
 Ibera vicit turba pastoris feri.
 Nongemina serpens. perdidisti mortem, hci mihi, 1205
 Toties honestam, titulus extremus quis est?
Chor. Viden' ut laudis conscia virtus
 Non Lethæos horreat amnes?
 Pudet auctoris, non morte dolet.
 Cupit extremum finire diem
 Vasta pressus mole gigantum, 1210
 Et montiferum Titana pati.
 Rabidæque necem debere feræ.
 Si tua causa est miseranda necis,

Quod

quasi nihili, transeundum editoribus
 fuit, quod propinavit è libro Lipsius:
 ut *relo inclita mortis carerem*. Nam Fl.
Mortis, non *Fortis*. Tantummodo li-
 terana muta: ut *relo inclito Mortis ca-
 rerem*. Quod ut agnoscas auctoris esse,
 recognosce quod supra posuit: *haud
 mea telum necis Saxum est, nec instar
 montis abrupti lapis*. Et superius: *quic-
 quid ad mortem irabit, Telum est abun-
 de*. Ergo *relo inclitum mortis* est ho-
 bile instrumentum, honestus auctor
 mortis: ut qui *Alex* magni dextra
 cadunt. Statim Flor. *ô fera victa, fera*.
 Gronovius.

1200. *Vt leto*] Lipsius ex M. S. *Vt
 zelo inclite Mortis carerem*. Farnabius.

1202. *Sole*] Herc. Fu. v. 813. *Id.*

1204. *Ibera*] Geryonis trigemini.
 Herc. Fu. v. 232. *Idem*.

1205. *Gemina*] Angues duo; quos
 à Iunone immisos elisi jam in cunis
 vagiens. Herc. Fu. v. 215. *Idem*.

1206. *Titulus*] Atque ecce inho-
 nesta tandem morte peteo. *Idem*.

1208. *Non Lethæos*] Mortem non
 horret, sed ingloria mortis generis pu-
 det, supra v. 1172. *Idem*.

1210. *Finire diem Vasta pressus mole
 Gigantum*] Flor. *finire diem Vasta tu-
 midi morte gigantū*. Gronovius.

1212. *Montiferum*] Enceladum,
 Typhoea, Gygen. supra v. 1157. Farn.

1214. *Si tua causa est miseranda necis,*
] Non bene hoc habere odoratus
 Scaliger suspicatur scribendum: *Si
 causata est miseranda necis*. Ego aliud
 vitium hujus orationis video, Quam
 enim flagitiose chorus hic tuadet Her-
 culi *δὲ πρὸς τὸν ἥρωα* & sibi violentas
 manus afferre? Amicorum est revo-
 care ad vitam vitæ ob aliquod animi
 corporisve insanabile malum pertaños,
 ut ad Hippolytum notavimus. Sic Ar-
 ticum Agrippa, quum ei staret alere
 morbum desinere, flens atque osculans
 orabat & obsecrabat, *ne id, quod natu-
 ra coegeret, ipse quoque sibi acceleraret,*
*& quoniam tum quoque posset temporibus
 superesse, si sibi suisque reservaret.*
 Præterea hæc oratio est ad ignavos. Vt
 Enilius Paulus mandabar ad Persen:
 Ἀλλὰ τὸ τὸ γὰρ ἐπεὶ τὸ ἐγὼ ἴδω ἐπὶ
 αὐτῷ τῷ ἄνθρωπῳ ἐστὶν. ἀνὴρ βλάστη. Et Ne-
 roni amici, ut *quamprimum se impen-
 dentibus consumelium ei pereret*: tum, *Vf-*

Quod nulla fera est, nullusque gigas, 1215

Jam quis dignus necis Herculeæ
Superest auctor, nisi dextra tui?

Herc. Heu qualis intus scorprios, quis fervida

Plaga revulsus cancer infixus meas

Urit medullas? sanguinis quondam capax 1220

Tumidi jecur pulmonis arentes fibras

Distendit: ardet felle siccato jecur,

Totumque lentus sanguinem avexit vapor.

Primam cutem consumpsit, hinc aditus nefas

In membra fecit, abstulit costis latus, 1225

Exedit artus penitus, & totas malum

Hausit medullas. ossibus vacuis sedet.

Nec ossa durant ipsa, sed compagibus

Discussa ruptis mole collapsa fluunt.

Defecit ingens corpus, & pesti fatis 1230

Herculeæ non sunt membra. pro, quantum est malum,

Quod esse vastum fateor? ô dirum nefas!

En

que ad cone mori miserum est? Florentinus pro *Si* habet *Sed*, & *majus* pro *necis*: deficit in eodem *quod* est post *fera*: & *Nam* legitur pro *Iam*. Sensum exhibere posse videor, de verbis parum confido. Tale quid profatus est Chorus: *Sed tua laus est, venerande, manus, Quod nulla fera nullusque gigas, Nec quis dignus necis Herculeæ Superest auctor. in victo, vivit. Aut, vive, dextratus.* Si quis hæc commodius, vice-rit, Gronovius.

1218. *Heu quis intus*] Legunt, inquit ille, ex MS. suo: *Heu qualis intus*, & *Plaga revulsus*: placet nisi quod retineo *Plaga reversus*. Ergo & Gruterus, etsi blandiatur leviter Lipsiani codicis scriptura, alterum retinet: & pro priori facit: *Heu heu quis intus*. Sed Lipsianum omne confirmat Florentinus, & præterea facit *Scorprios*. Vnum terminatione Græca, an voluit *Scorpio*, Idem. *Fervida*] E Zodiaco,

in quem Iuno Cancrum transfulerat. Thyest. v. 852. in pœnas meas rever- sus. Farnabius.

1220. *Tumidi jecur pulmonis*] Forte, *decus*. Ille decens Herculeum corpus pulmo, ille sanguinis quondam capax, distendit fibras arentes. Gronovius.

1223. *Lentus sanguinem avexit vapor.*] Fortassis, *excoxit*. Sequenti, *Flor. alitum nefas*. non *aditus*. Idem. *Vapor*] Calor veneni. Farnabius.

1225. *Abstulit*] Aliquoties jam ante *jecur* nominatum. verissime liber, *latus*. In costis ipsis, inquit, adesum, nec jam comparer latus. Lips.

1226. *Malum*] Nefandum vitus. F. 1228. *Compagibus*] Nervis, ligan- mentis, tendonibus. Idem.

1230. *Pesti fatis*] Grassante vene- no. Idem.

1232. *Vastum*] Cui mala maxima semper exilia, minuta, contemibilia videbantur. Delr.

En cernite, urbes, cernite ex illo Hercule
 Quid jam superfit. Herculem agnoscis, pater?
 Hisne ego lacertis colla Nemeæi mali
 Elisa pressi? tensus hac arcus manu
 Astris ab ipsi detulit Stymphalidas?
 His ego citatam gressibus vici feram,
 Radiante clarum fronte gestantem caput?
 His fracta Calpe manibus elisit fretum?
 His tot ferae, tot scelera, tot reges jacent?
 His mundus humeris sedit? hæc moles mea est?
 Hæc ne illa cervix? has ego opposui manus
 Cælo ruenti? cujus, ô, custos manu
 Trahetur ultra Stygius? ô, vires prius

1235

1240

1245

In

1233. *Illo*] Victore, domitore. Farnabius.

1235. *His*] *His elisa jacet moles Nemeæa lacertis, &c. Idem. Lacertis*] Sic testantur interfectum Theocritus *id.* 26. Euripid. in Herc. Fur. & Apollodor. lib. 2. Biblioth. errant pictores, qui Herculem manibus leonis os deducentem pingunt. Advertit Pet. Victor. lib. 4. var. lect. c. 22. *Delr. Spolia Nemeæi mali*] Quid est elidere & premere spolia? Præclare Flor. *Hisne ego lacertis colla Nemeæi mali Elisa pressi?* Apollodorus: *Ἐλίσθη τὴν κολοῦ τῆς τοῦ λέοντος κερταῖον ἀπὸ τοῦ Ἡρώδου.* Suetonius in Nerone volente imitari Herculis facta: Præparatumque leonem ajunt, quem vel clava vel brachiorum nexibus in Amphibœatri hæcena spectante populo nudus elideret. Gronovius. *Nemeæi*] Herc. Fu. v. 223. Farnabius.

1237. *Astris ab ipsi depulsi*] Sic quidem & Florentinus. Scripsit tamen auctor detulit. Statius lib. 10. Nullaque testorum subit ad fastigia, qua non Deserat hasta virum, persusaque cade recurat. Gronovius. *Depulsi*] Al leg. detulit Farnabius. *Stymphalidas?*] Herc. Fu. v. 243. Idem.

1238. *Citatam*] Cervam aureista-

diantem cornibus, Herc. Fu. 221. Farnabius.

1240. *His fracta Calpe manibus elisit fretum*] Immo fretum elisit Calpen, & per eam sibi pervium fecit juvante Hercule. Scitabo igitur, emisti. Mox Flor. *hac moles mea est; non mei.* Gronovius. *Calpe*] Bimaris è columnis Herculis una. vide Herc. Fur. v. 236. Farnabius.

1242. *His mundus*] Herc. Fu. v. 61. *Hac caelum cervice tuli?* Farnabius. *Hac moles*] Hocine corpus illud meum quondam torosum? Idem.

1243. *Has ego opposui manus*] Fortassis: *has ego opposui moras Cælo ruenti.* De ipsa cervice vel humeris intelligit. Sequenti etiam Flor. *quæ mea custos manu.* Gronovius.

1244. *Cujus*] Quis posthac Cerberum ab inferis extrahet? Farnabius.

1245. *O vires prius In me sepulci*] Flor. quoque ut Lipsianus: *sibi vires.* Hoc extra aleam est, quicquid obstrepat Gutierus. Sed Lipsii distinctionem, ubi vires prius *In me? sepulci:* est laudatam quoque Delrio, haudquam ferò. Multo minus interpretationem Gruteri, tamquam velis vulgata, simulatque vires advocat Hercules malo isti depellendo, exercuisse

le

In me sepultæ ! quid patrem appello Jovem ?
 Quid per Tonantem vindico cœlum mihi ?
 Jam jam meus credetur Amphitryon pater.
 Quæcumque pestis viscere in nostro lates,
 Procede. quid me vulnere occulto petis ? 1250
 Quis te sub axe frigido Pontus Scythes,
 Quæ pigra Tethys genuit, aut Maurum premens
 Ibera Calpe littus ! ô dirum malum !
 Utrumne serpens squalidum crista caput
 Vibrans ? an aliquod est mihi ignotum malum ? 1255
 Numquid cruore es genita Lernææ feræ ?
 An te reliquit Stygius in terris canis ?
 Omne es malum, nullumque. quis vultus tibi est !
 Concede saltem scire, quo peream malo.
 Quæcumque pestis, sive quæcumque es fera, 1260
 Palam timeres. quis tibi in medias locum

Fecit

se non pauca antehac quasi sopita, quæ ne ipse quidem sibi inesse putaverat. Scio illud Petri Chrylogi serm. 50. *Firmat artus & gressus ad cursum suscitât in vivo cadavere jam sepultos.* Scribo tamen: ubi vires prius. *Metem sepulta?* Vbi sunt vires, quas priusquam ego morerer ac sepelirer, mortuus & sepultas sentio. Hoc necessarium tò prius requirere videtur: nam vires prius pro priores, ut ante malorum, minime placet. Gronovius.

1247. *Quid per Tonantem vindico cœlum mihi?* Flor. *vindico cœlum miser?* Et sequenti, *Amphitryon pater.* Gronovius.

1252. *Aut Maurum?* Unde hoc venenum? à mari Scythico, Boreali aut Atlantico? Farnabius.

1256. *Lernææ Hydræ.* Idem.

1257. *An te?* An Aconitum illud es, & Cerberi spuma? Idem.

1258. *Omne.* Ex effectu. Idem. *Nullumque?* Quia non appares. Idem. 1260. *Pestis sava, quæcumque essera?* Flor. plane, ut voluit Lipsius: *Quæcumque pestis, sive quæcumque es*

fera. Abstineant conjecturas. Ne offendant sive semel positum, sic Iulianus lib. 2. cap. 1. *quæ exaggerationibus regum, sive Nilitrabentis limum, terrarum recentissima videntur.* Ita Mess. & meliores editiones. Nuper addiderunt: sive exaggerationibus. Eodem libro cap. 9. recte Freinshemius: *Ducenta millia Persæ eo pralio sive naufragio amisere.* lib. 38. eosque variâ exhortationibus ad Romana bella sive Asiatica incitat. lib. 42. *Captivi ex Crassi, sive Antonii, exercitu recollecti.* Miseret illorum, qui vexant illud, *Palam timeres,* substituendo, *venires, timeres, timori es.* Quid apertius? Si palam & aperto Marte mecum consisteres, non læderes, non tereres; immo ultro timeres & domarere. *Palam est palam* exposita vel opposita. Tacitus 11. ann. *nullis palam neque cognitis mox causis.* id est, nullis, neque tum palam factis neque mox cognitis. Gronovius. *Quæcumque pestis?* Ambigit an pestem hanc dicat, an feram aliquam intra se latentem. Lips.

1261. *Palam timeres?* Non auderes aperta

Fecit medullas? ecce, dirupta cute
 Viscera manus detexit, ulterior tamen
 Inventa latebra est. ô malum simile Herculi!
 Unde iste fletus? unde in has lacrimæ genas? 1265
 Invictus olim vultus & nunquam malis
 Lacrimas suis præbere consuetus (pudet!)
 Jam flere didicit. quis dies fletum Herculis,
 Quæ terra vidit? siccus ærumnas tuli.
 Tibi illa virtus, quæ tot elisit mala, 1270
 Tibi cessit uni. primo, & ante omnes mihi
 Fletum abstulisti. durior saxo horrido
 Et Chalybe vultus, & vaga Symplegade,
 Rictus meos infregit, & lacrimam extulit.
 Flentem, gementem, summe pro rector poli, 1275
 Me terra vidit. quodque me torquet magis,

No-

aperto me mare aggredi: in ipsius visceribus lates & cruciatis. *Delrius.*

1262. *Ecce dirupta cute*] Flor. *dirupta.* Lege, *derepta.* Gronovius.

1264. *Simile*] Invictum, indomitum. *Farnabius.*

1269. *Siccus*] Siccis oculis, non lacrymantibus. *Idem.*

1270. *Tibi illa*] Ovitulenta pestis. *Idem.*

1272. *Fletum abstulisti*] Non placet Grætero. At placuisset, si meminisset

Plauto & Ciceroni *ausferre* per sepe esse, impetrare. Mihi non placet, primo & ante omnes. Fortasse: *prima in ærumnis mihi Fletum abstulisti.* Gronovius. *Abstulisti*] Extorsisti. *Farnabius.*

Durior saxo] *Anat* Tragicus nosse sequi Ovidium, de quo similitudines istas desumpsit ex Metam. *Savior illa freto surgente, cadentibus hardis, Durior & fetto quod Noricus excoquit ignis, Et saxo quod adhuc vivum radice tenetur.* *Fabr.*

1273. *Symplegade*] *Hercul. Fur. v. 1210. Med. v. 341. Farnabius.*

1274. *Et lacrimam extulit.*] Hoc quidem improbum. *Delrius* & quibus-

dam notat *extulit.* Flor. *expulit.* *Queritur* Guterus hæc valde esse huius, nec juvare *Ms.* nisi quod unus, *virtus pro vultus.* Sed hic nihil juvat: nam *durus ille vultus* ipsius Alcidae est: Sic *Hercule Fur. hic durus malis Lacrimare vultus nescit.* Videtur fuisse: *durior saxo horrido Et chalybe vultus & vaga Symplegade suum rigorem infregit, & lacrimam expulit. Vel, expulit.* Nisi, *Rictus suos infregit,* eodem sensu dixit: nam & sic supra v. 1267. *truci rictu Gyger.* Gronovius.

1275. *Summe pro rector poli*] Sic habere libros aut *prospector*, testis *Guterus*: *Lipsianum pro rector*, quod jam occupet *edd. recentiores*: non suam, quod nullus adimpletur liber alius. Tanto hercle pejor quisvis alius. Nam est nullus esset vetus liber, nec *Lipsianus* id ostentaret, tamen proclive erat divinate *pro rector* legendum; ut vere ait *Scaliger.* Sed quid ipsi in memem venit, quum se unquam concessurum negat, *summe pro rector*, recte posse dici? & corrigi, *summa*: *Mistice interdum festinat & defungitur.* *Florent.* quoque: *summe pro rector poli.*

Aque

Noverca vidit. urit ecce iterum fibras,
Incaluit ardor. unde nunc fulmen mihi?

Chor. Quid non possit superare dolor?

Quondam Getico durior Æmo,
Nec Pharrhasio lenitor axe,
Sævo cessit membra dolori:
Fessumque movens per colla caput
Latus alterno pondere flectit.

Fletum virtus sæpe resorbet.
Sic Arctæas laxare nives,
Quamvis tepido fidere Titan
Non tamen audet, vincitque faces
Solis adusti glaciale jubar.

1280

1285

HER-

Atque in eo acquiescendum. Gronovius.

1278. Fulmen] Quo peream. Farnabius.

1280. Æmo] Thracio monte. Id.

1281. Nec Pharrhasio] Videtur scribendum; Et Pharrhasio. Nam lentus, qui non commovetur facile ira, amore, dolore: durus, & immitis, cui as triplex circa pectus, ut loquitur Scioppius in Veris. quem vide. Cicero lib. 2. de Orat. Huic generi contrarium est ridiculi genus patientis ac lenti: ut quum Cato percussus ab eo, qui arcam ferebat, quum ille diceret, Cave, rogavit, num quid aliud ferret præter arcam. Gronovius. Pharrhasio] Septentrionali, juxta quem Callistho è Pharrhasia urbe Arcadiæ in urfam versa, cum filio Arcæ. Herc Fur. v. 129. Farnabius.

1286. Fletum virtus sæpe resolvit.] Aut valde falli aut ex re ipsa & sequenti imagine legendum, resorbet, scripsit Lipsius. At ego aut valde fallor, aut ille maluit, quod ex libro nobis expensum ferre poterat, conjecturæ suæ videri. Itaque luit pœnas. Ecce amicus ejus: Resolvit, esse metaphoram à nivibus sumtam: sicut solis tepor in aquam, ita ab luctu fletum resolvit in

lacrimas; hanc sententiam, si cum Mog. & Mss. legas luctus: sin cum impressis virtus, fletum fluere paratum absumi à virtute & à robore animi absorberi: vereri, ne quid mendii subbit: nam quosdam & latum virtus, quosdam, fletum virtus, quosdam fletum luctus. Abreptus hoc quoque torrente Gruterus affert è quibusdam: Fletum virtus: tentat, fletum luctus. De Lipsiano alium silentium, nisi quod tandem Gruterus, tempus fuisse cum suspicaretur Lipsianum secutus auspiciam, Fletum virtus ecce resorbet. Ocius hæc inducite omnia, o optimi: & verbo accipite legendum esse: Fletum virtus sæpe resorbet. Totidem literis Florentinus. Et est, quod M. Seneca, introrsus agere lacrimas. Sæpe virtutis suæ memor sistit lacrimas jam erumpentes & quasi retrahit. Gronov. Fletum] Lactymas jam dolore fluere paratas animi robur absunxit: non secus ac glaciem stringit frigus Boreale, nec à Solis radiis solvi patitur. Farnabius.

1289. Vincitque faces Solis adusti Glaciale jubar.] Nihil differt Flor. ab omnium aliorum librorum, nisi quod vincitque. Præterea legendum est, adusti, ut vidit olim Zinzerlingus. Glaciale

HERCULES. ALCMENA.

Lamentantem Herculem solatur Alcmena.

Herc. **C**onverte vultus ad meas clades, pater. 1290
 Nunquam ad tuas confugit Alcides manus.
 Non, cum per artus hydra fœcundum meos
 Caput explicaret. inter infernos lacus
 Possessus atra nocte cum Fato steti;
 Nec invocavi. tot feras vici horridas, 1295
 Reges, tyrannos; non tamen vultus meos
 In altra torfi. semper hæc nobis manus
 Votum sponndit. nulla propter me sacro
 Micuere cœlo fulmina. hic aliquid dies
 Optare iussit. primus audierit preces, 1300
 Idemque summus. unicum fulmen peto.
 Giganta crede. non minus cœlum mihi
 Afferere potui. dum patrem verum puto,
 Cœlo peperci. sive crudelis pater,
 Sive es misericors, commoda gnato manum. 1305
 Propera ante mortem, & occupa hanc laudem tibi.

Vel,

*eiæ jubar est splendens nitensque glaci-
 es, ut acceperunt omnes. At Grutero
 nunquam persuadebunt id Latine di-
 ctum. At nos nunquam de illo dubi-
 tavimus. Galea jubar apud Statium.
 Gronovius. Faces] Glaciæ jubar, id est,
 splendor aquæ in glaciem pellucidam
 indurata non dissolvitur sole. Farna-
 bius.*

1293. *Caput explicaret]* Ita rursus
 postliminio scribendum putavi, au-
 ctoribus missis nostris, imo ratione ipsa.
 Antea inventum erat, *Caput implica-
 ret*; placuitque viris hatum artium
 primis. At capita Hydræ non ita exossa
 & juncæ, ut circumvolerent atque
 amplecterentur Herculem, ut ipsi in-
 terpretantur. non: Hydra septem illis
 capitibus hinc inde erectis eum cir-

cumvallabat quasi quadam sagena.
Gruterus.

1296. *Non tamen]* Non implorans
 opem tuam suspexi. *Farnabius.*

1298. *Votum]* Certam fecit victo-
 riæ spem. *Idem. Propter]* In omen,
 aut auxilium meum qui ipse tui ful-
 minis vice fuerim. *Sup. 1143. Idem.*

1302. *Giganta]* Crede me esse unum
 è gigantibus, fulminaque, nam ego his
 potentior cœlum perfringere potui,
 nisi pepercissem, quod te verum mihi
 patrem credidissem. *Idem.*

1305. *Manum]* Fulminantem. *Id.*

1306. *Propera ante mortem]* Flor.
Propera ante morte. Forſan: *Propera*
mortem & occupa hanc laudem tibi.
Virgilius lib. 9. & pulcræm properet per
vulnera mortem. Tacitus 2. ann. nisi

volunt-

Vel, si piget, manusque detrectat nefas,
 Emitte Siculo vertice ardentem, pater,
 Titanas in me, qui manu Pindum ferant,
 Aut te, Ossa, qui me monte projecto opprimant. 1310
 Abrumpat Erebi claustra, me stricto petat
 Bellona ferro. mitte Gradivum trucem;
 Armetur in me dirus; est frater quidem,
 Sed ex noverca. tu quoque Alcidiæ soror
 Tantum ex parente, cuspitem in fratrem tuum 1315
 Jaculare, Pallas. supplices tendo manus
 Ad te, noverca. sparge tu saltem, precor,
 Telum. perire fœminæ possum manu.
 Iam fracta, jam satiata, quid pascis minas?
 Quid quæris ultra? supplicem Alciden vides. 1320
 Et nulla tellus, nulla me vidit fera
 Te deprecantem. nunc mihi iratâ quidem
 Opus est noverca. nunc tuus cessat dolor.
 Nunc odia ponis. parcis, ubi votum est mori?

O

voluntariam mortem properavisset. Gronovius. Occupa] Præripe necis meæ laudem muliericula. Farnabius.

1308. Siculo] Typhoëa, Enceladum, Titanasque alios Aetnæ subjectos. Idem.

1311. Abrumpat Erebi claustra.] Lege cum Fl. Abrumpat Erebi claustra, me stricto petat Bellona ferro. Hujus enim est abrumpere claustra Erebi & inde emergere. Petronius: At contra sedes Erebi qua rupta debiscit, Emergit late Ditis chorus, horrida Erinnyes, Et Bellona minax. Gronovius. Erebi] Inferni Aetnæ subjectos. Farn.

1312. Bellona] Agam. v. 81. Idem. Gradivum] Martem, à gradiendo in bello ultra citroque: sive à *εργον* *δία* vibro. aliis quidem grandem divum. Idem.

1313. Et frater quidem] Flor. est frater quidem: ut ex suis Gruterus. Gronovius, Frater] Vid. Hercul. Fur.

v. 906. Martem autem concepit Iuno tacto flore in campis Oleniis. Farn.

1314. Alcide] Pallas è cerebro Iovis nata. *Ὀπιδέδα* patrima virgo, *ἀεινήτιος*. Farnabius.

1315. Fratrem] Me. Idem.

1316. Pallas] Apud Sophoclem quoque in Trachiniis, Hercules Palladis opem implorat. Delr.

1319. Quid pascis minas?] Vereor ne fuerit: quid parcis minis? Cur non exsequeris, quod sæpe minata es. Gronovius.

1322. Nunc mihi iratâ quidem] Fl. irata pater. An parum. Non iratilla vehementi, quæ tot horrida & aliis invicta monstra produxit, succensam: quamvis leviter commota potest me nunc feminecem conficere. Plautus Curculione: Non ego nunc mediocri incedo iratus iracundiâ, Sed easse illa, qua excisionem facere condidici oppidis. Idem.

O terræ & urbes ! non facem quisquam Herculi, 1321
 Non arma tradet ? tela subtrahitis mihi.
 Ita nulla sævas terra concipiat feras
 Post me sepultum. nec meas umquam manus
 Imploret orbis. si qua nascetur fera,
 Nascatur alius. undique infelix caput
 Maestate saxi, vincite ærumnas meas. 1330
 Ingrate cessas orbis ? excidimus tibi ?
 Adhuc malis ferisque suppositus fores,
 Ni me tulisses. vindicem vestrum malis
 Eripite, populi. tempus hoc vobis datur. 1335
 Penfate merita. mors erit pretium omnium.
Alm. Quas misera terras mater Alcidaæ petam ?
 Ubi natus, ubinam est ? certa si visus notat,
 Reclinis ecce corde anhelanti æstuat.
 Gemit. peractum est. membra complecti ultima, 1340
 O nate, liceat. spiritus fugiens meo

Le-

1325. *O terra & urbes*] Flor. terra. Gronovius.

1327. *Ita nulla*] Optant & impre-
 cantis est, &c. ut. Farnabius.

1329. *Si qua nascetur fera*] Nascatur
 alius] Flor. si qua nascetur mala. Hoc
 quidem expeditum ; sed quid sibi vult
 idem, quum subjungit, Nascetur odium
 undique &. Numquid, Nascantur hodie,
 aut undique. Gronovius. *Alius*]
 Alius Herc. vindex. Farnabius.

1331. *Vincite*] Interficiendo libe-
 rate me ærumnis. Farnabius.

1335. *Vindicem vestrum malis Ex-*
cipite] Lipsius & priori vestri bene
 consuluerat, hic legebat: *malis Eripite*.
 Nihil illi de utroque, sed ex priorē su-
 munt occasionem invhendi in Lip-
 siansem editionem : in posteriori: *Ex-*
cipite, eripite, sæpe enim hoc significat.
 Hic cessant ingentia commentariorum
 spatia. Proferant exemplum vel unum.
 Nemo unquam veterum dixit *excipere*
malo, pro liberare & eripere ex eo, quo
 quis jam premitur. Præterea Florent.

plane: *Eripite*. Et statim: *vobis datur*
Pensare merita. Quasi sic ad pensanda
 merita. Gronovius. *Tempus*] Exolventi
 di vos ingrati animi labe. Farnabius.

1338. *Certa*] Res certas. Idem.

1339. *Corde anhelanti*] Cor per ar-
 teriam venosam, aërem refrigerantem,
 quem pulmones misere, recipit, teste
 Aristotel. l. 3, de partibus animal. quare
 cum superius dixerit pulmones vi ven-
 neni exaruisse, profecto consequeba-
 tur, quod subjungit, æstuantis cordis
 suspirium, & quasi suffocatio. Delr.

1341. *Spiritus*] Ex veterum con-
 fuerudine, apud quos proximiores,
 eorumque defectu ut quisque amicior
 expirantem deosculabantur, & corpus
 corpori, vultum vultui impone-
 bant, quasi excepturi ore fugientem
 animam. Cicero in Vetreni: *filiorum*
suorum supremum spiritum ore excipere
liceret. Virgilius 4. *Aneid.* & *extremo*
si quis super balitus errat Ore legam.
 In mortem Drusi: *excipiat hanc ani-*
mam ore pio. Idem.

1342. Bra-

Legatur ore. brachia in amplexus cape.
 Ubi membra sunt? ubi illa, quæ mundum tulit,
 Stelligerâ cervix? quis tibi exiguam tui
 Partem reliquit? *Herc.* Herculem spectas quidem, 1345
 Mater; sed umbræ simile nescio quid mei
 Agnosce, mater. ora quid flectis retro,
 Vultumque mœrens? Herculem dici tuum
 Partum erubescis? *Alcm.* Quis feram mundus novam,
 Quæ terra genuit? quodve tam dirum nefas 1350
 De te triumphat; Hercules victor quis est?
Herc. Nuptæ jacentem cernis Alciden dolis.
Alcm. Quis tantus est, qui vincat Alciden, dolus?
Herc. Quicumque, mater, scœminæ iratæ sat est.
Alcm. At unde in artus pestis aut ossa incidit? 1355
Herc. Aditum venenis palla scœmineis dedit.
Alcm. Ubinam ipsa palla est? membra nudata intuor.
Herc. Consumpta mecum est. *Alcm.* tantane inventa est
 lues?
Herc. O mater, hydram, & mille cum Lerna feras
 Errare mediis crede visceribus meis. 1360
 Quæ

1342. *Brachia in amplexus*] Flor. *brachia & amplexus.* Grotius: *brachia amplexu cape.* Gronovius.

1346. *Sed umbræ simile nescio quid*] Liplius verat damnari scriptum: *sed umbram & vile nescio quid mei.* Id ita oblique contemnunt: nescio quid membrorum restat vero corpori dissimile, umbræ corporis simile, quod esse videatur, non sit: nec se videre cur damnentur. Hoc nimirum nesciebat

Liplius. Alterum vero damnaverat hætenus, ut recens antiquo, meliori qualecumque cedere juberet: non quasi non posset explicari. Et subsidiatur illi Florentinus, qui *umbrevile.* Sed umbram, inquit, ipsum jam, jam adumbratum & evanidum, & aliquid vile mei, quod pœne quo nomine appellem nescio: nam illud quod erat nobile,

quod verum faciebat Herculem, animus & robur, periit. Cogitabam etiam: *Herculis spectas quidem, Mater, sed umbram, & vile nescio quid tui.* Agnosce, mater. Gronovius.

1348. *Vultumque mœrens*] Fl. *Vultumque mergi.* id est, vel demittis ac dejicis, vel demissa palla obtegis & velas. Sic *mergere caput* in re foedissima. Gronovius.

1352. *Nuptæ*] Deianiræ. *Idem.*

1354. *Mater*] O mater. Farnabius.

1355. *At unde in artus*] Fl. *Et unde.* Interrogativum, ut Virgilio: *Et quæ tanta fuit Romam tibi causa videndi?* Gronovius.

1360. *Errare mediis credo*] Fl. *quoque crede.* Gronovius. *Credo*] Al. *crede.* Farnabius.

Quæ tanta nubes flamma Sicanias bibit?
 Quæ Lemnos ardens? quæ plaga igniferi poli,
 Vetans flagranti currere in zona diem?
 In ipsa me jactate, pro comites, freta,
 Mediosque in amnes. qui fat est Ister mihi?
 Non ipse terris major Oceanus meos
 Frangit vapores. omnis in nostris malis
 Deficiet humor, omnis arefcet latex.
 Quid, rector Erebi, me remittebas Jovi?

1365

Decuit

1361. *Flamma Sicanias bibit?* Flor. *Que tanta nubes flamma Sicanias fecat?* ingreditur, transit. Idem mox: *que plaga igniferi poli.* non inferni. Gronovius. *Sicanias*] Siculas, *Ætne* supervolitantes, q. d. non *Ætne* flammæ eructans.

1362. *Que Lemnos ardent?*] Non Lemnos *Ægæi* maris insula Vulcano sacra crebris æfluans incendiis. *Farnabius.* Lemnos *Ægæi* maris insula Vulcano sacra, de qua multa *Valerius* lib. 2. *Argonaut.* & *Stadius* lib. *Thebaid.* crebra ejus incendia, fumosum, nigrantemque aërem describentes. sunt, qui veterum quosdam secuti, putent etiam vocari, *Æthalen*, *Hyppipyzan*, *Berenicen*, *Macrim*, & *Chium*. nescio an recte. nam, quod ipsi non diffidentur, *Livius* lib. 37. *Chium*, *Æthalian*, & *Macrim*, totidem diversas insulas facit; & *Dionysius Periegetes* *Macrim* & *Chium* à Lemno apertissime distinguit. *Vulcani* officinam in Lemno ponit *Cicero* lib. 3. de *Nat. Deor.* Ex hac adferunt terra illa nobilis, quam *spicillatam* vocant. de qua multa *Thevetus* lib. 8. *Cosmograph.* lib. 11. & meminerat olim *Myrsilus* lib. 1. *Lefbicorum*, teste *Natali* lib. 2. *Mythol.* cap. 6. *Delrius.* *Plaga igniferi poli*] Non plaga torrida majori ardet igne, quam pectus meum. alii leg. *Inferni* & *Pyriphlegethonta* intelligunt. *Farnabius.* Egregius locus veteris *Astrologiæ*, quæ putabat sem-

per diem stare & nunquam currere sub ardenti plaga. *Ausonius:* *Semper ubi æterna vertigine clara nitet lux.* Et *Seneca* infra: *Et omnis ardens ora quam torret dies.* Scilicet perpetuus. Alioqui ubicumque est dies ibi essent torridæ plagæ. *Scaliger.*

1363. *Zona*] *Fragmentum Varronis:* *Mundus domus est maxima rerum, Quam quinque altitona fragmine zona Scindunt: per quas limbus pictus Buxæ signis stellimicanibus Altus in obliquo æthere, luna bigas acceptat.* Sed eis illis quinque, *H δὲ μεία Ψαφωρίτη & ἑκ-πυρθῶ οἶον ἐνυθρῆ, τυπλοιδὴν Φλοφ-μῶσιν ἐπειρὰ μῶσιν ἐπ' αὐτῶν Κεκλημῶδιν ἀκπίνας ἀφ' ἧρῶσιν πυρθῶσιν*, ut canit *Eratosthenes*. hoc est, una fabulosa torridaque ac rubens, verberata flammis, quoniam partem eam sibi subjectam perpetuo ardentem radii torrent. *Delr.*

1365. *Ister*] *Fl. Europæ max.* *Farnabius.* *Mihij* Ad me refrigerandum. *Idem.*

1366. *Terris major*] *Quia* putabant mare tellurem circumcingere, quæ fuit opinio *Aristotelis* in lib. de mundo ad *Alexand. Q. Metelli* & *Cornelii Nepotis* apud *Melam* lib. 3. cap. 5. vide inf. *Oedip.* vers. 504. *Delr.*

1367. *Vapores*] *Calores, ardores.* *Farnabius.*

1369. *Rector Erebi*] *Sophocleus* etiam *Hercules* *Plutonem* invocat. *Delr.*

1371. *Ta-*

Decuit
 Talem
 Nil ind
 Invad
 Lem. C
 Malifq
 Morter
 Tere. Si
 Præber
 Scythia
 Non e
 Itraqu
 Ferrer
 Atque
 Frangi
 Non i
 aper
 Non e
 lam

1371.

Farnabius

1371.

Lem.

1376.

Tempus d.

1377.

Citremq.

Farnabius. C

cul. Eur.

1378.

clique.

volueri

pro ave

volanti.

metheca.

1379.

meti co

loquens

cassifce.

1380.

Farnab

Decuit tenere. redde me tenebris tuis. 1370

Talem subactis Herculem ostende inferis,

Nil inde ducam. quid times iterum Herculem?

Invade mors non trepida. jam possum mori.

Alc. Compeſce lacrimas ſaltem, & ærumnas doina,

Malique tantis Herculem indomitum refer, 1375

Mortemque vince. quod ſoles, vince inferos.

Herc. Si me catenis horridus vinctum ſuis

Præberet avidæ Caucasus volucri dapem,

Scythia gemente, flebilis gemitus mihi

Non extiſſet. ſi vagæ Symplegades 1380

Utraque premerent rupe, redeuntis minas

Ferrem ruinæ. Pindus incumbat mihi

Atque Æmus, & qui Thracios fluctus Athos

Frangit, Joviſque fulmen excipiens Mimas. 1385

Non ipſe ſi in me, mater, hic mundus ruat,

Superque noſtros flagret incenſus rogos

Phœbeus axis, degener mentem Herculis

Clamor domaret. mille decurrant feræ,

Pari-

1371. Talem] Afflictum, miſerum. Farnabius.

1372. Nil inde] Vt olim Cerberum. Idem.

1376. Mortemque vince] Flor. Mortemque diſſer. Gronovius.

1377. Si me] Si viderem hoſtem, ſcitemque quid me cruciaret, &c. Farnabius. Catenis] Vt Prometheus. Hercules. Fur. v. 1205. Idem.

1378. Præberet avidæ Caucasus] Fl. aliqua. Quasi velit, aquile Caucasus volucri dapem. Volucri accipe, non ut pro ave accipitur, ſed pro participio volanti. ita enim ſingitur laceralle Prometheus. Gronovius.

1379. Scythia gemente] Iſtis Scythis mei commiferentibus. Farnabius. In frequenti verſu elegantius legeretur exciſſet. Delcius.

1380. Si vagæ] Herc. Fur. v. 1210. Farnabius.

1382. Ferrem] Sine queſtu aut gemitu. Idem. Pindus] Mons Theſſi. Idem.

1384. Tonantis fulmen excipiens Iovis] Lipſii codex, Ioviſque f. exc. minas: unde ille fulmen excipiens Mimas. Amici ejus contra, ceſſiſſimam Athos, Mimanta vero multo humiliorem, minusque noſtro in ore: denique Mss. omnes quos viderit, & omnes excuſos vulgatam veram & germanam deputate. At Florentinus non modo remittit conjicere, ſed præterea: Ioviſque fulmen excutens Mimas. Quod eſt exceptum repellens, repercutiens. Gronovius. Ioviſque] Feriunt enim ſummis fulmina montes. Farnabius.

1386. Flagret incenſus rogos] Flor. toror, id eſt, lectum, in quo jacebat. Gronovius.

1387. Phœbeus axis] Solis curtus. Idem.

Pariterque lacerent : hinc feris clangoribus
 Ætherea me Stymphalis ; hinc taurus minax 1390
 Cervice tota pulset, & quidquid furit.
 Solum quoque ingens furgat, hinc illinc fremens,
 Artusque nostros dirus immittat Sinis.
 Sparfus filebo. non feræ excutient mihi,
 Non arma gemitus. nil, quod impelli potest. 1395
Alcm. Non virus artus, nate, fœmineum coquit ;
 Sed dura series operis ; & longus tibi
 Pavit cruentos forsitan morbos labor.
Herc. Ubi mors ? ubi illa ? testis est aliquis mali ?
 Intendat arcus. nuda sufficiet manus. 1400
 In orbe mecum veniat huc aliquis mihi.

1400

Pro-

1390. *Stymphalis*] *Herc. Fur.* v. 242.
Farn. Taurus] *Agam.* v. 827. *Idem.*

1391. *Quicquid furit.*] Nescio quid hic olim *Delirius* in *Adversariis* : delevit enim & in *Commentariis* ait se retractare. Tamen depravatum est. Quid enim, *furgat solum* : *Flor. quicquid furit* : dein, *magis urgent hinc & illinc nemus*. Scribe : & *quicquid furit solum quoque ingens*, *furgat hinc illinc simul*. Quæ monstra singula quoque terribilia fuerint, junctim ab omni parte me adliant. *Gronovius*.

1393. *Dirus imminuat dolor*] Fatuum hoc, est centum confirmetur libris. Solus aurespex ille *Tuscus* hoc ostentum procurat. habet enim : *dirus immittat cinis*. Scribe : *dirus immittat Sinis*. *Pityocampes* scilicet ille alligatus arbori flexa remittat & distrahi faciat. Ideo sequitur *Sparfus*, quod est disceptus, non humi stratus, ut interpretantur. *Hippolyto* : *membra quis sœvus Sinis*, *Aut quis Procrustes sparfit*. *Gronovius*.

1395. *Quod impelli*] In quod vires exercere potero cum victoriæ spe. *Farnabius*.

1397. *Sed dura series operis*] Ineptissimi illi codices cum suo duro serpente. Nihil altero sanius. At quod sequitur,

Favet cruentis forsitan morbis dolor, merito turbant. *Favet* illi vel *fovetur*. At *Florentiæ*, *Pavit*, dein, *morbos labor*. Repone ergo : & *longus tibi Pavit cruentos forsitan morbos labor*. Qui multis ærumnis & incommodis jactantur, nec curam possunt adhibere corpori, plerumque graves morborum causas colligunt. Hoc etiam *Alcmena* nunc interpretatur *evenisse filio*. *Gronovius*.

1400. *Nuda*] *Inermis*. *Farnabius*.
 1401. *In orbe mecum veniat*] In aliis *Mss* inquit *Delirius* : *In orbe veniat, veniat huc* : orta hæc varietas, quia in quibusdam *Mss*. tantum, *In orbem veniat huc aliquis mihi* : unde typographi tibicenem addidere carmini alii alium. Sic ille. At *Scaliger*, *in orbe venire* putat usurpare auctorem pro eo quod Græci *ὀπίσθον χερσῶν*, cominus pugnare, manus conferere. Ita illudant corruptæ scripturæ summorum virorum ingeniiis. Prodigiose viciatum locum ostendit *Florentinus* duobus etiam versibus transpositis. Sic ibi : *Vbi morbus ? ubinam est desine adhuc aliquid mali In orbe*. Scribe : *Vbi morbus : ubinam est ? estne adhuc aliquid mali In orbe ? veniat, veniat huc aliquis mihi*. En tradat arcus. nuda sufficiet manus. *Procedat, agedum, huc*. Vel, *Vbi mor-*
 bus ?

Proced
 Excussi
 Remov
 Rapit
 scelus
 Dolor
 Cur dei
 Obire
 Vel sce
 Ignavu
 De me
 Sopore
 Gravic
 Favete
 Misera
 servat
 Corpu

ubi
 abne in
 quæ nu
 secund
 arcu de
 ne eripe
 dicere :
 rius.
 1403.
 sumas,
 Delirius
 detoti F
 modum
 suam
 pel sum
 Idem.

Procedat, agendum, huc. *Alc.* Hei mihi, sensum quoque
Excussit ille nimius impulsus dolor.

Removete, quæso, tela, & infestas, precor,
Rapite hinc sagittas. igne suffusa genæ 1405

Scelus minantur. quas petam latebras anus?
Dolor iste furor est. Herculem solus domat.

Cur deinde latebras aut fugam vecors petam?
Obire forti meruit Alcmene manu.

Vel scelere pereat, ante quam letum mihi 1410
Ignavus aliquis mandet, ac turpis manus

De me triumphet. ecce, lassatus malis
Sopore fessas alligat venas dolor,

Gravique anhelum pectus impulsu quatit.
Favete, superi. si mihi gnatum inclitum 1415

Miseræ negatis; vindicem saltem precor
Servate terris. abeat excussus dolor,

Corpusque vires reparet Herculeum suas.

HYL-

buis? ubinam pestis? estne aliquid mali
Adhuc in orbe? veniat huc, &c. Ne quis
puer nudam manum dici cum arcu,
sciendum primo quidem poscere illum
arcus, dein quasi mutato consilio, &
ne expectato quidem, dum tradantur,
dicere: *nuda sufficiet manus.* Grono-
vius.

1403. *Nimius impulsus dolor.*] Lip-
sianus, Gruterianus, Flor. *impulsans.*
Delirius *nimius impulsu.* Sed in præce-
denti Flor. quoque *sensum*, quemad-
modum & Heinshianus. Lege igitur:
sensum quoque Excussit illi nimius im-
impulsus dolor. Labetaurum, cversum.
Idem.

1405. *Ignesuffusa genæ*] Flor. *suffusa.*
Idem. Igne] Rubore, sanguine, ardore.
Farnabius.

1406. *Qua fuga latebras petam?*]
Florent. *quas etiam latebras anus.*
Scribe: *quas petam latebras anus?*
Gronovius.

1409. *Obire forti meruit*] Gruterus
septem Pall. observat habere, *memi-*
nit; duos tantum accedere nupere vul-
gato *meruit*: quod videri etiam dam-
nasse cum Mss suis Delirius. Si fecit,
lapsus est. nam Florent. *meruit.* Grono-
novius.

1412. *Ecce,*] Act. 4. Herc. Fur. v.
1043. *Farnabius.*

HYLLUS. ALCMENA. HERCULES.
PHILOCTETES Muta Persona.

Reversus Hyllus nunciat Herculi, Deianiram, postquam se Nessi dolo deceptam comperisset, sibi mortem conscivisse.

Hyl. **P**ro lux acerba, pro capax scelerum dies!
Nurus Tonantis occidit, natus jacet. 1420

Nepos supersum, scelere materno hic perit;

Fraude illa capta est, quis per annorum vices,

Totoque in ævo poterit ærumnas senex

Referre tantas? unus eripiet dies

Parentem utrumque, cætera ut fileam mala, 1425

Parcamque fatis, Herculem amitto patrem.

Alcm. Compesce voces inclitum Alcidae genus,
Miseræque fato similis Alcmene nepos.

Longus dolorem forsitan vincet sopor,

Sed ecce lassam deserit mentem quies, 1430

Redditque morbo corpus, & luctus mihi.

Herc. Quid hoc? rigenti cernitur Trachin jugo.

Et inter astra positus evasi genus

Mor-

1419. *Pro capax scelerum dolor!* Raphaelingius è conjectura correxit: *pro capax scelerum dies*. Quo contempto Delcius interpungit: *pro capax scelerum! dolor!* Gruterus dolorem facit scelerum capacem, quod ejus impulsu Deianira fecerit duplex scelus & maritum & seipsam occidendo. Acute: sed Raphaelingianum sancit Florentinus. Gronovius.

1420. *Nurus*] Deianira. Farnabius.

1421. *Nepos*] Hercules. *Idem*,

1424. *Vnus eripiet dies*] Flor. *eripuit*. Etsi enim luctabatur adhuc cum morbo Hercules, tamen pro deposito habebatur. Gronovius. *Vnus eripiet*] In Sophoclis Trachiniis, non quidem hoc ipse Hyllus queritur, sed nutrit introductur inquis; Κλαίων δ' ἔνευ' ἐν δρυὶν ἑσπίδ' ἄνευ Πατρὸς τ'

ὄνειδος τ' ἀρπαγῆς] *Delcius*.

1428. *Miseræque fato similis*] Al. *nato*. Scribe: *Miseræque, patri similis, Alcmene nepos*. Quamquam istud possit explicari, juxta orbis. Gronovius. *Miseræque*] *Æque miser*; atque ego. Farnabius.

1429. *Longus*] Tantisper ergo dormiat quoad concoxerit perniciosum hunc humorem, qui furoris causa. *Hercul. Fur.* 1077. *Idem*.

1431. *Morbo*] Dolore, seu furori. *Idem*. Et luctus quoque] Flor. *luctum*. Gronovius.

1432. *Quid hoc*] *Discusso sopore, Hercules apothecosin suam velut extasi raptus cernere videtur, seu propinqua morte vaticinatur*. Farnabius. *Trachin*] *Supra v.* 135. *Idem*.

1437. *Cæle-*

Mortale tandem. quis mihi cœlum parat?
 Te te, pater, jam video: placatam quoque 1435
 Specto novercam. qui sonus nostras ferit
 Cœlestis aures? Juno me generum vocat.
 Video nitentem regiam clari ætheris,
 Phœbique tritam flammea zonam rota.
 Cubile video noctis. hinc tenebras vocat. 1440
 Quid hoc? quis axem cludit, & ab ipsis, pater,
 Deducit astris? ora Phœbeus modo
 Afflabat axis. tam prope à cœlo fui.
 Trachina video. quis mihi terras dedit?
 Modò nempe me infra steterat, ac totus mihi 1445
 Suppositus orbis. tam bene excideras, dolor.
 Cogis fateri. parce, & hanc vocem occupa.
 Hæc, Hylle, dona matris. hoc munus parat.

Utinam

1437. *Cœlestis*] E Pythagoræorum sententia, qui concentum quendam & harmoniam effici corporum cœlestium motu credebant. *Farnabius. Generum*] Hebe mihi desponsa. *Idem.*

1438. *Video nitentem*] Vett. *intertam.* unde Lipsius: *Videone versam:* Delirius, micantem vel parentem.

1439. *Tritam*] Zonam torridam. *Farnabius.*

1440. *Cubile*] *Redditus terris videtur.* *Idem.* *Hinc tenebras vocat*] Flor. *hinc tenebrae vocant.* Gronovius.

1441. *Et ab ipsis, pater, Deducor*] Pal. uni abest particula, *ab:* unde Gruterus, si sui esset arbitrii aliquid innovare, fecerit: *ab ipsis, pater.* aut *hei ipsis.* Remittit illi curam Florentinus exhibendo: *Deducit astris.* mox idem à cœlo, ut Lipsianus: sed paullo ante: *video nitentem.* Gronovius.

1443. *Afflabat axis, tam prope*] In eodem suo delirio hæc enunciat & eidem rei. Hem, inquit, ubi ego nunc? iterum in terris: paulo ante juxta Phœbum. *Lipsius. Tam prope*] Ita Hercule. *Fur. v. 977.* *Farnabius.*

1445. *Modo nempe me infra*] Flor.

Oete modo inferas te peracto tutus fui. Scribe: *Oete modo infra steterat ac totus fuit Suppositus orbis.* Non est mirum, quum videretur sibi è cœlo despicere inferiora, potissimum apparuisse falso visui Oeten, in qua erat. *Gronovius.*

1445. *Excideras*] Mihi modo in cœlos per extasin raptò. *Farnabius.*

1447. *Cogis fateri*] Nempè, ô dolor, me victum & impatem tibi. Hinc reversus ad se, *parce,* inquit, ô miser, & tolerantia tua tam turpem confessionem anteverte: priusquam talis vox excidat tibi, te comprime. Inde Hylum alloquitur: ut vaga subjicit dolor. *Parce, ut parce te verbis.* Appuleius lib. 1. Miles. *Parce, inquit, in feminam divinam, ne quam tibi lingua intemperantia noxam contrahas.* Frustra transponunt versum aut sudant interpretando. *Gronovius.*

1448. *Hæc, Hylle, dona*] Ut moriens Atarus. *Τῶν τε, ὡ κεφάλων, ἐπιχρῆσθαι βασιλικῆς Φιλίας.* Hippolytus apud Euripidem: *Ὡ δὲ ῥα πατρὸς σε Ποσειδῶν πικρῶ.* *Idem.* *Matris*] *Τῶν τε,* id est, *Deianæ.* *Farnabius.*

Utinam liceret stipite ingesto impiam
 Effringere animam, quale Amazonium malum 1450
 Circa nivalis Caucaſi domui latus.
 O clara Megara, tune, cum furerem, mihi
 Conjux fuiſti? ſtipitem atque arcus date.
 Dextra inquinetur. laudibus maculam imprimam.
 Summus legatur ſcœmina Hercules labor. 1455
Hyl. Compeſce diras, genitor, irarum minas.
 Habet. peractum eſt. quas petis pœnas, dedit.
 Sua perempta dextera mater jacet.
Herc. Cœci dolores. manibus irati Hercules
 Occidere meruit. perdidit comitem Lichas 1460
 Sæuire in ipſum corpus exanime impetus
 Atque ira cogit. cur minis noſtris caret?
 Ipſum cadaver pabulum accipiant feræ.
Hyl. Plus miſera læſo doluit. hinc aliquid quoque
 Detrahare velles. occidit dextra ſua, 1465
 Tuo dolore, plura, quam poſcis, tulit.
 Sed non cruentæ ſcleribus nuptæ jaces,
 Nec fraude matris. Neſſus hos ſtruxit dolos;
 Ictus ſagittis qui tuis vitam exſpuit.

CRIORE

1450. *Quale Amazonium*] Forte, quali. Sed & quale poteſt accipi pro qualiter. Gronovius. *Amazonium*] Amazonum inſolentiam, ipſas Amazonas. *Herc.* Fur. v. 542. Hippol. v. 397. *Farnabius.*

1452. *Tune*] Dignior ſane fuit Deapira quæ ſurentis Hercuſ. uxor eſſet. *Idem.*

1457. *Habet*] Scil. vulnus. Formula à ludo gladiatorio ſumpta. ubi ſi gladiatorum alter vulnus accepiſſet; acclamabat adveiſarius & ſpectatores: *Hoc habet.* Agamemn. v. 895. *Idem.*

1459. *Cœci dolores*] *Florent. Recte dolores.* Grotius: *Cæſi dolores.* Gronovius.

1460. *Perdidit comitem*] Interpretationes aliorum non faciunt ad meum ſtomachum. Puto Herculem ignuere,

ſe ſimile letum illatorum fuiſſe Deianiræ, quale intulerat Lichæ, niſi ipſa præoccupalſet ſaum: Licham igitur perdidit comitem. *Grut.* Sic Troad. v. 308. *Paremque poſcit Priamum.*

1464. *Plus miſera*] Plus vel te, quem læſi.

1465. *Hinc aliquid quoque Detrahare velles*] Vt potiſſima pars Pall. & Florentinus: *hinc aliquid quoque.* Statim idem: *occidit dextra ſua Tuo dolori.* Gronovius. *Hinc aliquid*] Al. *hinc.* i. doloris ſui aliquid. *Farnabius.*

1466. *Tuo dolore*] Quem de te conceperat, dolore. *Idem.*

1469. *Sagittis qui tuam vitam expulit*] Haud dubie, exſpuit, ut ſupra: eſt ſic quoque Florentinus: vulgares, *exulit.* Vident hoc quoque Delcius, & Zinzerlingus. Gronovius.

Cruore tincta est palla semiferi, pater, 1470

Nessusque nunc has exigit pœnas sibi.

Herc. Habet. peractum est. fata se nostra explicant.

Lux ista summa est. quercus hanc sortem mihi

Fatidica quondam dederat, & Parnassio

Cirrhæa quatiens templa mugitu nemus: 1475

„Dextra perempti, victor Alcide, viri

„Olim jacebis. hic tibi emenso freta,

„Terrasque, & umbras, finis extremus datur.

Nil querimur ultra. decuit hunc finem dari,

Ne quis superstes Herculis victor foret. 1480

Nunc mors legatur clara, memoranda, inclita,

Me digna prorsus. nobilem hunc faciam diem.

Cædat omnis silva, & Oetæum nemus

Suscipiat ignis. Herculem accipiat rogos.

Sed

1470. *Semiferi*] Centauri. *Farn.*

1471. *Sibi*] Sux necis ultionem. *Idem.*

1472. *Habet. peractum*] Vt paullo ante v. 1457. noui, bene habet, quod allinunt. *Habet*, scilicet Hercules *καταλείπει τὴν πληρῆν*. *Gronovius*. *Habet, peractum est*] Bene habet, satis est. *Farnabius*. Porro decorum hoc loco non sterit Herculis persona diligentius seruari, quam Sophocles; qui Herculem, ut intellexit mortem sibi instate, viro forti non satis dignas voces tribuit: Ἰὼ ἰὼ δὴ σὺν ὄ. οὐχ οὐκ ἔλας. Ὁ λαὸς, ἑλάλα. φέρει ἑκείν' ἐπὶ μῦθ. Οἶμος. Quis quæro virorum? eja mitto virosum, quæ quæro muliercula tam flebiliter ejulare? *Deltius*.

1473. *Quercus*] *Med. v. 349. Farnabius.*

1475. *Cirrhæa*] *Oed. v. 269. Idem. Mugitu*] Oraculi Delphici responso. *ex adyto Cumæa Sibylla Horrendas canit ambages, antroque remugit. Idem.*

1476. *Dextra*] *Εὐρι δὲ ἰὼ πάλαι φωνῆσιν ἐμπεδὸς πάλαι, Πῶς ἔπεισάντων κενδενὸς ἵνα εἶν ὑπο. Ἄλλ' ἔτι ἄδεις φθιμῶν ὀδυνίτωρ πάλαι.*

Hæc sunt verba oraculi Dodonæi quod Herculi olim datum fuit; nempe quod ab hoste defuncto esset interficiendus. *Idem. Victor Alcide*] Casus vocandi est: nam verba sunt oraculi Dodonæi, quod Herculi olim datum fuit; nempe quod ab hoste defuncto esset interficiendus. Verba hujus oraculi nusquam legi, ut & illius quod Tragedia quinta de Oedipo commemoratur. *Idem.*

1477. *Olim jacebis*] Hæc vox, ut Nonius & Servius scribunt, etiam futurum tempus significat. Sic hic capitur, & apud Virgilium; *Huncto olim caelo spoliis Orientis onustum Accipies sicura*. Romæ in quodam marmore Transiberinæ regionis sculptum est: *Quisquis es, aut olim nostra de stirpe futurus, sis memor antiqui nominis & rituli. Deltius.*

1481. *Legatur*] Apparetur vel memoretur. *Farnabius.*

1484. *Et Oetæum nemus Suscipiat ignis.*] *Malit Grueterus litera interjecta ignis.* quod habeat Scholiastes. & *Mss.* sane præferre omnes *ignem*. *Sed Flor.* *Concipiat. Legæ: & Oetæum nemus*

Con-

Sed ante mortem, tu genus Pæantium, 1485
 Hoc triste nobis, juvenis, officium appara.
 Herculeâ totum flamma succendat diem.
 Ad te preces nunc, Hylle, supremas fero.
 Est clara captas inter, in vultu genus
 Regnumque referens, Euryto virgo edita, 1490
 Iole. tuis hanc facibus & thalamis para.
 Victor cruentus abstuli patriam, lares,
 Nihilque miseræ præter Alcidem dedi;
 Et iste rapitur. penset ærumnas suas:
 Jovis nepotem foveat, & natum Herculis. 1495
 Tibi illa pariat quidquid ex nobis habet.
 Tuque ipsa planctus pone funereos, precor,
 O clara genitrix. vivit Alcides tuus.
 Virtute nostra pellicem feci tuam
 Credi novercam. sive nascente Hercule 1500
 Nox

Concipiat igni. vel, Corripiat. Gronovius.

1485. *Sed ante mortem*] Dignam Senecâ sententiam reduxi in Suspicionibus meis, aliâ distinctione; *Herculem accipiat rogus. Sed ante mortem. Tu genus, &c.* Vult enim vivus adhuc comburi. Gruter. Genus] Philoçteta, Pæantis fil. Farnabius.

1486. *Triste*] Funebre, ut pyram extruat. Idem.

1489. *Est clara, captas inter incul-tas,*] Lipsius monuit in Ms. esse *incul-tum*: itaque se facere, *inclitum*, & male *Regnum* potius quam *Regum*. Amicus qui tam multa de illo mutatus est, non potest hoc pati: ab se olim hæc restituta: alios eodem modo, sed occupata. Cæterum neuter habet, cur in illo *inclitum* glorieur, quippe quod sit contra legem versus, quam sibi auctor dixerat. Scaliger, *inter Oechalias*. Florentinus autem: *Est clara captas inter, in vultu genus Regnumque referens* Gronovius. Genus *regnumque*] Regium genus; & 246.

1490. Farnabius. Euryto] Rege Oechaliaz. Idem.

1491. *Facibus & flammis para.*] Egregie hic quoque Etruscus: *facibus & thalamis para*. Et tamen memini Ovidiani de Circe: *Neque enim flammis habet aptius ulla Talibus ingenium*. Sed non omnia ubique decent. Statim idem, ut Lipsianus: *abstuli patriam lares. non patriâ a lare*. Gronovius. *Facibus*] Nuptialibus, Thebaid. v. 263. & 507. Farnabius.

1492. *Cruentus*] Patrem illius & fratres interficiens. Idem.

1495. *Nepotem*] Te. Idem.
 1497. *Planctus pone funebres*] Flor. *funereos, precor*. Et sequenti: *vivet Alcides tibi, non tuus*. Gronovius.

1499. *Virtute*] Approbando me ex te natum Iovis esse filium magis ingenium, quam quos ex Ilunone genuit. mox v. 1509. Farnabius.

1501. *Nox illa*] Geminata. Herc. Fur. v. 24. Idem. *Sive mortali*] Etiamsi mortalis quispiam fuisset pater non Jupiter, virtute tamen mea

Nox illa certa est, siue mortalis meus
Pater est: licet sit falsa progenies mihi;
Materna culpa cesset, & crimen Jovis;
Merui parentem, contuli cœlo decus.

Natura me concepit in laudes Jovis. 1505

Quin ipse quamquam Juppiter credi meus
Pater esse gaudet. parce jam lacrimis, parens.
Superba matres inter Argolicas eris.

Quid tale Juno genuit, æthereum gerens
Sceptrum, & Tonanti nupta? mortali tamen 1510

Cœlum tenens invidit? Alciden suum
Dici esse voluit. perage nunc, Titan, vices

Solus relictus. ille, qui vester comes
Ubique fueram, Tartara & Manes peto.

Hanc tamen ad imos perferam laudem inclitam, 1515

Quod nulla pestis vicit Alciden palam,
Omnemque pestem vicit Alcides palam.

C H O

mea feci, ut Iovis credar progenies.

Idem. 1504. Contuli] Virtute mea cœlum
decoravi. Idem.

1507. Parce jam lacrimis meis] Lip-
sius docuerat è scripto legendum:
parce jam lacrimis, parens. Quod ut
honestam speciem rejiciendi habeant,
meis, interpretantur mihi impensis,
pro me fufis. Sed nemo ira locutus est
unquam. Deinde & Florentinus, ut
Lipfianus. Gronovius.

1509. Quid tale Juno peperit] Lip-
fianus vaviam lectionem in contex-
tum recepit; expuncto alio vocabu-
lo, ut versui constarent necessarii pe-

des: Quid tale genuit, peperit. Quod
ille approbat, metius amici notam.
At Gruerus inde suspicatus, primo
fuisse: Quid tale Juno genuit: muta-
tumque ab eis, qui gignere putabant
virorum tantum. Rem acu tetigit, sic
enim Florentinus. Idem.

1510. Invidit? Alciden] Distingue:
Mortali patri Cœlum tenens invidit
Alciden: suum Dici esse voluit. Nisi &
malis: Dici ipse voluit. Idem.

1515. Ubique] Sup. v. 41. Farna-
bius.

1516. Pestis vicit Alcidem palam]
Florent. fudit Alciden palam. Gro-
novius.

1519. Præ-

CHORUS.

Solem orat, ut toti mundo Hercules mortem nunciet. Hercules apothoeosim prædicat, Iovemque precatur, ut vel nulli producantur tyranni, Jere, monstra, vel alius sufficiatur Herc. malorum vindex.

O decus mundi, radiate Titan,
Cujus ad primos Hecate vaporeis
Lassa nocturnæ levat ora bigæ,
Dic sub Aurora positis Sabæi,
Dic sub Occasu positis Iberis,
Quique ferventi quatiuntur axe,
Quique sub plauastro patiuntur Urse;

1520

Dic

1519. *Primos*] Auroram tepidos recipientem radios. *Farnabius. Hecate*] Luna *Hipp. v. 411. Idem.*

1520. *Lassa*] Quo incipiente calorem fundere, equos Luna defatigatos nocturno penso disjungit. *Delr. Bigæ,*] *Agamem. v. 812. Farnabius.*

1521. *Sabæi*] Arabiæ Felicis incolis. *Idem.*

1522. *Iberis*] Hispanis. *Idem.*

1523. *Quique ferventem patiuntur axem,*] Flor. præclare: *ferventi quatiuntur axe.* Quibus ante ceteros terræ habitatores vicina sol curru suo in campis æthereis quatit. Loquitur ut solent de equis aut turba hominum vel animalium super solum trepidantium. *Lucretius lib. 2. Et circumvolitant equiter: mediasque repente tramittunt valido quatientes impete campos.* *Virgilius 11. Æn. equitum levia improbus arma præmisti, quaterent campos.* *Petroneus: Venator saltus canibus quatit.* *Silius lib. 2. & lato quatit agmine campos.* Vel, quos merities sibi propiores æstu agitat. Axem ferventem vel curru solis vel polum Australem intelligere licet: de quo quasi calido loquuntur veteres, etsi eundem non minus quam Arcticum horrere frigoribus ipsi non ignoraverint. Nec repugnant hæc verba opinioni veterum communi, torridam Zonam inhabitabilem facientium. Et-

enim plauastro Urse, aut ferventi axi suppositi dicuntur, non ad perpendicularium subjacentes, sed qui in Zonis habitabilibus huic vel illi proximi agunt. *Gronovius. Ferventem*] Torridam zonam, quam tamen veteres sentiebant non habitabilem præ nimio calore, *Farnabius.*

1524. *Quique sub plauastro patiuntur Urse,*] *Scaliger Criticen* jubet videre, quem locum hic habere possit, patiuntur. Vidit, & scit suum habere: neque repetitum ex antecedente versu, sed hinc in eum translatum. Est autem *patri* hic vivere, durare, sustentare, sustinere se, tolerare vitam, verbo *Annæi* valde amato, ut supra notavimus. Vidit eadem, quod *Scaliger* affirmabat scire se auctorem scripsisse, patiuntur, eum falli, & hoc esse nihili. *Geotius,* spatiuntur. Sed mutandum nihil est, nisi auctoritate Florent. huic eo, qui antecedit vulgo, priorem dare velis. Quod cur nolis, nulla ratio est. *Gronovius. Plauastro*] Septem stellis in plaustrum *Ægeæ* formatis. *Farnabius.*

Has septem stellas docent ab *Homero* & *Græcis* *Ægeæ* dici, & propinquum sidus *Bootes*; illas à *Latinis* *septem triones* vocari, à boum similitudine, quia *Romani* olim boves terræ cultores, *triones*, quasi *teriones* nomi-
na nã-

Dic ad aternos properare Manes 1525

Herculem, & regnum Canis inquieti,

Unde non unquam remeavit ullus.

Sume, quos nubes radios sequantur.

Pallidus mœstas specularè terras,

Et caput turpes nebulae pererrent. 1530

Quando, prò Titan, ubi, quo sub axe

Herculem in terris alium sequeris?

Quas manus, orbis miser, invocabis,

Si qua sub Lerna numerosa pestis

Sparget in centum rabiem dracones? 1535

Arcadum si quis, populi vetusti,

Fecerit silvas aper inquietas?

Thraciæ si quis Rhodopes alumnus

Durior terris Helices nivosae

Sparget humano stabulum cruore? 1540

Quis dabit pacem populo timenti,

Si

nominabant: ipsæ vero septem stellæ ita locatæ sunt, ut fere duos trigonos faciant, & quandam cum Boote axis vel remonis speciem exhibeant, ita Varro lib. 6. de Ling. Latina, & Gellius lib. 2. cap. 21. *De tr. Vrsæ*;] *Herc. Fur. v. 129. Farnabius.*

1525. *Dic ad aternos*] Flor. *Dic sub aternos.* Gronovius.

1526. *Inquieti*] *Pervigilii*, vel, qui *latratu ea regna trifauci Personat.* Farn.

1528. *Sume*] *Sume nubilam faciem & tristem.* Idem.

1531. *Pro Titan, ubi quove, summe*] *Palam meliorem scripturam Lipsiani codicis, ubi, quo sub axe Herculem;* faceret Gruterus: sed propugnare alterum *Mil. Pall. omnes.* At hoc solum propugnat Flor. illis omnibus pensior. Gronovius.

1532. *Herculem*] *Herculis quidem nomen strenui, omnibus & claris vitis à veteribus tributum, quos alii 63. alii 43. numerant.* Farnabius.

1535. *Sub terra numerosa pestis* Spar-

get intentam] *Vbi nunc numerus ille codicum inanis, cui singuli scilicet, non sequendi quamvis optimi, decedere debeant. Muti omnes, quasi in silentium regno. At Florent. ille admirabilis: Quas manus orbis miser invocabit, Si qua sub Lerna numerosa pestis Sparget in centum rabiem dracones?* Egregia restitutio & omnibus partibus cum plana, tum elegans. Lerna domicilium Hydæ. *Sparget*, sparsam & diffusam habebit per centum angulium capita. *Plinius lib. 11. cap. 37. de cornibus animalium: Nec alibi major natura lascivia. Sparsit hæc in ramos, ut cervorum.* At, ne verbum hoc repetatur sine causa, v. 1540. malo: *Pascet humano stabulum cruore.* Gronovius.

1536. *Arcadum si quis, populi vetusti,* Flor. *si quis populi vetustus.* *Vt illud Virgilit: Nescio quis teneros oculis mihi fascinat agnos.* Gronovius. *Arcadum*] *Hippol. 783. Farnabius.*

1537. *Aper*] *Sus Manalius.* Idem.

1538. *Thracia*] *Diomedes Thra-*

ciæ

Si quid irati superi per urbes
 Jufferint nasci? jacet omnibus par,
 Quem parem tellus genuit Tonanti.
 Planctus immensas resonet per urbes,
 Et comas nullo cohibente nodo,
 Fœmina exertos feriat lacertos;
 Solaque obductis foribus deorum,
 Templâ securæ pateant novercæ.
 Vadis ad Lethen Stygiumque littus,
 Unde te nullæ referent carinæ.
 Vadis ad Manes miserandus, unde
 Morte divicta tuleras triumphum.
 Umbra nudatis venies lacertis,
 Languido vultu, tenuique collo:
 Teque non solum feret illa puppis.
 Non tamen viles eris inter umbras;
 Æaconque inter, geminosque Cretas,
 Facta discernes, feries tyrannos.

1545

1550

1555

Par-

cæ rex. Herc. Fu. 225. *Farnabius.*

1543. *Par.*] Robore & fortitudine modo, vel moriens sicut alii. *Idem.*

1544. *Parem*] Sup. v. 6. *Idem.*

1545. *Planctus*] Pro mote lugentium. vid. Troad. v. 82. *Idem.*

1547. *Fœmina exertos feriat lacertos.*] Florent. *Fœmina exertos feriant.* Gronovius.

1548. *Solaque*] Sup. v. 746. *Farn.*

1550. *Vadis*] *Ἀπογοῶν εἰς δὲ Λέθην* *Idem.*

1553. *Morte*] Herc. Fu. act. 5. *Id.*
 1554. *Nudatis*] Umbras enim quam in vivis habuerant, imaginem recinere credebant veteres. *Idem.*

1555. *Trepidique collo.*] Flor. tenuique collo. Tenuari corpora & attenuari dicuntur morbis, & proprium est umbrarum, tenuis & exiles vocati. Gronovius.

1556. *Non solum*] Vt quondam, ne mergeretur gemens cymba sutils sub pondere, *Farnabius.*

1558. *Geminisque*] Rhadamanthum & Æacum Cretæ reges; quos propter justitiam infernis umbrarum judiciis præfecit Jupiter. Herc. Fu. 732. *Idem.*

1559. *Fata discernes. fieri tyranni*] Alios aliter hæc rapuisse in medicinam notat Gruterus: hanc vero esse Pall. meliorum lætionem, nisi quod iis præterea, *Æacosque* Nimirum Delirius fecerat, *Facta discernens.* Melius utique quam isti. nam *facta discernere* est distinguere laudanda & puniendâ: discrimen facere meritorum & scelerum: ut pro iis aut absolvatur reus aut damnetur. At *discernere fata* quid sit, propemodum nescio. Ipse tamen: judicium est *facta discernere*, & pro factis infligere pœnas; quas si *fata* vocati contendis, esto, parum refert. Ne tam festina, vir optime: sane parum refert, si parum refert, Solis an Athenis vivamus. Potes mihi ostendere, qui dixerit *discernere pœnas*, aut *discernere omnino* pro dittribuere? Dein Lipsianus *feries*

Parcite
 Laudis
 Dumque
 In tua
 Sed loc
 Sedis A
 An gra
 An sub
 Unde c
 Audies
 Deprim
 Tutus
 Horrid
 Det pa
 Ne tuo
 Altra c
 Vere d

ries tyr
 sic tar
 scencia,
 nis serie
 h. 2. qu
 mox tra
 tam Æ
 Æaconque
 1560. I
 est. Sed
 major sup
 ter. Num
 tras. Vel
 dum. Id
 1561.
 nocens. I
 1562.
 nus in p
 sequuntur
 detantur
 Minimus
 licentia
 1564.
 sim locur
 di. Geor

Parcite, ô dites, inhibete dextras. 1560

Laudis est, purum tenuisse ferrum.

Dumque regnabas, minimum cruentis

In tuas urbes licuisse fatis.

Sed locum virtus habet inter astra.

Sedis Arctœ spatium tenebis? 1565

An gravis Titan ubi promit æstus?

An sub Occasu tepido nirebis,

Unde commissio resonare ponto

Audies Calpen? loca quæ sereni

Deprimes cœli? quis erit recepto 1570

Tutus Alcida locus inter astra?

Horrido tantum procul à Leone

Det pater sedes, calidoque Cancro;

Ne tuo vultu tremefacta, leges

Astra conturbent, trepidetque Titan. 1575

Vere dum flores venient tepenti,

Et

*feries tyrannos. Id vel respicere piguit. At sic tamen, parvula admodum differentia, codex optimus: Facta discernens feriens tyrannos. Claud. in Ruf. lib. 2. quos nolle fateri viderit, ad malamox transmittit verbera fratris. Idem etiam Lacofque. Ex quo faciendum: *Aaconque inter.* Gronovius.*

1560. *Parcite, ô dites,*] Flor. ô duces. Sed lex versus repugnat. Heinf. major supra scriptum habebat, *immites. Num, Parcite, elatas inhibete dextrarum. Vel adductas.* nempe ad cædendum. *Idem.*

1561. *Purum*] Incrementum, innocens. Farnabius.

1562. *Minimum cruentis*] Flor *minimum in procellis.* Latet aliquid. Quæ sequuntur usque ad finem chori, desiderantur in Florentino. Gronovius. *Minimum*] Minimum permittere tuæ licentiæ in subditorum vitas. Farnab.

1564. *Sed locum virtus habet inter astra; Sed*] Grotius: *Sin locum virtus habet inter astra; Sed*. Gronovius.

1565. *Sedis Arctœ*] *Tibi numine ab omni Cedetur, jurisque tui natura relinquet. Quis deus esse velis, ubi regnum ponere mundi. Sed neque in Arctœo sedem tibi legeris orbe, Nec polus adversi calidus qua vergitur Austri.* Farnabius.

1568. *Commissio*] *Gaditano utrinque fieto resonare Calpen bimarem audies.* vide & Herc. Fur. 236. Farn.

1570. *Quis erit*] *Etheris immensi partem si presseris unam, Sentiet axis onus. librati pondera cœli Orbe tene medio: pars ætheris illa sereni Tota vacet. Idem. Recepto tutus Alcide*] Delrius è Mog. notat recepti: & sic plerique codd. Gruteri: unde is exterminavit recepto, quasi minus erectum. Immo scribendum recepto *Tutus Alcida* vel *Alcide*, sexto casu. Quis erit locus cœli, quem receptus & ibi tanquam in statione positus Hercules tutum præstabit, vel si cœlum oppugnent Gigantes? Non enim Herculem decet loco tutum esse, sed Hercule locum. Gron.

1572. *A Leone*] *Thyest. v. 852. F.*

1577. Co-

Et comam filvis hiemes recident,
 Vel comam filvis revocabit æstas;
 Pomaque autumnò fugiente cedent,
 Nulla te terris rapiet vetustas.
 Tu comes Phœbo, comes ibis astris.
 Ante nascetur seges in profundo,
 Vel fretum dulci resonabit unda;
 Ante descendet glacialis Ursæ
 Sidus & Ponto vetito fruetur,
 Quam tuas laudes populi quiescant.
 Te pater rerum, miseri precamur,
 Nulla nascatur fera, nulla pestis.
 Non duces favos miseranda tellus
 Horreat: nulla dominetur aula,
 Qui putet solum decus esse regni,
 Semper impensum tenuisse ferrum.

1580

1583

1590

Si

1577. *Comam*] Arboribus frondes.
 Farn.

1583. *Fretum*] Prius mare dulcescit. *Idem*.

1584. *Ante*] Thyest. v. 476. *Idem*.

1585. *Ponto vetito*] Causam cur nequeat mari mergi veriorum putant; quia circulus Arcticus altior est nostro Horizonte, ideo sidera illa Arctica nobis nequeunt occidere. vide Brodæum lib. 5. miscell. cap. 25 & inf. Thyest. 472. *Delr*.

1585. *Quam tuas laudes populi quiescant*] Sermonis hæc genimula, si præferim usum antiquæ locutionis spectetur, quæ non raro verba absoluta pro agentibus usurpat. *Laudes* itaque *populi quiescant*, est, à laudibus sive laudando quiescant, quomodo & Maro in Bucolicis dixit, *requierunt suos cursus flumina*, id est, à cultibus suis. Ait enim, *Et mutata suos requierunt flumina cursus*. Quadrigarius Annal. 1. cum potuisset eodem modo loqui, maluit gignendi casu, sed eidem archaismo insistens, dicere, *quiescere pugna*. Ma-

nu, inquit, significare cepit utriusque, ut quiescerent pugna. Qui aliter & inclementius de Tragici illo loco stauerunt, quomodo iudicium sequar? Ego sane in partem benigniorem propensior, malim antiquitati suum hic jus & linguam relinqui. *Pontan*. *Quiescant*] Taceant. Farn.

1589. *Duces*] Tyrannos. *Idem*.

1590. *Habeat nec aula*] Placet omnino correctio Lipsii: *Horreat nulla*: quicquid contradicat Scaliger, cuius admonitio de partibus temporibus alibi locum habet. Apud Horatium quoque non dubito, quin bene restituerit Auratus: *Nec Martiales hadulei lupos*. *Impensum* quoque frustra tuetur Scaliger. Lipsianus (nam Flor. ab illo versu: *Sed locum virtus*, usque ad finem chori nos destituit) & omnes fere codices, *impensum*, id est, occupatum, evaginatum & vibratum, nunquam otiosum. Imago à pecunia Contraria vox Hannibalis, *Parce ferro*. Gron.

1592. *Semper impensum*] Ferro non parcere. Farnabius.

1597. T. 4

Si quid in terris iterum timetur,
Vindicem terræ petimus relictæ.

Hem, quid hoc? mundus tonat. ecce, mæret, 1595

Mœret Alcida pater. an deorum
Clamor, an vox est timidæ novercæ?

Hercule an viso fugit astra Juno?

Lassus an pondus titubavit Atlas?

An magis diri tremuere Manes 1600

Herculem? & visum canis inferorum

Fugit abruptis trepidus catenis?

Fallimur: læto venit, ecce, vultu

Quem tulit Pœas, humerisque tela

Gestat, & notas populis pharetras, 1605

Herculis hæres.

ACTUS

1597. *Timida*] Iunonis me in cœ-
lūm ascendentem timentis. *Idem.*

1599. *Lassus an pondus*] Cœlum
quod humeris sustinere Atlanta Mau-
ritania regem Promethei fratrem sin-
gent, quod Astrologiam sphaeramque
invenisset. *Idem.*

Hic auctorem plusquam adloxi-
tū, nec locum habere ejusmodi Hel-
lenismum posse, sunt qui putant. At si
dicamus inter eos archaismos eaque
adjectiva hoc reponendum, quæ ca-
sum quārum ellipticā admittunt,
quid magnopere habebit incommodi?
sic enim *lassus pondus* erit, quod ad pon-
dus; vel, ob pondus. *Bonus animum*; erit
quod ad animum bonus; ut notat ad I.
Alheidōs Servius. Et *omnia pius*, quo-

modo Macrobius loquitur lib. 6. c. 8.
Saturnal. erit, per omnia pius: Et Sta-
tius Papinius: *Dii bene, quod tales stir-
pemque animosque venisti*. id est, quod
ad stirpem & animos. Propertius lib.
2. eleg. 5. *Cynthia verba levis*, id est,
quod ad verba, sive verbis levis. Helle-
nistinus hic *liti lassus pondus* par protus
ac geminus. *Ολιγοεισμοσ*, pauci
numerus, vel quod ad numerum. *Syrus*
& nomen & patriam, est, secundum
nomen & patriam: Quæ allaque hu-
jusmodi, ut Græcis sunt usitatissima,
ita apud Latinos rarius occurrunt.
Pant.

1604. *Pœas*,] Philoctetes, cui Her-
cules moriens sagittas legavit. *Earn.*

XX *NUTRIX.

triqua, ut
et inde-
o. flume-
? Ego
propen-
cius &
scant]
em.
et om-
nulla:
cujus
us alibi
quoque
ic Au-
ic lupi-
e Scali-
lo ver-
finem
ere co-
atum,
quam
nira-
on.
port
T4

ACTUS QUINTUS.

NUTRIX. PHILOCTETES.

Philoctetes Herculis mortem atque fumus nunciat.

Nutr. Effare casus, juvenis, Herculeos precor,
E Vultuque quonam tulerit Alcides necem.

Phil. Quo nemo vitam. *Nutr.* Lætus adeone ultimos
 Invasit ignes? *Phil.* Esse jam flammæ nihil
 Ostendit ille, qui sub hoc mundo Hercules
 Immane nil reliquit. en domita omnia.

Nutr. Inter vapores quis fuit forti locus?

Phil. Quod unum in orbe vicerat nondum malum,
 Et flamma victa est. hæc quoque accessit feris. 1610
 Inter labores ignis Herculeos abiit.

Nutr. Edissere agedum, flamma quo victa est modo?

Phil. Ut omnis Oeten mœsta corripuit manus,
 Huic fagus umbras perdit, & toto jacet

* NUTRIX. PHILOCTETES.] In Flor. pro personis ponuntur
 NUNTIUS. CHORUS. Et ita per
 totam scenam. Nempe Nuntius ille est
 Philoctetes: in Choro autem vel prima
 videtur fuisse Nutrix. Gronovius.

1609. Quo nemo] Lætoni vultu
 mortem tulit, quam alius quispjam vitam.
 Farnabius.

1611. Qui suboccasu Hercules] Scali-
 ger notat *τὸ Ἰλλε*, quod antecedit, de-
 signare ipsum Herculeum: & ideo im-
 portune iterati Hercules, sed scribendum
 Hercules: in Choro autem vel prima
 videtur fuisse Nutrix. Gronovius.
 1609. Quo nemo] Lætoni vultu
 mortem tulit, quam alius quispjam vitam.
 Farnabius.
 1611. Qui suboccasu Hercules] Scali-
 ger notat *τὸ Ἰλλε*, quod antecedit, de-
 signare ipsum Herculeum: & ideo im-
 portune iterati Hercules, sed scribendum
 Hercules: in Choro autem vel prima
 videtur fuisse Nutrix. Gronovius.
 1609. Quo nemo] Lætoni vultu
 mortem tulit, quam alius quispjam vitam.
 Farnabius.
 1611. Qui suboccasu Hercules] Scali-
 ger notat *τὸ Ἰλλε*, quod antecedit, de-
 signare ipsum Herculeum: & ideo im-
 portune iterati Hercules, sed scribendum
 Hercules: in Choro autem vel prima
 videtur fuisse Nutrix. Gronovius.

Fl. sub hoc mundo Hercules Immune vini
 liquit en domita omnia. Scribe igitur:
 qui sub hoc mundo Hercules Imma
 ne nil reliquit. En domita omnia! Ille
 Hercules, qui sub cælo nullum mon-
 strum, nullum tyrannum, nullam no-
 xiam feram reliquit, terrorem jam
 flammis quoque; & ignibus ademit. Vul-

Suc-

go: Virtute vini docuit indomita Gron.

1613. Vapores] Ignis. Farnabius.

1614. Quod unum in orbe vicerat]

Misera conditio hominum doctorum
 in corruptis explicandis ingeniosorum.
 Scaliger fingit sibi raram locutionem,
venire in orbe cum aliquo, pro pugnare:
 & investigat rationem, quasi à duobus
 pugilibus sic dicatur, qui se orbe aut
 lineis circumscripterint, quas transire
 non liceat. Somnium merum. Floren-
 tinus simpliciter, *vicerat nondum*. Ergo
in orbe, puta tertarum. Gronovius.
 Quod unum] Ignis, quocum Hercules
 non dimicavit hætenus. vid. sup. v.
 1401. Farnabius.

1618. Manus] Multitudo comitum
 & famulorum Herc. succidere arbores
 ad rogum iussa. Idem.

1619. Fagus umbras] Succisa enim.
 Farnabius.

Fagus, cum sit ut plurimum patulis
 diffusa ramis, multam umbram facit:
 siisque abscessis, umbram perdit. Theoc.
 — σκισσάρον εἰ' ὑπὸ Φυγῶν. Delr.

1620. Fle-

Succisa trunco : flectit hic pinum ferox 1620

Altris minantem, & nube de media vocat ;

Ruitura cautes movit, & silvam trahit

Secum minorem. Chaonis quondam loquax

Stat vasta late quercus, & Phœbum vetat,

Ultraquetotos porrigit ramos nemus. 1625

Gemit illa multo vulnere impresso minax,

Frangitque cuneos. resilit excussus chalybs,

Vulnusque ferrum patitur & truncum fugit.

Commota tandem est. tunc cadens latam sui

Duxit ruinam. protinus radios locus 1630

Admisit omnes. sedibus pulsæ suis

Volucres pererrant nemore succiso diem,

Quærantque lassis garrulæ pinnis nemus.

Sen-

1620. *Flexit hic pinum ferox*] Hæc præteriti arguit Scaliger tanquam obvia, quibus ne Cimmericæ quidem tenebræ obscuriores. Legit autem: *pinus ferox Altris minantem nube de media comam*. Sed leviori manu, opinor, iuvandus locus. Florentinus: *Hic fagus*, & *flectit hic*. Lege igitur: *Hic fagus umbras*: deinde: *flectit hic pinum ferox*. Alius fagum dejicit, alius pinum. *Vocat*, remover, aufert. Gron.

1622. *Cautes movit & silvam trahit*] Flor. *Ruitura cautes movit & silvam tulit*. Gronovius. *Silvam*] *Corruit & mediam prostravit pondere silvam*. Farnabius.

1623. *Chaonis quondam*] In hac sylva erat ingens quercus; non minor Dodonea illa in Chaonio Epiri nemore. de qua vide Med. v. 346. & Oed. 726. Farnabius.

De hac quercu ait Sophocles: — *Ἡ δὲ πάλυ γλῶσσι δρυὸς*. Sophocli consentiunt Lycophron in Cassandra, Apollonius in Argonauticis, Higynus lib. 2. astronom. & Claudianus in paenetr. de 6. consulat. Honorii. *Delr.*

1624. *Phœbum*] Solis radios arceat. Farnabius.

1625. *Totos*] *Al. totum*. Farnabius.

1627. *Resilit excussus chalybs*,] *El. incussus*. Et sequenti: *patitur frigidum parum*. Quasi fuerit: *ut rigidum parum*. Tum ut Lipsianus: *latam sui duxit ruinam*. non lenta mora. Gron. 1628. *Vulnusque*] Hebetatur nec diffindere valet. Farnabius.

1629. *Tunc cadens*] Ipsæ syllabæ non verba modo denotant, quam ægre & vix tandem collapsa. *Delr.*

1630. *Radios*] *Quod supra v. 1619. dixit fagus umbras perdit*. Farnabius.

1632. *Nemore succiso diem*] Deltius notat in Mog. Herb. Ven. esse *domus*, non *diem*: eoque conjicit: *nemore succiso nemus*: & in sequenti versu: *garrulæ pinnis domos*. Gruterus omnes suos, *nemore succiso domus*, idque se recepisse, eraso illo nupero *diem*, ne avorum quidem memoria nato, sed heri. Velle Poëtam, primum nidos avium peritisse; deinde tantum nemoris excisum, ut jam lassæ ramum nullum invenirent, cui de more insisterent. Sed dissimulat difficultatem, quam necesse est oboriri cuivis diligentius inspicienti hanc lectionem. Quænam enim illic tam frequentes domus, quas pererrarent

Jamque omnis arbor sonuit, & sacrae quoque
 Senlere quercus horridam ferro manum, 1635
 Nullique priscum profuit ligno nemus.
 Aggeritur omnis silva, & alternæ trabes
 In atra tollunt Herculi angustum rogam.
 Rapit alta flammæ pinus, & robur tenax,
 Et brevior ilex silva. contexit pyram 1640
 Populea silva. frondis Herculeæ nemus.
 At ille, ut ingens nemore sub Nasamnio
 Æger reclini pectore immugit leo,

Fer-

illa aves? & quomodo silvestres volucres tam mansuetæ, ut pulse sedibus arborum statim se committerent domibus: *Diem non est ita nuperum, atq; ille velit. Sed & elegans est propriumque auctoris pro ætate*: ut in Phœnissis *atra nube subtexens diem Stymphalis*: & in Hercule Furente: *pennis condere obductis diem*. At in altero versu, adfertim quum toties in paucis versibus finem faciat *ro nemus*, adfertim profus Delrio scripsisse Poëtam: *Quæruntaque lassis garrula pennis domos*. hoc est, desiderant suos nidos. Inde vel teneraria vel errans librarii manus in præcedentem versum transtulit, & hunc supplevit adjecto *ro nemus*. Gronovius.

1634. *Sacra*] Incædunt & Iovi consecrata. Farnabius.

1636. *Profuit ligno nemus*] Florent. *profuit loco nemus*. Forte: *Nullique priscum profuit ludo deus*. cui scilicet olim dicatus erat. Gronovius.

1637. *Alternæ*] Alternatim positæ. Farnabius.

1638. *In atra tollunt*] Altitudinem pyrae describit. quia veteres, quo quis ditior opibus, dignitate celsior, virtutibus præstantior, hoc illi pyram celsiorem erigebant. Virg. 4 *Æneid.* de pyra Dididis: — *sic fata gradus evaserat altos*. ubi Servius: *rogi pro qualitate fortunarum seabant*. & lib. 6. de rogo Miseni: — *aramque sepulcri Conge-*

rove arboribus, caeloque educere certant. ubi Donatus hoc factum ait: *ut robur & meritum viri sic apparet*. eaque causa est cur de Pato clo Homerus: *Πολύστεν ἢ πρῶτον ἔνετο τὸ δοῦν ἐν ἴσῳ ἐν ἴσῳ*. Fecerunt autem pyram centum pedum utrimque. Dionys. Halic. lib. 11. Antiqui Rom. scribit milites Siciñium virum fortissimum sepelisse, & honestissime extulisse, rogamque maximum aggestisse: aliaque pro viri-bus implese, quæ, in supremum honorem, strenuis vitis lex fieri jubet. *Delr. Herculi angustum rogam.* Pro magnitudine scilicet heroici corporis. Omnino vera explicatio, quæ bono viro nimis arcta videtur. Nugæ de pyramidali forma. Flor. quoque: *Herculi anguste rogam*. Martialis 11, 51. *Anguste Titius tamen lavatur*. Gronovius.

1639. *Tenax*,] Solidum. Farnabius.

1640. *Silva. contexit pyram Populea*] Flor. *silva se complet rogo Populea silva*. Videndum an faciat huc illud Cæsaris lib. 3. Civil. *altera navis ex veterana legione minus ducentis se compleverat*. An legendum: *se confert rogo*. Gronovius.

1641. *Populea*] Herc. Fu. v. 892. F.

1642. *Nasamnio*] Libyco. Nasamones autem Libyæ pop. ex naufragiis & tupto ad Syrtis viventes. *Idem*.

1643. *Admugit leo*,] Flor. *immugit*. Statius lib. 11. *facit immugitque crucentis vulneribus*. Gronovius.

1645. *Vul-*

Fertur.
 Vultus
 Et pres
 Inter a
 Arcum
 Peante
 Has hyc
 Et quid
 Virtute
 Mites
 Anferro
 Et cert
 Nec fal
 Librare
 ngam
 miffa
 accom
 ic no

1645. F.

erant

1647. L

a his ocu

fregi imp

Sequenti

Idem. Fr

1648. F

1650. F

1651. Idem

de credi

ora. Ege

quiro vici

non requ

de juvene

immar Fl

de seque

virtute j

fortuna n

malum.

Fu. v. 98

1655.

1635 Fertur. quis illum credat ad flammam rapi?
 Vultus petentis astra, non igneis, erant. 1645
 Ut pressit Oeten, ac suis oculis rogam
 Lustravit omnem, fregit impositus trabes,
 Arcumque poscit: Accipe hæc, inquit, fate
 1640 Pœante, dona; munus Alcidae cape.
 Has hydra sensit: his jacent Stymphalides, 1650
 Et quidquid aliud eminus vici malum.
 Virtute felix juvenis, has nunquam irritas
 Mittes in hostem. sive de media voles
 Auferre volucres nube, descendent aves,
 Et certa prædæ tela de cœlo fluent. 1655
 Nec fallet unquam dexteram hic arcus tuam:
 Librare telum didicit, & certam dare
 Fugam sagittis. ipsa non fallunt iter
 Emissa nervo tela. tu tantum, precor,
 Accommoda ignes. & facem extremam mihi. 1660
 Hic nodus, inquit, nulla quem capiet manus,
 Mecum

1645. Vultus petentes astra, non ignes, erant] Flor. erat. Gronovius.
 1647. Lustravit, omnes fregit] Fl. ac suis oculis rogam Lustravit omnem, fregit impositus trabes. Arcus poscit. Sequenti: dona, & munus Alcidae cape. Idem. Fregit] Pondere suo. Farnab.
 1648. Sate] Philoëteta. Idem.
 1650. Stymphalides] Herc. Fu. v. 243. Idem.
 1651. Victure felix: has enim] Facile crediderim Pall. omnes servare peiora. Ego autem multo minus hic requiro victuræ à vinco, quam Gruterus non requirit Lipsianum: Virtute felix juvenis, has nunquam. Quod consumat Florentinus, nisi quod Viltrice: & sequenti, in hostem. Dicit autem Virtute felicem Stoicorum more, qui fortuna non fuit felix vel ob Lemnium malum. Gronovius. Nunquam] Herc. Fu. v. 989. Farnabius.
 1655. Prædam tela de cælo ferent]

Flor. præda & fluent. Lege: Et certa præde tela de cælo fluent. Certa præde, est, tenentia prædam. Gronovius.
 1660. Facem] Funebrem, qua rogas accendebatur. id est incende mihi rogam, quod defuncto necessitudine devincti præstabant officium, sed averfa facie. Farnabius.
 1661. Hic nodus,] Clava. Appoll. *σὶ βραχίονι δέχεν ὁ ζών ἐλασίης*. Farn.
 Seneca repugnat Pisander; qui clavam Herculis æream fuisse refert; at Seneca ligneam. Nodum enim hic, clavam interpretor nodosam: unde dictum, nodosæ robora clavæ. Scio quæ de nodo Herculeo prodita sunt à Plinio lib. 26. cap. 6. Macrobio lib. 1. Saturnal. cap. 19. & Felto, in voce, cingulum: sed hunc locum ad ea accommodare, hominis foret aliud agentis. Delr. Nulla quem capiet manus] Flor. cepit. Statim Fl. ut tres Gruteri: per ignes. Gronovius.

Mecum per ignem flagret, hoc telum Herculem
 Tantum sequatur. hoc quoque acciperes, ait,
 Si ferre posses. adjuvet domini rogam.
 Tum rigida secum spolia Nemeæ mali 1665
 Arsura poscit. latuit in spolio rogam.
 Ingemuit omnis turba, nec lacrimas dolor
 Cuiquam remisit. mater in luctum furens
 Diduxit avidum pectus, atque utero tenus
 Exerta vastos ubera in planctus ferit: 1670
 Superosque & ipsum vocibus pulsans Jovem
 Implevit omnem voce fœminea locum.
 Deforme letum, mater, Herculeum facis:
 Compesce lacrimas, inquit. introrsus dolor
 Fœmineus abeat. Juno cur lætum diem 1675
 Te flente ducat? pellicis gaudet suæ
 Spectare lacrimas. contine infirmum jecur
 Mater. nefas est ubera atque uterum tibi
 Laniare, qui me genuit. & dirum fremens
 Qualis per urbes duxit Argolicas canem, 1680
 Cum victor Erebi Dite contempto rediit
 Tremente Fato; talis incubuit rogo.
 Quis sic triumphans lætus in curru stetit
 Victor? quis illo gentibus vultu dedit

Leges

1665. *Spolia*] Pellem leonis Nemeæi. *Farnabius*.

Pelle leonis Nemeæi, qua Hercules inducus fingitur, quia prisci homines pellibus corpora contegebant, qui quia, nondam reperto telorum usu, lignis vim hostium retundebant, ideo Herculi clavam veteres attribuerunt. *Diodor. Siculus lib. 1. Delr.*

1666. *Latuit*] Pellis rogam summum textit. *Farnabius*.

1668. *In luctum*] Luctui nimium indulgens. *Idem*.

1669. *Avidum*] Planctus & poenæ avidum. *Idem*.

1670. *Vastos ubera in planctus ferit.*] Flor. vasto verberare in planctus furit. Sed

statim ante: *in luctum furens*. Videtur alterutro loco fuisse sive ruens sive ruit. *Gronovius*.

1671. *Pulsans*] Compellans. *Farn.*

1676. *Te flente*] Tuis insultans lacrymis. *Idem*.

1677. *Jecur*] Affectus, quorum jecur sedes. supra v. 579. *Idem*.

1678. *Vbera*] Pro more lugentium. vide *Troad. v. 82. Idem*.

1679. *Et dirum*] Et hoc dicto, Herculi. dirum fremens qualis duxit, &c. *Herc. Fu. v. 809. Idem*.

1683. *Sic triumphans*] Ut ille rogo. *Idem*.

1684. *Illo gentibus*] Tanti læto & sereno. *Idem*.

Leges tyrannus? quanta pax obitus tulit? 1685

Hæſere lacrimæ. cecidit impulsus dolor

Nobis quoque ipsis. nemo morituro ingemit.

Jam flere pudor est, ipsa, quam sexus jubet

Mœrere, siccis hæſit Alcmene genis;

Stetitque nato pene jam similis parens. 1690

Nurr. Nullasne in altra miſit ad ſuperos preces

Arſurus, aut in vota reſpexit Jovem?

Phil. Jacuit ſui ſecurus, & cœlum intuens,

Quæſiuit oculis arce an ex aliqua pater

Deſpiceret illum. tum manus tendens ait: 1695

Quacumque parte proſpicias natum, pater,

Te, te, pater, quem nocte commiſſa dies

Quæſiuit unus, ſi meas laudes canit

Utrumque Phœbi littus, & Scythiæ genus,

Et omnis, ardens, ora, quam torret dies: 1700

Si pace tellus plena, ſi nullæ gemunt

Urbes, nec aras impius quiſquam inquinat:

Si

1685. Tyrannus] Rex, τὸ ἄγαν. sic enim primitus Græcis uſurpatum.

Farnabius. Quanta pax obitus tulit?]

Flor. habitum. Et ſequenti, cecidit impulsus dolor. non expulſus. In nat. quæſtionibus paſſim impellere eſt evertere, percellere. De contantia cap. 5. inter flammam & ſanguinem ſtragemque impulſe ciuitatis. lib. 1. de clement. Elephantæ leonæſque tranſeunt, quæ impulerunt. Gronovius.

1686. Hæſere] Ceſſaſere. Farn.

1689. Siccis] Non lacrymantibus. Idem.

1594. Arce] Cœli. Idem.

1697. Iſte eſt, pater, quem nocte] Fatuum eſt illud Iſte eſt: ſed nec boni ſenſus, quem nocte commiſſa dies Quæſiuit unus. Scio Herculem geminata nocte quæſitum: ſed hoc hic non dicitur: uno die audio quæſitum, qui quæſitus eſt, idque ob noctem commiſſam. Hunc ipſum Iovem ſenſit auſtor teſte

Flor. Te, te, pater: reſpondet enim huic τὸ precor verſu 1703. Te, pater, te, inquam, (quem dies unus, qui ſcilicet duabus noctibus intercedere deberet, non ſenſit, dum lux non eſt continuatis tribus noctibus, qui uno die deſideratus eſt & mundo cœloque deſuiſſe, dum me generas,) precor, ſi res dignas cœlo geſſi me in conſortium deorum. Gronovius.

1699. Utrumque] Oriens & occidentens. Farnabius. Scythiæ] Septentrio. Idem.

1700. Et omnis, ardens, ora, quam torret] Ita diſtinguendum, ut intelligatur omnis ora, quam torret dies ardens. Statim Flor. impiæ aras non impius. Impiæ aræ & ſceleratæ ſunt & immiſericordes, ad quos homo immolatur. Gronovius. Ardens] Meridies. F.

1701. Gemunt] A tyranni oppreſſæ. Idem.

1702. Impiæ] Inrelligit autem Buſiridis aras. Idem.

Si scelera defunt, spiritum admitte hunc, precor,
 In astra. nec me mortis infernæ locus,
 Nec inæsta nigri regna conterrent Jovis: 1705
 Sed ire ad illos umbra, quos vici, Deos,
 Pater, erubescō. nube discussa diem
 Pande, ut Deorum vultus ardentem Herculem
 Spectet: licet tu sidera & mundum neget
 Ultro, pater, cogere. si voces dolor 1710
 Abstulerit ullas, pande tum Stygios lacus,
 Et redde Fatis. approba gnatum prius.
 Ut dignus astris videar, hic faciet dies.
 Leve est quod actum est. Herculem hic, genitor, dies
 Inveniet, aut damnabit? hoc postque addidit: 1715
 Noverca cernat, quo feram flammam modo.
 Flammam poposcit. hoc age Alcidae comes;
 Non segnis, inquit, corripe Oetæam facem.
 Quid dextra tremuit? num manus pavida impium
 Scelus refugit? redde jam pharetras mihi, 1720
 Ignave, iners, inermis, en nostros manus

Quæ

1703. *Si scelera*] Si scelerati homines mea opera devicti cessent. Farn. Spiritum admitti hunc] Flor. amitte. Scribe: spiritum admittē hunc, precor, In astra. Tum Flor. non me mortis infernæ. Gronovius.

1706. *Umbra*] Τὴν ὄψιν, εἰς δαδον, nudum simulacrum, quod (anima vel ipse cælum, unde deducta est, vel in alia corpora nigriante corpore, quod in elementa dissolvitur) petit inferos. Farnabius.

1710. *Si voces*] Revocat, corrigique supremam vocem cogere. Idem.

1712. *Fatis*] In feris mortis loco. Idem.

1713. *Ut dignus*] Quæ per vitam strenue feci non tam altera merentur, quam in mors hæc acerba, quam fortiter seto. Idem.

1714. *Herculem genitor prius invenit an damnavis*] Vellenti valere, qui

hæc interpretaretur. Flor. *Herculem hic, genitor, dies inveniet an damnabit.* i. e. hic dies iudicium de illo faciet, fortis an ignavus sit. Cæsar lib. 5. de bello Gall. *Quid dubitas, Varenne, aut quem locum probanda virtutis tua expectas? hic dies, hic dies de nostro controrsus iudicabit.* Melius etiam: *Inveniet aut damnabit.* Sequitur: *hæc postquam edidit, Flammam poposcit.* Meridius versus deest. Non videtur tamen abiciendus, sed collocandus post illum: *Non segnis, inquit, corripe Oetæam facem. Noverca cernat, quo feram flammam modo. Quid dextra tremuit.* Gronovius

1717. *Alcida comes*] Philocteta. Farnabius.

1718. *Corripe Oetæam facem*] Flor. *Oetæam.* Gronovius. *Facem*] Supra v. 1660. Farnabius.

1721. *En nostros*] Tuæ manus dignæ

Quæ te
 Animo
 Vultu
 Vocat
 Venio,
 Trementem
 Refugium
 Et mentem
 Insequi
 Ardentem
 Tantum
 Typho
 Gemunt
 Impositum
 At ille

æ arcu
 æ rogu
 as.
 1725.
 quibus, q
 ram pui
 Non sic a
 vocis in
 vici. &
 in hoc ab
 monite
 nihil se
 in hunc
 fruatur.
 no, nisi
 sit deor.
 1726.
 tum ni a
 alter des
 venio pate
 1727.
 fibididi.
 1729.
 tum quali
 1730.
 Mem. P
 tiam. A
 tiam &
 1732.

Quæ tendat arcus. quis sedet pallor genis?
 Animo faces invade, quo Alciden vides
 Vultu jacere: respice arsurum, miser.
 Vocat ecce jam me genitor, & pandit polos. 1725
 Venio, pater. vultusque non idem fuit.
 Tremente pinum dextera ardentem impuli.
 Refugit ignis, & reluctantur faces.
 Et membra vitant: sed recedentem Hercules
 Insequitur ignem. Caucasū, aut Pindū, aut Athon 1730
 Ardere credas. nullus erumpit sonus.
 Tantum ingemiscit ignis. ô durum jecur!
 Typhon in illo positus immanis rogo
 Gemisset ipse, quippe convulsam solo
 Imposuit humeris Ossan Enceladus ferox. 1735
 At ille medias inter exsurgens faces

Se-

gnæ arcu & sagitta meis, quæ trepidat
 rogom meum incendere? Farnabius.

1725. *Rogat ecce jam me genitor*]
 Lipsius, quia in vet. libro, *vocat*, etiam
 parum putat decorum Iovi, hic rogare.
 Non sic amicus ejus, qui interpreta-
 tur: invitatur quasi ad convivium, ubi
 nectat & ambrosia: esse alia quoque
 in hac fabula nimis hyperbolica: ideo
 non se ire, quo quidam *vocat*: nullum
 vidisse codicem, in quo non *Rogat*.
 Fruatur. At ego non vidi in Florenti-
 no, nisi, *vocat ecce me genitor & pan-
 dit deos*. Gronovius.

1726. *Vultusque non idem fuit*] Mi-
 rum ni ante hæc verba versus unus &
 alter desiderantur. Flor. & alii: *Venio
 venio pater*. Gronovius.

1727. *Pinum*] Tum facem rogo
 subdidi. Farnabius.

1729. *Hercules*] Devitant Hercu-
 lem quasi non tentare auge. *Idem*.

1730. *Causasum*,] Montem Scythiæ.
Idem. *Pindum*,] Thessaliæ montem.
Idem. *Athon*] Montem inter Macedo-
 niam & Thraciam. *Idem*.

1732. *Ingemiscit ignis ad durum jecur*

cur.] Lipsius concinnius putat: *ignis,
 ad durum jecur*. At ille, Forte, inquit,
 difficilius jecur, quam reliqua interna,
 combucitur: nam in Thyeste: *stridet
 in verbis jecur*. Egregia ratio, cui con-
 veniunt sequentia: Ingemiscit ergo
 ignis, quia cum difficultate illud urit
 vel synecdoche, quod ipsum jecur vi-
 detur ingemiscere, stridere, & quasi
 queri. At Flor. plane: *Tantum ingemi-
 scit ignis. ô durum jecur*. Hoc mira-
 culi loco addit, tantum ignem non
 crepare immani strepitu, ut solet, sed
 quasi reverentia Herculis tenuem
 quendam & instar genitus sonum
 edere. Exclamatio respicit sequentia:
 ô durum & invictum hominem! vel
 Typhæus aut Enceladus fracti molli-
 tique in genitus & ejulationes forent
 tanto incendio impositi: at ille nihil
 commotus, &c. Gronovius. *Durum
 jecur*] Sic solet vocare jecur Hercules.
 — *sed jecur fors horridum Fleetam eme-
 rendo* — Delrius.

1733. *Typhon*] Gigas Medææ v. 772.
 Farnabius.

1734. *Quique*] Hercul. Fur. v. 80.
Idem.

Semiustus ac laniatus, intrepidus, rubens;
 Nunc, ô parens Herculea, sic stare ad rogam,
 Te mater, inquit, sic decet fieri Herculem.
 Inter vapores positus, & flammæ minas, 1740
 Immotus, inconcussus, in neutrum latus
 Correpta flectens membra, adhortatur, monet.
 Gerit aliquid ardens: omnibus fortem addidit
 Animum ministris. urere ardentem putes.
 Stupet omne vulgus, vix habens flammæ fidem. 1745
 Tam placida frons est, tanta majestas viro.
 Nec properat uri. cumque jam forti datum
 Leto satis pensavit, igniferas trabes
 Hinc inde traxit, nimia quas flamma occupat,
 Totasque in ignem vertit, & qua plurimus 1750
 Exundat ignis, recipit intrepidus, ferox.
 Nunc ora flammis implet. ast illi graves
 Luxere barbæ: cumque jam vultum minax
 Appeteret ignis, lamberent flammæ caput,
 Non pressit oculos. Sed quid hanc mœstâ intuor 1755
 Sinu gerentem? reliquias magni Herculis
 Cineremque jactans squallidum Alcmene gemit.

ALC-

1736. *Intrepidus, rubens*] Fl. ruens. Mox malim, *stere*, ut ad matrem referatur. Gronovius.

1738. *Sic stare*] Intrepide, non lacrymis, non gemitu. Farnabius.

1742. *Correpta flectens membra*] Fl. torrens. Forte, *torquens*. Gronovius.

1743. *Gerit*] Ne nihil agens moriatur, alios ad virtutem adhortatur, monet. Farnabius.

1744. *Vere*] Crederes ipsum ira ardentem in ignem agere, non ab eo pati. Idem.

1745. *Vix habent*] Vix credebant eum esse ignem. Idem.

1747. *Nec properat*] Quo poenæ eripereur. Idem.

1749. *Nimia quas flamma occupat*] Correxisse summos viros *minima*, nec

segniter occupasse Criticos; se adhuc hæreret, quod novena cohors priorem scripturam adjuvet, proficitur Grueterus. Ego vero non modo *minima*, sed & præterea scribendum puto: *minima quas flamma occupat*, Totas in ignem vertit; & queis plurimus Exundat ignis, recipit. hoc est, admovet applicatque sibi. Flor. *quas pluribus Exundat ignis repedit*. Quasi repetit vellet. Idem. Tunc ora flammis implet. non Nunc. Gronovius.

1756. *Sinu gerentem*] Ad proximos spectabar, reliquias colligere, sinu fovere, & componere. de qua forma vide Troad. v. 797. Farnabius.

1757. *Cinemque jactans*] Vidit hic aliquid esse infuscatum Lipsius, & protulit ex scripto: *sed quid hæc* (vulgo *hoc?*)

Suam ex Herculis morte cladem Alcmena dolet.

1740 *Alcm.* **T**imete superi fata. tam parvus cinis
Herculeus est. huc ille decrevit gigas.

O quanta, Titan, in nihil moles abit! 1760

Anilis, heu me, cepit Alciden finis.

Hic tumulus illi est. ecce vix totam Hercules

1745 Complevit urnam. quam leve est pondus mihi,

Cui

hoc) *mæstam: & Cinemque jactans:* idque plane verum ratus est, si tamen rescriberetur in fine *gerit*. Quanta cum invidia? Tu credis, ajunt, dilecti filii cineres Alcmenam *jactasse*: quid hosti queat crudelius? Et si *gerit*, quomodo *jactat*? Ecce & alius: Atibi mens erat Lipsii, cum sic reponeret. Illi volunt squallidam comam per humeros ejus expansam & crebro motu capitis, ut dolore vel ira impotentes soleant, *jactatam*. Sed dicant mihi optimi viri, quæ sit hæc oratio: *Intuor mæstam sinu gerentem reliquias & Alcmenæ gemit*. Ferrentne quemquam sic scribentem? aut ipsi se? Equidem *gemit* mutari in *gerit* non placet. Cæterum fanatica comæ *jactatio*, quam fingunt, minus. Super omnia futilis & puerilis sermo. Dum Lipsio insultant, leporem, quem ille hic excitavit, dimiserunt. Præclare vetus: *Sed quid hanc mæstam intuor Sinu gerentem? Reliquias magni Herculis Cinemque jactans squallidum Alcmenæ gemit*. Nisi malis, *squallida*. Sed quid rei est, quovideo mulierem nescio quam in lugubris suffarcatam? Hæc dubius primo: & responder sibi: Alcmena est cum squallore & gemitu feralem urant filii tenens & agitans. *Jactans* nihil aliud est quam movens, promovens portando: ut nave *jactamur* aut curru, quam provehimur. *Jactari* dicit moveri per alium, ut passim *fugere* moveri per se, & *fugam* pro incessu vel exitu. Quin & Alcmenæ subse-

quentia verba non ita sunt ignava, ut sine gestulatione atque agitatione hypocrita, quam necesse est sequi *jactationem* urnæ, bene pronuncientur. Quid ille Polus apud Gellium? qui in Electra tenens ossa filii, quasi Orestis, omnia complevit luctu & lamentis vivis atque spirantibus, non commovit se, *jactavit*, afflicto: Ergo & *jactavit* cinerem. Et tamen molliter subjiceret *vultans*. Sed nihil opus. Antequam penetrassem vim scripturæ antiquæ, conjeceram: *sed quid hoc? mæstam intuor Sinu gerentem reliquias magni Herculis Cinemque lectum squallida Alcmenæ coma*. Gronovius.

1758. *Superi*] Mortales, qui supra aura vespimini. *vel Dii*, namque Iovis sepulchrum ostendit Creta & Bacchi simulachrum inferos adit. *Farnabius. Parvus*] Quem parva capiat urna. *Idem*.

1759. *Herculeus est. huc ille*] *Flor. tam parvus cinis Herculeus. huc huc ille decrevit gigas*. Gronovius. *Decrevit*] Decrependo devenit. *Farnabius*.

1760. *O quanta*] O Sol, quanta moles in nihil abiit. *Suspicio tamen hunc locum, & Titanæ de Hercule ab autore conceptum fuisse*. *Idem*.

1761. *Cepit Alciden*] *Flor. recipit Alciden sinu*. Gronovius.

1763. *Complevit urnam*] *Imitatur Ovidianum illud 12. Metamorph.— de tam magno restat Achille Nescio quid, parvam quod non bene compleat urnam*. *Deltius*.

Cui totus æther pondus incubuit leve!

Ad Tartara olim regnaque, ô gnate, ultima

Rediturus ibas. quando ab inferna Styge

Remeabis iterum? non ut & spoliū trahas,

Rursumque Theseus debeat lucem tibi;

Sed quando solus? mundus impositus tuas

Compescet umbras, teque Tartareus canis

Inhibere poterit? quando Tænareas fores

Pulsabis? ah, quas mater ad fauces agar?

Qua mors aditur? vadis ad Manes iter

Habiturus unum, quid diem questu tero?

Quid misera duras vita? quid lucem hanc tenes? 1775

Quem parere rursus Herculem possum Jovi?

Quis me parentem gnatus Alcmenam suam

Tantus vocabit? ô nimis felix, nimis,

Thebane conjux. Tartari intraſti loca

Florente gnato; teque venientem inferi

Timuere forſan, quod pater tantum Hercules

Vel falſus aderas. quas petam terras anus,

Inviſa ſævis regibus? ſi quis tamen

Rex eſt relictus ſævus. heï miſeræ mihi!

1765

1770

1780

Qui-

Delirius. Leve] *Quod digitis quinque levatur onus.* Farnabius.

1764. Cui totus] Cælum. Herc. Fur. v. 68. Idem.

1767. Non uti spoliū] Flor. Non uti & solitum. Lege: non ut & spoliū trahas. Gronovius. Spoliū] Cerberum. Farnabius.

1768. Theseus] Herc. Fur. v. 805. Hipp. 840. Idem.

1769. Ignis impositus tuas] Pulchre ignem interpretantur infernum. At tu lege cum Flor. mundus impositus tuas Compescet umbras. Nam inferi infra mundum. Gronovius. Ignis] Infernus. Farnabius.

1772. Pulsabis? ah quas mater] Fl. aut. Lege: Pulsabis? aut qua mater ad

fauces agar, Qua mors aditur? Gronovius.

1774. Habiturus unum] Vnicum, non remeabile, nec iterabile. Hactenus bene interpretes: cætera nugæ. Cicero in Pisonem: an quod tibi profisciscenti evenit, ut omnes execrarentur, male precarentur, unam tibi illam viam & perpetuam esse vellent. Idem.

1777. Me parentem gnatus Alcmenam] Flor. Alcmenen. Lege: Quisnam parentem gnatus Alcmenen suam Tantus vocabit? Idem.

1779. Thebane] Amphitryo Thebanorum dux, mihi conjux. Herc. pater (putative) tu felix, qui intracti, &c. Farnabius.

1783. Sævis regibus] Tyranis. Id.

1785. Cæ.

Quicumque casos ingemunt gnati patres, 1785

A me petent supplicia, me cuncti obruent.

Si quis minor Busris, aut si quis minor

Antæus urbes perfida terret plaga,

Ego præda ducari, si quis Ismarios greges

Thracis cruenti vindicat, carpent greges

Mea membra diri, forsitan pœnas petet

Irata Juno, totus uretur dolor.

Secura victo tandem ab Alcide vacat.

Pellex supersum, supplicia de qua exigat,

Ne parere possem, fecit hic gnatus mihi

Uterum timendum, quæ petam Alcmeneloca?

Quis me locus, quæ regio, quæ mundi plaga

Defendet? aut quas mater in latebras agar

Ubique per te nota, si patriam petam,

Laresque miseros, Argos Eurystheus tenet.

Orbata Thebas regnum & Ismenum petam,

Thalamosque nostros, in quibus quondam Jovem

Dilecta vidi? pro nimis felix, nimis,

Si

1785. Casos] Patres tyrannos, ab Hercule casos. Idem.

1787. Minor] Filius Busridis, Id. Minor] Antæi filius. Idem.

1788. Antæus urbes perfida] Scilicet hic perfidia Punica commemoranda erat, Ocius rescribe ex Flor. *fervida terret plaga*. nempe in austrum & metidim vergentis. Gronovius. *Perfida*] Aftorum, Pœnorum, quorum perfidia abiit in gentis notam. Farnabius.

1789. Si quis Ismarios greges] Flor. *Ismarios*. Gronovius. *Si quis*] Si quis Diomedis filium patrem suis equis objectum vindicare voluerit, Herc. Fur. v. 225. Farnabius.

1790. Cruenti] Humana carne pasti. Idem.

1792. Totus uretur dolor.] Cotrupum omnino, & corrigendum, prius

quam explicandum. Forte: *notus uretur dolor*. nempe Iononis. Gronovius.

1794. Supplicia de qua exigat.] *EL*. *experat*. Deinde forsitan: *Si parere possem*. Gronovius. *Supplicia*] *Ut in me iras exerceat*. Farnabius.

1795. Ne parere] Ne partus pœnam à me exigat Iano. Idem.

1799. In latebras agar? Ubique certa nota.] Lege ex Flor. *quas mater in latebras agar*. *Ubique per te nota?* Gronovius.

1800. Laresque] Domum patris ræci Eleâryonis. Farnabius.

1801. Orbata Thebas regnum] Flor. *Marisa Thebæ regnat*. Scribe: *Theben maris regnum & Ismenon petam?* Vix enim aulim: *Marisa Thebas regna*. Gronovius. *Regnum*] *Thebanum* quod alluit Ismenus flux. Farn.

Si fulminantem & ipsa sensissem Jovem!
 Utinam meis visceribus Alcides foret 1805
 Exfectus infans! nunc datum est miseræ, datum,
 Videre gnatum laude certantem Jovi:
 Et hoc daretur scire, quod fatum mihi
 Eripere posset! quis memor vivet tui,
 O gnate, populus? omne jam ingratum est genus. 1810
 Petam Cleonas? Arcadam an populos petam?
 Meritisque terram nobilem quæram tuis?
 Heic dira serpens cecidit; heic ales fera;
 Heic rex cruentus; heic tua fractus manu,
 Qui te sepulto possidet cœlum, leo. 1815
 Si grata terra est, populus Alcmenam tuam
 Defendat omnis: Thracias gentes petam,
 Hebrique populos? hæc quoque est meritis tuis
 Defensa tellus. stabula cum regno jacent.
 Heic pax cruento rege prostrato data est. 1820
 Ubi enim negata est? quod tibi infelix anus

Quæ-

1804. *Si fulminantem*] Si ipso concubita perissem fulmine ut Semele. Herc. Fur. v. 455. Farn.

1806. *Exfectus infans*] Flor. *Exceptus*. Forte, *Exemptus*. ut Bacchus scilicet Semeles. nam ad hujus nativitatē alludit. Gronovius.

1807. *Nunc datum est miseræ, datum*] Flor. *nunc datum est tempus, datum* Videre gnatum. Sequenti legendum: *Ut hoc daretur, cum Græterō*: vel potius, *Ut hoc daretur, scire, quid fatum mihi Eripere possit*. Gronovius.

1807. *Iovi*] Cum Iove. Hellenism. Farnabius.

1808. *Hoc daretur*] Te mihi ita fulminata ac mortuæ superstitem esse. Idem.

1811. *Cleonas*] Oppidum inter Argos & Corinthum juxta quod sylvæ Nemææ. Farnabius. *Arcadam an populos petam? Meritisque terram*] Flor. *Arcadam populos petam Meritisque ter-*

ra nobiles. Gronovius. *Terram*] Heinf. *Lernam* legendum conjicit. vel lege *Terras nobiles*. Farnabius.

1813. *Heic dira*] In Lerna palude Argiva. Idem. *Heic ales*] In Arcadia Symphialis volucris. vel cervæ arripes alata. Idem.

1814. *Heic rex*] In Ægypto, Thracia, Lybia, Bustris, Diomedes, Antæus. Idem. *Heic tua*] Herc. Fur. v. 223. Thyest. v. 853. Idem.

1816. *Populus Alcmenam tuam Defendat*] Flor. *Alcmenæ*: Lege: *populus Alcmenæ tuam Defendet omnis*. Gronovius.

1819. *Defensâ*] Interfecto Diomede. Herc. Fur. v. 225. Farn.

1821. *Ubi enim negata?*] Quum sic ederetur, Lipsium hic notasse repero: Illustriora hæc facio: *Ubi negata est*. sine interrogazione & vocula addita è libro. Sensus: Hic Thraciæ universæ pax est data, postquam Diomedē uni negata est: quem interemit. Additam

vocem

Quæram sepulchrum? de tuis totus rogis

Contendat orbis. reliquias magni Herculis

Quis populus, aut quæ templa, quæ gentes colent?

Quis jam petet, quis poscet Alcmenes onus?

Quæ tibi sepulchra, gnate, quis tumulus sat est?

Hic totus orbis. fama erit titulus tibi.

Quid, anime, trepidas? Herculis cineres tenes.

Complectere ossa. reliquæ auxilium dabunt.

Erunt satis præsidia. terrebunt tuæ

Reges vel umbræ. *Phil.* Debitos gnato quidem

Compescet fletus, mater Alcidæ incliti.

Non est gemendus, nec gravi urgendus nece,

Virtute quisquis abstulit fatis iter.

Æterna virtus Herculem fieri vetat.

Fortes vetat mœrere, degeneres jubet.

Alcm.

vocem non aliam intelligo quam *Est*. Delirius tamen referens quasi conjecturam (quæ mihi videtur esse libri veteris scripturam) Lipsii vulgato acutiorem ponit: *Vbi ei negata est: Quod & in notis Lipsii postea editis expresserunt.*

At ego ex scriptura codicis aliquid etiam recidendum censeo, & significati: *Hic pax cruento rege prostrato data est, Vni negata*, nempe cruento illi regi Diomedis. Multo quidem hoc rotundius. Propemodum etiam suspicor & veterem & Lipsii manum *Vni* dedisse; ubi autem errato operarum editionis primæ debet. *Gron. Vbi enim*] Lipsii *Vni ea negata est*, q. d. Thraciæ universæ data est pax postquam Diomedis uni negata est quem interemit. *Idem.*

1825. *Alcmenes onus*] Vnam Herculis continentem reliquias quam gesto. *Idem.*

1826. *Quis tumulus sat est?*] Leviter ablanditur Grutero, quod est in uno Ms. *quos titulus sat est?* Ut prorsus placeat, in sequentem versum rejicias suadeo cum Florentino: *quis tumulus sat est? Hic totus orbis. fama erit titulus tibi.* Monumentis enim mor-

tuorum addebantur tituli, sive inscriptiones honorum & rerum gestarum commemoratione adornatæ. Totus orbis, inquit, erit tibi sepulcrum vel tumulus: fama autem titulus. *Gronovius.*

1828. *Herculis cineres tene*] Flor, ut & aliquot *Pall. tene*, ipsa enim se confirmat, negatque trepidandum, vel ideo, quod Herculis cineres teneat, quorum reverentia tutam posse præstare. Quod sequitur, fuit: *Complectar ossa. reliquæ auxilium dabunt. Erunt sat hæc præsidia.* *Gronovius.*

1834. *Virtute*] Quisquis ab injuria oblivionis & mortalitatis se vindicavit, sibi que sua virtute ad cœlum struxit iter. *Farnabius.*

1836. *Fortes vetat mœrere*] Flor, *vetant & jubent*. Aut hoc admitendum, quasi præceptum sapientum, aut potius: *Fortes vetat mœrere, degeneres jube.* *Gronovius.* *Fortes vetat*] Non sunt lugendi, qui sibi virtute sua nomen æternum assecuti sunt, sed ii qui nihil in vita egerunt, quo posteris se bene vixisse referunt. *Farnabius.*

Alc. Sedabo questus & vindicem amisi parens
 Terræ atque pelagi, quaque purpureus dies
 Utrumque clara spectat Oceanum rota.
 Quot misera in uno condidi gnatos parens?
 1840 Regno carebam, regna sed poteram dare.
 Una inter omnes terra quas matres gerit,
 Votis peperci. nil ego à superis peti
 Incolume nato. quid dare Hercules mihi
 Non poterat ardor? quis Deus quidquam mihi
 1845 Negare poterat? vota in hac fuerant manu.
 Quidquid negaret Jupiter, daret Hercules.
 Quid tale genitrix ulla mortalis tulit?
 Deslevit aliqua mater, & toto stetit
 Succisa foetu, bisque septenos greges
 1850 Deplanxit una. gregibus æquari meus
 Quot ille poterat? matribus miseris adhuc
 Exemplar ingens decrat. Alcimene dabo.
 Cessate matris, pertinax si quas dolor
 Adhuc jubet lugere, quas luctus gravis
 1855

1837. *Vindicem amisi parens* Terra
 atque pelagi, quaque] Flor. *vindicem amif-*
 so p. Terra atque pelagus quaque: dein
 Oceanò. Dubium relinquit, utrum scri-
 bendum sit: *vindicem amisso parens* Ter-
 ra atque pelagi: an; *vindicem amisse*
 parens Terra atque pelagus, quaque
 purpureus dies Ab utroque clara spectat
 Oceano rotæ. Gronovius. Parens] Ego
 mater illius. Farnabius. Purpureus dies]
 Sol rubens. Idem. Ovid. 3. Fastor. Pur-
 pureum rapido qui vehit axe diem. Delr.
 1839. Utrumque] Orientem & occi-
 dentem; Indicum & Gaditanum.
 Farnabius. Clara rotæ] Carru splendo-
 do. Idem.
 1841. Poteram] Per filium regum
 victorem Idem.
 1843. Votis peperci] Non votis Deos
 fatigavi. neque enim opus, cum nihil
 non mihi filius suppeditaret. Idem.

In laxa
 Agedu
 Pulsato
 Grand
 Jam qu
 Defellit
 Lugen
 1856.
 1858.
 det. An
 rib. Gro
 1861.
 lura par

Flet
 P
 Lux u
 Cont
 Mus I
 Plang
 Ule ty
 Penet
 Poner
 Reddi
 Perfo
 Caru
 Clara

1854.
 them.
 1866.
 dem] H
 dei lux
 1870.
 madens.
 1874.
 his lovis

In saxa vertit. cedite his cunctæ malis:
 Agedum, senile pectus, ô miseræ manus;
 Pulsate. & una funeri tanto sat est
 Grandæva anus defecta; quod totus brevi
 Jam quæret orbis? expedi in planctus tamen 1860
 Defessa quamquam brachia. invidiam ut Deis
 Lugendo facias, advoca in planctum genus.

1856. In saxa] Vt Nioben. Idem.
 1858. Pulsate. & una] Forte: Pul-
 sate. An una funeri. Et mox: Acquiret
 orbis. Gronovius.
 1861. Vt invidiam] Invidiam fa-
 ctura parens. vid. Oed. v. 200. Edrta-

bis. Versus requirit, voce transpo-
 sita legatur: invidiam ut deis. Cru-
 terus.
 1862. Genus] Humanum vel Her-
 culis. ut in sequenti nœmia, alii genus
 Farnabius.

ALCMENÆ.

Tristis Alcmena nœmiam canit.

Flete Almenen, magnique Iovis
 Plangite gnatum, cui concepto
 Lux una perit, noctesque duas 1865
 Contulit Eos: ipsa quiddam
 Plus luce perit. totæ pariter
 Plangite gentes, quarum sævos
 Ille tyrannos iussit Stygias
 Penetrare domos, populisque madens 1870
 Ponere ferrum. fletum meritis
 Reddite tantis. totus, totus
 Personet orbis. fleat Alciden
 Cærule Crete; magno tellus
 Clara Tonante: centum populi 1875
 Bra-

1854. Cui concepto] Herc. Fur. v. 24.
 Idem.
 1866. Eos:] Aurora. Idem. Quid-
 dam] Hercules, propter quem illius
 diei lux perit. Idem.
 1870. Madens] Subditorum cæde
 madens. Idem.
 1874. Crete] Insula clara incunabulis
 Iovis, cui Hercules, filius, vel propret

taurum Cretensem ab Herc. inser-
 ctum. Agamem. v. 827. Idem. Magno
 tellus Clara Tonante] Sic quidem om-
 nes libri. Res tamen ipsa potius requi-
 rit: parvo tellus Clara Tonante. Infans
 enim fuisse illic in cunis credebatur.
 Flor. magno tellus Clara Tonanti. Gron-
 novius. Centum] Crete. *ἑκατομῆ-
 νέως. Idem.*

Brachia pulsant.

Nunc Curetes, nunc Corybantes,

Arma Idæa qualitate manu:

Armis illum lugere decet.

Nunc nunc funus plangite verum:

1880

Iacet Alcides non minor ipso,

Creta, Tonante.

Flete Herculeos, Arcades, obitus,

Nondum Phœbo nascente genus.

Iuga Parthenii Nemeæque sonent,

1885

Feriantque graves Mænala planctus.

Poscite magno Alciden gemitu:

Stratus vestris setiger oris:

Alef-

1877. *Nunc Curetes*] Popul. Cretæ, qui ex Ida Phrygiæ monte in Cretam trajecerunt: *vel ut alii*, ex Ida Cretæ monte Opis digitis tacta nati sunt, unde & dactyli Idæi dicti, qui quod ἐνὸ πάλαιον saltantes vel cymbala pulsantes Iovis vagitum celarent, δῶτο ἢ κς εγ γε φίας nomen sortiti sunt. aliis δῶτο ἢ κς εγς dicti, quod anteriorem partem capitis deronsi, posteriorem fovebant, *vel* quod mollium puellarum ritu comam foverent. *Farnabius*. Ex veteribus Euphorion, Eratosthenes, Orpheus & Callithenes; ex neoteris Scaliger in libro de arte poetica, & Dion. Lambinus in lib. 2. Lucretii, Curetes & Corybantes eisdem esse scripserunt: sed Semus Delius, Archemachus Euboicus & Echemenes diversis esse crediderunt: quos Seneca hic sequitur; & Ovidius scribens, *Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus*. Delius. *Corybantes*] Corybantes dicti, q. ἡρόωντες; aliis tamen à ἡρόη pupilla, quod vigilans Iovem custodirent: aliis παρὰ τῷ ἡρόη, quod galeati incederent. Lucianus tamen Corybantes Phrygiæ Cybeles, Curetas Cretensis Iovis sacerdotes esse vult. *Farnabius*.

2224. 1881

1878. *Arma Idæa*] Cymbala, tibiam, tympana, buxum Bercynthium. *vel simpliciter*, arma. Curetes enim primum ἐνὸ πάλαιον saltasse dicuntur, ut Iovis vagitum amorem strepitu obregerent. *Idem*.

1879. *Armis*] Heroem scilicet fortem. *Idem*.

1880. *Verum*] Non falsum & imaginarium, ut Iovis quondam. *Idem*.

1884. *Phæbo*] Scribendum *Phæbe*. i. Arcades ἀρτέλωνοι. vid. Hippol. v. 783. D. Heins.

1885. *Iuga Parthenii*] Montis Arcadiæ. *Idem*. Arbitror hoc auctoris germanum, compellatisque Arcadibus ennumerare eum loca aliquot Arcadiæ, nam Parthenium montem ejusdem regionis, testatur in Arcadicis Pausanias ipso sine, Strabo item l. 8. Geograph. & alii. *Gruterus*. *Nemeæque*] Sylvæ inter Cleonem & Phliuntem, in qua Herc. Leonem interfecit. *Farn*.

1886. *Mænala*] Arcadiæ mons. *Id*.

1887. *Poscite magno Alciden gemitu*] Flor. Magno Alciden poscite gemitu. Et statim: *Stratus vestris setiger agru*. non oris. Gronovius.

1888. *Setiger*] Apet Erymanthius, Mænalius, Arcadius. *Farnabius*.

1889. Alef-

Alefqu
Totum
Flete,
Hic ter
Vestra
Dexte
Verbe
Planct
Quod
Nec v
Fleat
Et rap
Mecu
Audia

1889
solis ra
gittis F
crepitu
Fur. v.
1890
criptum
lesque
qui totu
Hecule
Vajuis i
eodem
Delt. P
phalidas
obteneb
ana cum
1891
Floren
Gronov
1894
tre.] F
1897
pabulum
passive
Vulgo,
bendum
Hercule
scuntur
equis.
Thraci

Alesque sequi iussa sagittas,
Totum pennis velata diem. 1890

Flete, Argolicæ, flete, Cleonæ;

Hic terrentem mœnia quondam

Vestra leonem fregit nostri

Dextera nati. Date Sithoniæ 1895

Verbera matres, gelidusque sonet

Planctibus Hebrus. flete Alciden,

Quod non stabulis nascitur infans,

Nec vestra greges viscera carpunt.

Fleat Antæo libera tellus,

Et raptâ fero plaga Geryonæ. 1900

Mecum miseræ plangite gentes.

Audiat ictus utraque Tethys.

Vos

1889. *Alesque*] Stymphalides, quæ Solis radios pennis obumbrarunt, sagittis Hercul. vel ut alii ærei crotali crepitui pulsæ. Thebaid. v. 422. Herc. Fur. v. 243. *Farnabius*.

1890. *Totum pennis velata*] Num scriptum fuit; *vallata*. hoc ordine; alesque vallata pennis iussa sagittas sequi totum diem: ut coegerit illam Hercules integro die fugere, continue sagittis infecutus. & sic synecdoche. eodem sensu cape aliam lectionem. *Delr*. Putem vulgatam dicere, Stymphalidas, alis suis expansis diem ipsum obtenebrare solitas, decidisse in terram una cum Herculeis telis. *Gruterus*.

1891. *Flete, Argolicæ; flete, Cleonæ;*] Florent. *Flete Argolicæ, flete, Cleonæ.* Gronovius. *Cleonæ*] Sup. v. 1811. *Farn.*

1894. *Date Sithoniæ Verbera matres,*] Flor. *Bistonæ.* Gronovius.

1897. *Nascitur infans*] Non alitur pabulum futurum equis Diomedis, passive vel per Hypallagen. *Farnabius*.

Vulgo, *vescitur*. Ego tibi adfirmo scribendum, *nascitur infans*. Flete, inquit, Herculem, cui debetis, quod non nascuntur vobis pueri, futuri pabulum equis. *Lippius*. Diomedes Tindæ in Thracia regnans, fingitur equos hu-

mano sanguine & carnibus pavisse, etiam auctore Plinio lib. 4. c. 11. hic cum Herculis caratimum Abderum equis epulandum apposuisset, ubi supervenit Hercules, suo ipse supplicio perit: equi clavâ necati, et tradit Tacianus in Orat. ad Græcos, & Philostratus in Imaginibus. Higynus consentit, sed vult Abderum fuisse famulum Diomedis, & addit equorum nomina, cap. 30. feritatem eorum Euripides in Alcestide describit. Philostratus equas fuisse contendit, quæ furiate maribus ferociores: idque illorum traditioni aptius, qui volunt has fuisse equas *ἄναλοζίων*; veras Diomedis filias, scorta nobilia, quæ hospites pecuniis denudare, & exspoliare consueverant, & propter effrenatam libidinem equas appellatas. Palaphato placet fabulæ locum datum, eo quod Diomedes equis alendis, & præsepiorum multitudine, subditorum opes exhaustiret. *Délius*.

1899. *Antæo*] Sup. v. 24. *Farnabius*.

1900. *Plaga*] Hispania. vid. Herc.

Fur. v. 231. *Idem*.

1902. *Audiat*] Solem Orientem emittens & Occidentem excipiens. vid. Herc. Fur. v. 25. *Idem*.

Vos quoque mundi turba citati
 Flete Herculeos, numina, casus.
 Vestrum Alcides cervice meus 1905
 Mundum, superi, cœlumque tulit :
 Cum stelligeri vector Olympi,
 Pondere liber spiravit Atlas.
 Ubi nunc vestrae, Juppiter, arces ?
 Ubi promissi regia mundi ? 1910
 Nempe Alcides mortalis obit,
 Nempe sepultus. quoties telis
 Facibusque tuis ille pepercit !
 Quoties ignis spargendus erat ?
 In me saltem jaculare facem, 1915
 Semelemque puta. Jamne Elysiis,
 O gnate, domus, jam littus habes,
 Ad quod populos Natura vocat.
 An post raptum Styx atra canem
 Præcluserit iter ; 1920
 Teque in primo limine Ditis
 Fata morantur ? quis nunc Umbras,
 Gnate, tumultus, Manesque tenet ?
 Fugit abducta navita cymba,
 Et Centauris Thesfala motis 1925
Ferit

1903. *Turba*] Cœlicolæ. Farnabius.
 1905. *Cervice*] Hercul. Fur. v. 68.
Idem.

1908. *Pondere liber spiravit Atlas*]
Flor. stravit. Numquid, *strigavit*, id
 est, interquievit. Apud Iustinum quo-
 que lib. 11. cap. 15. *respirandi equis data*
potestate : suspicari possis Trogum
 Pompejum dedisse : *strigandi* : Gro-
 novius.

1922. *Teli*] Sup. v. 6. Farnabius.
 1916. *Semelemque*] Sup. v. 1804.
Idem. *Elysiis*] Troad. v. 942. *Idem.*
 1918. *Ad quod*] Mortis communem
 omnibus portum *Idem.*

1919. *An post*] An quod olim Cer-
 berum rapuisti aditum jam tibi negant,
 ingredique prohibent? *Idem.*

1922. *Fata*] Numquid (ait) te mo-
 rantur in ipso vestibulo leges factorum ;
 vel Parcae fati præfides ; quæ aditu ar-
 cent. Alii libri ; *monstra.* non profus
 male. quis nescit illa in foribus infero-
 rum stabulare ? illic statuunt Maro, &
 cereri, & ipse Seneca Hercul. Fur. &
 tertio ab hoc versu. *Delr. Quis nunc*]
 Te secundo jam adveniente. Farnabius.

1924. *Fugit*] Fugitne Charon, mon-
 strorumque timent simulachra, ut
 quondam ? Hercul. Fur. v. 769. *Idem.*

1930. *Fal-*

Ferit at
 Angue
 Territa
 Ognat
 Fallor,
 Nec te
 Non A
 Fulvâ p
 Lavos
 Vallan
 Donum
 Tella
 Vadis
 Ad qu

1930.

ana fu

1932.

armatus

ergolico.

Idem.

1934.

prebat.

1936.

Solan

tus

mi

Herc.

* HE

Ror. V

DE M

Mythes à

pondit :

1930.

1932.

1934.

1936.

1937.

1938.

1939.

1940.

1941.

1942.

1943.

1944.

1945.

1946.

1947.

1948.

1949.

1950.

Ferit attonitos ungula Manes?
 Anguesque suos hydra sub undis
 Territa merfit? teque labores,
 O gnate, timent?
 Fallor, fallor, vesana parens;
 Nec te Manes Umbræque timent.
 Non Argolico rapta leoni
 Fulvâ pellis contacta jubâ
 Lævos operit dura lacertos;
 Vallantque feri tempora dentes.
 Donum pharetræ cessere tuæ.
 Telaque mittet jam dextra minor.
 Vadis inermis, gnate, per umbras,
 Ad quas semper mansurus eris.

1930. Fallor, vesana parens] Flor. *vesana furens*. Gronovius.
 1932. Non] Non enim descendis armatus ut quondam. Farnabius. Argolico.] Cleonæo, Sup. v. 1811. Idem.
 1934. Feri] Rictus leonis galeæ loco gerebat. Herc. Eur. v. 797. Idem.
 1936. Donum pharetræ] Fortasse,

Dono. Vt apud Curtium lib. 5. nam ante quingenaria cohortes erant, nec fortitudinis premio cessant. ut bene corrigi Liphius. Scio quidem apud eundem lib. 6. premium regis occisi totum Orientem interfectioribus esse cessurum. Sed hujus alia ratio est. Gronovius.
 1937. Dextra] Philocteræ dextra, tua minus valida. Farnabius.

* ALCMENA. HERCULES.

Solatur lugentem matrem Hercules in deorum collegium translatus, machina autem demissus Herc. ex editiore loco supra episcenium inducitur.

Herc. Quid me tenentem regna fiderei poli, 1940
 Cæ-

* HERCULES. ALCMENA.] Flor. VOX. HERCVLLIS. ET IDEM. Apud Sophoclem in Ajace Ulysses à Minerva compellatus sic respondit: Ω φέρμι Αθήνας Φιλότης έμρι θεών, ως δέ μοι ής σε, κών άποσι] ής, ομώς θώνημ' άργύω. Vbi Scholiastes: Καί τώ τώ άελως πεποιήται. Φέρμι γδ έίπεν ως μη θεασάμην έν τώ. δέλον γδ, ως σε είδον άντλώ, έν τώ, κών άποσι] ής, τώ τώ εν έόρα] ής. Sic inter dum audiebantur tantum, aut

auditi modo simulabantur dii, utique in scena gestientibus. Apud Euripidem quoque Hippolytus Dianam jam locutam non videre ait, sed αιδείσθαι το θεϊον οδμής πνδύμα, & inde affirmat: Έστ έν δούμεις δέ γ' Αρτεμις θεά. Alcmena tamen infra se vidisse autumat sed ambigue: nec opinor, dum omnes isti versus pronunciantur, sed momento, dum machina in coelum abit, lucidum limitem linquens. Gronovius.

1940. Quid me] Prodit Hercules ex loco
 Y y 3

Cœloque tandem redditum, planctu jubes

Sentire fatum? parce. nam virtus mihi

In astra, & ipsos fecit ad superos iter.

Alcm. Unde sonus trepidas aures ferit?

Unde meas inhibet lacrimas fragor?

Agnosco, agnosco, victum est Chaos. 1945

A Styge, gnate, redis iterum mihi:

Fractaque non semel est Mors horrida.

Vicisti rursus Noctis loca,

Puppis & infernæ vada tristia. 1950

Pervius est Acheron jam languidus,

Et remeare licet solit tibi.

Nec te Fata tenent post funera.

An tibi præcluserit Pluton iter,

Et pavidus regni metuit sibi? 1955

Certe ego te vidi flagrantibus

Impositum silvis, cum plurimus

In cœlum fureret flamma metus.

Ar-

loco extraordinario, qui erat sublimis

sine machina, & ex quo numina in

theatrum introducebantur, Iul. Scali-

ger in Historico. *Delr.* Dicit quidem

Scaliger, si quod numen introducere-

tur, fuisse locum extraordinarium,

quem *Θεολογείον* nominabant: qua-

lis in Ajace Sophoclis, in Hippolyto

Euripidis: & fuisse sublimem sine ma-

china: sed in eodem capite dicit: pro-

xima huic machina alia versatilis, unde

nomen *Στεγοφείον*: cuius opera he-

roës in deos transformabantur: ejus

usus in Hercule Oetæo. Sic ille. *Gro-*

novius. Tenentem] Herculem in cœ-

lum telamini alii Engonasin, alii Mar-

tis stellam putant. *Farnabius*

1941. *Cœloque*] Vel quod Iovæ satus

fuerit, vel ex opinione Platonica, ani-

mas priusquam in corpora demitterentur

in cœlo fuisse. *Planctu*] Viventium

planctu luctuque nimio manes offendi-

credidum. Tu manes ne lade meos &

parce solatus erinibus, & teneris Delia

1942. *Parce. nam virtus mihi*] Flor,

parce. jam virtus mihi. Gronovius.

1944. *Vnde sonus*] Flor, *Vnde unde*

sonus irrepidat aures ferit? Idem.

1946. *Chaos*] Infernum & mors,

Farnabius.

1949. *Vicisti rursus Noctis loca.*] Fl.

Mortis loca. Gronovius.

1950. *Puppis*] Cymba Charontis. F.

1951. *Acheron*] Agam. v. 12. *Idem.*

1954. *Antibi*] Sup. v. 1919. *Idem.*

1955. *Pavidus*] Ne regnum illi eri-

peres metuens. *Idem.*

1957. *Cum pluribus*] In cœlum fure-

rent flamma mina] Flor. cum plurimus

In cœlum fureret flamma metus. i. e.

multa & formidabilis flamma. Sed &

statim, cur te cur ultima. non certe ve-

rum ultima. Videntur igitur ita legen-

di hi versus: Certe ego te vidi flagran-

tibus Impositum silvis, cum plurimus In

cœlum fureret flamma metus. *Arstifi-*

cur te, cur, ultima Non tenuere tuas

umbras loca? Gronovius.

Arfisti certe; verum ultima
 Non tenuere tuas umbras loca. 1960
 Quid timuere tui manes precor?
 Umbra quoque est Diti nimis horrida.
 Herc. Non me gementis stagna Cocyti tenent
 Non puppis umbras furva transvexit meas.
 Jam parce, mater, questibus. Manes semel 1965
 Umbrasque vidi: quidquid in nobis tui
 Mortale fuerat, ignis evictus tulit.
 Paterna cœlo pars data est, flammis tua.
 Proinde planctus pone, quos gnato paret
 Genitrix inerti. luctus in turpes eat. 1970
 Virtus

1959. *Vltima loca*] Inferna, Tarta-
 tara. Farnabius.

1961. *Quid timuere*] Quam tui
 partem timuere manes: an & umbram
 tuam? vid. sup. quæ ad v. 1706. *Idem.*

1962. *Umbra quoque est Diti*] Flor.
Diti. Sed ego malim: *Umbra quoque*
es Diti nimis horrida. Gronovius.

1963. *Non me rigentis stagna*] Flor.
gementis. Optime. nam inde nomen.
Κωκυθῆς lamentari, ejulare. Gronovius.
Cocytii] Agam. v. 12. Farnabius.

1964. *Semel*] Dum in vivis eram. *Id.*

1966. *Quidquid*] Anima cœlum pe-
 tit, corpus in cognata elementa, unde
 ortum, abiit, putabant autem *ἄπο γένε-
 ος* illi fautores oportere terrenum
 illud omne corporei admixtum com-
 burni, ut immortalis quis fieret. *Idem.*

1967. *Ignis injectus tulit*.] Fl. ignis
 evictus tulit. Supra: *Quod unum in*
orbe vicerat nondum malum, Et flam-
ma victa est. Grotius, *ingestus* vel *in-*
uitus adscripterat. Gronovius.

1968. *Flammis tua*] D. Cyprianus in
 lib. de Idolol. vanitate: *Castor & Pol-*
lux alternè moriuntur, ut vivant: A-
esculapius, ut in Deum resurgat, fulmi-
natur: Hercules, ut hominem exuat,
Oetæi ignibus concrematur. Quæ verba
 eadem inveni in Minucii Felicis Octa-
 vid. Suspicio unum ab alio accepisse;

vel in alterutro librum inserta à phi-
 loglossariis. Arnobius lib. 4. ita scri-
 bit: *Plutarchus Herculem post comitia-*
lis morbi ruinas in cineres dissolutum
prodidit. Quod nonnulli, completo
 nondum trigesimo ætatis anno, volunt
 accidisse: & ab hac ejus miseria na-
 tum proverbium: *Ardens tunica.* Ma-
 nethon autem, Eusebius & D. Isido-
 rus, sunt auctores, Herculem anno
 vitæ 52. cum in morbum pestilentem
 incidisset, sanitate desperatâ, ob cru-
 ciatu acerbiratem, sese in flammam
 injectisse. Aristoteles bile atâ agitatum
 violentas sibi manus censet intulisse.
 Putabant, ut quis immortalis fieret,
 terrenum omne corporei admixtum,
 igne prius comburi oportere, sic Ce-
 res 4. Fastorum, volens Triptolemo
 immortalitatem conferre: *Inque foco*
corpus pueri fervente favillâ Obruit, hu-
manum purget ut igni onus. Martianus
 Capella, de Philologia in cœlum trans-
 ferendâ, lib. 2. *forma ac substantia cœ-*
pit formidare corporea. Quippe perse-
 rendos flammarum cœlestium globos, &
 ignes ardentium siderum mortalibus ad-
 huc artibus, & gracilentâ macilitate
 succatis, non incassum tremebunda for-
 midat. Delr.

1969. *Quos gnato paret*] Supra v.
 1835. Farn.

Virtus in astra tendit, in mortem timor.

Præfens ab astris, mater, Alcides cano;

Pœnas cruentus jam tibi Eurysthæus dabit.

Curru superbum vecta transcendes caput.

Me jam decet subire cœlestem plagam.

Inferna vici rursus Alcides loca.

Alcm, Mane parumper. cessit; ex oculis abiit;

In astra fertur. fallor, an vultus putat

Vidisse gnatum? misera mens incredula est.

Es numen, & te mundus æternus tenet.

Credo triumphis. regna Thebarum petam,

Novumque templis additum numen canam.

1973

1980

C H O

1971. Virtus] Fores virtus sua cœlo & immortalitate beat, ignavorum memoriam una cum corpore mors absorbet. Farnabius.

1972. Cano] Tibi prædico. Idem.

1973. Pœnas cruentus] Ab Herculis filiis enim & Iolao apud Marathonem postea devictus est, vel ut alii ejus ab Hyllo intercepti caput ad Alcmenam allatum. Idem Vide Euripidem Heraclidis; à quo Strabo lib. 8. dissentit. Euripides scribit Eurysthæum non in pugna ab Iolao interentum, sed in pugna captum, vivum Alcmenæ traditum fuisse. Strabo autem lib 8 Εὐρυσθέως ἄρ' οὐκ ἔσχετο εἰς Μεσσηνίαν ἐπὶ τοῖς Ἡρακλεῶν παιδαῖς ἔ' Ἰόλαον, βεηθησίντων Ἀθλων αἰώνιοις) ποσειν ἐν τῇ μάχῃ. ἔ' τοῦ ἄλλο σταμα Γερρητῆς περὶ ὧν, τῶν ἰκεφαλῶν καὶ εἰς ἐν τῇ Κορινθῶ, ὀπὸν ψαύει) αὐτῶν Ἰολάου ἄρ' οὐκ ἔσχε τῶν κρηνην Ἀργείων, ὑπὸ ἀμαξίτην. Pausanias in Atticis simpliciter ab Iolao cæsum testatur, non addens in pugna an à pugna idipsum contigerit. Delr.

1976. Inferna vico] Flor. Inferna vici. Gronovius. Vinco] Alii Vito. Fl. Vinci. Farn

1979. Misera mens incredula est.] Sic Flor. & est id ipsum quod in Thyeste: Proprium hoc miseris sequitur vi-

tium, Nunquam rebus credere latet. Gronovius. Misera] vid. 312. Herc. Fur. F. 1980. Et mundus] Mundus, id est Cœlum. Tamen liber, numen æternum. haud improbe. Sequenti versu velim, Io triumphe. Et usurpo libens, post longam cum vitis in hac fabula pugnam. quæ ipsa (uno verbo dicam) vitium; nec in ullo scripto manifestius φρίαγμα & ὄγκος. Lips.

1981. Credo triumphis.] Quare ineptum dicit Scaliger, quod prius legebatur: Credo triumphis? Nempe quia & Lipsius prorsus κενός φησιν coniecit: Io triumphe. Nimis properarunt. Credo, inquit, victoriis tuis & maximis rebus gestis: illæ enim jamdudum cœlo te dignum omnibus persuaserunt. Nam ipsa sibi num credere debeat, dubitat Gronovius.

1982. Novumque templum] Scribit Pausanias Eliac. i. se à Thaliis accepisse, Thasi esse Tyrium Herculeum, jam initio ab illis cultum; qui cum se Græcis adjunxissent, simul Thebanum Herculeum eo honore prosequi ceperunt. Marathonios tamen affirmare se mortalium primos Herculi divinos honores exhibuisse. sed Aristides id Atheniensibus adscribit, in Panathenæica. In quibusdam Thasiotum nummis argenteis vidi Herculis simulacrum cum clava & leonis exuvii. Del.

1983. Nun-

Herc
N
N
Vos L
Nec fa
Exiget
Iter ad
Sed tu
Orbis
Nunc
Et si q
Quati
Tu fu
Forti
Fulm

1983
1969. F
1989
1992
ms. Ide
1994
Yon. Tr
ma, pr
fidem a
summus

CHORUS,

Herculis δ'προφ'εως, adspirat Chorus, novumque numen adorat.

Numquam Stygias fertur ad umbras
 Inclita virtus. vivite fortes;
 Vos Lethæos sæva per amnes 1985
 Nec fata trahent. sed cum summas
 Exiget horas consumpta dies,
 Iter ad superos gloria pandet.
 Sed tu domitor magne ferarum,
 Orbisque simul pacator ades. 1990
 Nunc quoque nostras respice terras:
 Et si qua novo bellua vultu
 Quatiet populos terrore gravi,
 Tu fulminibus frange trifulcis.
 Fortius ipso genitore tuo 1995
 Fulmina mittes.

1983. *Nunquam*] Sup. v. 1835, & 1969. *Farnabius*.

1989. *Tu domitor*] Hercules. *Idem*.

1992. *Bellua*] Monstrum, tyrannus. *Idem*.

1994. *Tu fulminibus*] Supra γ. 6. *Idem*. *Trifulcis*] Trifulcum dicitur fulmen, propter ignes trium superiorum siderum ad terram deciduos, quorum summus ex nimio Saturni humore in-

fuscat, *Ζηλῆς*: imus ex ardore Martis cremat dissipatque, *Ψολός*; medius è clara Iovis subtilitate penetrat etiam illævis operimentis *καὶ βλάτης*. Iovi rursus tres datae sunt manubiae, Minores, quæ moneant; Majores quæ XII. deorum concilio mista discutiant; Maxima, quas Iupiter eorundem nutu jaculatus, accendit, disperdit, imis summa commutat, *Idem*.

L. AN-